

РЕПУБЛИКА СЕВЕРНА МАКЕДОНИЈА
УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ ВО СКОПЈЕ

Е Л А Б О Р А Т

ЗА АКРЕДИТАЦИЈА НА СТУДИСКА ПРОГРАМА

**ГРЧКИ ЈАЗИК И КЛАСИЧНА ФИЛОЛОГИЈА /GREEK LANGUAGE AND
CLASSICAL PHILOLOGY**

Прв циклус на академски студии

Четиригодишни студии

УНИВЕРЗИТЕТ „СВ. КИРИЛ И МЕТОДИЈ“ СКОПЈЕ

Филозофски факултет

Скопје, 2025 ГОДИНА

3. ОПШТИ ПОДАТОЦИ ЗА СТУДИСКАТА ПРОГРАМА

1	Назив на студиската програма	На македонски јазик	Грчки јазик и класична филологија
		На англиски јазик	Greek language and classical philology
		На јазикот на која се изведува наставата	Грчки јазик и класична филологија
2	Студиски полиња или уметнички дисциплини од прво, второ и трето ниво според Меѓународната стандардна класификација на образованието на УНЕСКО (МСКОБ, ISCED). За интердисциплинарни студиски програми се наведуваат соодветните студиски полиња или уметнички дисциплини од прво, второ и трето ниво	Пошироко подрачје	02 Уметност и хуманистички науки
		Потесно подрачје	022 Хуманистички науки (без јазици) 023 Јазици
		Детално подрачје	0220 Хуманистички науки (без јазици) кои не се дополнително дефинирани 0229 Хуманистички науки (без јазици) кои не се класифицирани на друго место 0230 јазици кои не се дополнително дефинирани 0239 јазици кои не се класифицирани дефинирани
3	Фраскатијева класификација (за определување на назив)	Научно подрачје	Јазици и книжевност 6.02
		Научно поле	Хуманистички науки б
		Научна, стручна или уметничка област	Класична филологија 6.02.00.01 Новогрчка филологија 6.02.00.02
4	Национална класификација на занимања	Главни групи	2 Стручњаци и научници
		Подгрупи	23 Стручњаци за образование 26 Правни, општествени и стручњаци од областа на културата
		Споредни групи	233 Наставен кадар за средношколско образование 234 Наставен кадар за основно и предучилишно воспитување и образование 235 Друг наставен кадар за образование 262 Архивари, библиотекари и музејски стручњаци 264 Писатели, новинари и лингвисти

	Единечни групи	<p>2330 Наставен кадар за средношколско образование</p> <p>2330.11 Професор по културолошки предмети</p> <p>2341 Наставни кадри во основно образование</p> <p>2341.02 Предметен наставник, 2341.03 Наставник</p> <p>2353 Наставен кадар за јазично образование</p> <p>2353.01 Лектор по странски јазици, 2353.10 Професор по латински јазик, 2353.12 Професор по старогрчки јазик, 2353.14 Наставник по странски јазик</p> <p>2621 Архивари, музејски стручњаци и конзерватори</p> <p>2621.01 Архивар, 2621.02 Архивар за обработка и средување на граѓата, 2621.07 Кустос, 2621.08 Кустос документарист, 2621.12 Советник за култура, 2621.13 Музејски едукатор</p> <p>2622 Библиотекари и сродни стручни лица</p> <p>2622.01 Библиотекар, 2622.04 Библиотекар – каталогизатор, 2622.05 Библиотекар – класификатор, 2622.09 Библиограф, 2622.11 Документарист – преведувач</p> <p>2643 Преведувачи, толкувачи и други лингвисти</p> <p>2643.1 Лектор, 2643.2 Преведувач, 2643.3 Лексикограф, 2643.05 Филолог, 2643.06 Филолог-истражувач, 2643.10 Лингвист, 2643.11 Толкувач, 2643.12 Судски толкувач, 2643.13 Судски преведувач, 2643.14 Симултан преведувач</p>
5	Вид на студии (академски или стручни)	Академски студии
6	Циклус на образование (прв или втор циклус на студии, или интегриран прв со втор циклус студии)	Прв циклус на студии
7	Оптовареност на студиската програма изразена во ЕКТС кредити и доколку е предвидено подготвителни курсеви	240
8	Вредност во ЕКТС кредити на завршната работа на стручните и академските додипломски и постдипломски студии	6
9	Времетраење на студиите (во години и семестри на траење на студиската програма)	4 години, 8 семестри
10	Податоци дали студиската програма се поднесува за акредитација или за продолжување на претходната акредитација	акредитација
11	Начин на финансирање на предложената студиска програма, а за приватните и приватно-јавните непрофитни високообразовни и научни установи доказ за обезбедена квалитетна финансиска гаранција за студиската програма	Државна квота на студенти со партиципација од 100 евра во денарска противвредност и студенти со самофинансирање на студиите со партиципација од 200 евра во денарска противвредност

12	Степен или ниво на квалификација потребно за запишување на студиите според Националната рамка на квалификации	IV четиригодишно средно образование VI A или VI B високо или вишо образование на сродни факултети или виши школи	
13	Услови за запишување на студиската програма посебно за редовни, вонредни и странски студенти, кои вклучуваат предмети релевантни за студиската програма од државната матура или приемен испит со јасна, недвосмислена и точна содржина на испитот, неговото траење, изведување и оценување	Општите услови за запишување ќе бидат според законската рамка, додека посебните услови ќе бидат во согласност со конкурсот за упис. Основни услови - положена државна или меѓународна матура; - завршено четиригодишно средно образование пред учебната 2007/2008 година; - завршено високо или вишо образование на сродни факултети или виши школи.	
14	Степен или ниво на квалификација што се стекнува со завршување на студиите според Национална Рамка на Квалификација	Ниво на национална рамка на високообразовните квалификации VIa	
15	Академски или стручен назив кој се стекнува по завршувањето на студиската програма	На македонски јазик	Дипломиран класичен филолог – грцист
		На англиски јазик	Bachelor (Baccalaureus/Baccalaurea) Classical Philologist – Greek philologist
		На јазикот на која се изведува наставата	Дипломиран класичен филолог – грцист
16	Место на реализирање на наставата	Скопје	
17	Број на студенти што се планира да се запишат на студиската програма	25 (10 студенти во државна квота, 10 со самофинансирање и 5 вонредни студенти)	
18	Јазик на којшто ќе се изведува наставата	македонски	

19	Можност за изведување на наставата на странски јазик (прозорци на мобилност-наставни предмети што можат да се реализираат на англиски јазик)	<p>Старогрчки јазик (почетен курс) Ancient Greek Beginner</p> <p>Старогрчки јазик (продолжителен курс) Ancient Greek Intermediate</p> <p>Старогрчки јазик (напреден курс) Ancient Greek Advanced</p> <p>Читање старогрчки текстови Reading Greek Texts</p> <p>Јазична анализа на старогрчки текстови Language Analysis of Greek Texts</p> <p>Античка митологија Classical Mythology</p> <p>Антички религии Ancient Religions</p> <p>Историја на родот и полот во антиката History of Sex and Gender in Antiquity</p> <p>Увод во грчка и латинска историска граматика Introduction to Greek and Latin Historical Grammar</p> <p>Основи на грчка историска граматика Elements of Greek Historical Grammar</p> <p>Новогрчки јазик 1 Modern Greek 1</p> <p>Новогрчки јазик 2 Modern Greek 2</p> <p>Новогрчки јазик 3 Modern Greek 3</p> <p>Новогрчки јазик 4 Modern Greek 4</p> <p>Новогрчки јазик 5 Modern Greek 5</p> <p>Новогрчки јазик 6 Modern Greek 6</p>
20.1	Начин на студирање (редовни, вонредно студирање)	редовни студенти и вонредно студирање
20.2	Правила, можности и услови за вонредно студирање на студиската програма	Согласно ЗВО и Правилник за студирање на прв и втор циклус студии
21	Информација за продолжување на образованието вклучувајќи студиски и научни полиња за студиски програми од втор и трет циклус на академски или стручни студии за кои со завршување на соодветната студиската програма од прв циклус се обезбедува соодветна проодност	<p>Дипломираниот класичен филолог – грцист може да продолжи на втор и на трет циклус академски студии од научните области:</p> <p>Класична филологија 6.02.00.01</p> <p>Новогрчка филологија 6.02.00.02</p> <p>Византиска филологија 6.02.00.03</p> <p>Палеографија 6.05.00.01</p> <p>и потполиња:</p> <p>Јазик 6.02.01</p> <p>Книжевност 6.02.02</p> <p>Историја 6.01.01</p> <p>Археологија 6.01.02</p> <p>Филозофија и етика 6.03.01</p> <p>Етнологија и антропологија 6.05.01</p> <p>Фолклористика 6.05.02</p> <p>Културолошки студии 6.05.03</p> <p>Библиотекарство 6.05.04</p>
22	Учебна година во која ќе започне реализацијата на студиската програма	2026

23	Роковите за завршување на предвидените активности од студиската програма		Студентите на прв циклус студии имаат право да ги завршат започнатите студии според условите и студиската програма на која се запишале, најдолго во времето што е двапати подолго од пропишаното траење на студиите, односно најмногу 8 (осум) години за четиригодишните студии, од почетокот на учебната година кога е извршен уписот на Факултетот.
24	Број и датум на Решение (доколку се поднесува за реакредитација)	на последна акредитација од Одборот за Акредитација за почеток со работа на студиската програма од МОН/АКВО	/

3. Цел и оправданост за воведување на студиската програма

Студиската програма ГРЧКИ ЈАЗИК И КЛАСИЧНА ФИЛОЛОГИЈА се акредитира за прв пат со цел пред сè да се одговори на изразената потреба на пазарот на трудот од квалификувани преведувачи по новогрчки јазик, но и од кадри со познавање на севкупната историја на грчкиот јазик и квалификувани за работа со материјали на грчки јазик од сите периоди на грчката историја. Поради континуитетот на грчкиот јазик од периодот на антиката па до денес, изучувањето на овој јазик природно ги има своите основи во класичната филологија и затоа структурата на предложената нова студиска програма е осмислена така што да овозможи паралелно стекнување и на основните компетенции од латински јазик и античка книжевност и култура, како и византиска филологија. Со ова се зголемуваат и можностите за вработување на студентите по дипломирањето, како и можностите за нивно понатамошно усовршување во различни области.

Институтот за класични студии како посебна работна единица на Филозофскиот факултет при Универзитетот „Св. Кирил и Методиј“ во Скопје му припаѓа на најстарото јадро институти на овој факултет и од почетокот на своето формирање во 1946 година, па сè до денес е единствената високообразовна институција во државата што во континуитет образува кадри со стручен профил *класичен филолог*. Институтот за класични студии воедно е и единствената високообразовна институција во државата што овозможува продолжување на студиите на втор и трет циклус од областа класична филологија на македонски јазик <http://fzf.ukim.edu.mk/институт-за-класични-студии/>. Сега за прв пат со оваа нова студиска програма се отвора можност за стекнување компетенции од областа класична филологија со посебен фокус на грчкиот јазик и грчката книжевност.

КЛАСИЧНА ФИЛОЛОГИЈА е научна област што се занимава со сите аспекти на писмената традиција на старогрчки и латински јазик зачувана и пренесена од антиката во денешно време. Таа е всушност научно поле и ги опфаќа научните области Старогрчки и латински јазик и Старогрчка и латинска книжевност, а е нераскинливо поврзана и со сите други научни области што ги проучуваат различните аспекти на грчко-римскиот свет: Грчка и римска култура, Античка филозофија, Античка историја, Класична археологија, Епиграфика, Палеографија, Нумизматика. ГРЧКИОТ ЈАЗИК е единствен жив јазик во индоевропското јазично семејство со писмена традиција стара повеќе од 3500 години во континуитет. По периодот на антиката, грчкиот јазик продолжува да биде основа на писменоста и цивилизацијата во Византија, а денес е жив јазик што се зборува во Република Грција. Затоа, класичната филологија природно е поврзана и со областите Византиска филологија и Новогрчка филологија. ДИПЛОМИРАНИОТ КЛАСИЧЕН ФИЛОЛОГ – ГРЦИСТ има основни компетенции, вештини и знаење од областите старогрчки и латински

јазик, византиски и новозаветен грчки, новогрчки јазик, историја на хеленската и римската книжевност, византиската книжевност и грчката книжевност во нововековието, хеленска и римска култура, грчка палеографија, методика во наставата по класични јазици и новогрчки јазик. Тој има способност да чита и преведува текстови и извори на старогрчки, новозаветен и византиски грчки, новогрчки и латински јазик и да подготвува стручни коментари и белешки поврзани со нив, да редактира текстови и преводи, уредува изданија, пишува за теми и прашања од научните области што се однесуваат на различните аспекти на антиката и византискиот период, да изведува и организира настава по предметите Новогрчки јазик, Старогрчки јазик, Латински јазик и предмети од областа на Класичната култура во европската цивилизација, како и да се специјализира понатаму за стручна и научна работа со културното и историското наследство од античкиот и византискиот период во музеи, архиви, библиотеки, научни институции.

Студиската програма по Грчки јазик и класична филологија на Филозофскиот факултет се надврзува на европските трендови, но и на традицијата што се негува на Балканот. Имено, Република Северна Македонија поради својата географска положба е земја со богато културно-историско наследство од античкиот и византискиот период, па според тоа има обврска да го заштити, презентира и проучува ова наследство преку соодветни институционални механизми. Од друга страна заради географската близина има потреба од развивање на блиски односи на културен, економски, политички план со Република Грција и комуникација на новогрчки јазик. Образовањето на кадри со стручен профил Класичен филолог – грцист во нашата држава според тоа е неопходно за да се задоволат потребите за кадар за основни и средни училишта за изведување на настава од јазично образование и културолошки предмети, за потребите на кадар за музеи, архиви, библиотеки, научни институти, медиуми, издавачки куќи за преведување, класификација и обработка на извори напишани на новогрчки, старогрчки, новозаветен и византиски грчки јазик, латински јазик и за кадар за администрација и приватни компании што имаат стопански релации со Република Грција заради потребите за превод и толкување од новогрчки на македонски јазик и обратно.

При изработката на студиската програма ГРЧКИ ЈАЗИК И КЛАСИЧНА ФИЛОЛОГИЈА направени се консултации и земени се предвид потребите за кадар во сите овие области, направена е анализа на соодветните програми на други универзитети во странство, воспоставена е соработка за поддршка со Амбасадата на Република Грција и лектори и професори по новогрчки јазик од универзитетите во Јанина, Кожани и Солун. Земена е предвид и потребата за осовременување на наставата во согласност со европските и светските трендови, како и потребата да се имплементира стекнатото искуство во соработката со релевантните национални институции и партнери од странство во изминатиот период. Со програмата на студентите им се нудат задолжителни предмети коишто овозможуваат стекнување компетенции од областите Новогрчки јазик, Старогрчки јазик, Латински јазик, Античка книжевност, Античка митологија, Византиска книжевност, Грчка книжевност во нововековието, Методика на класичните јазици и новогрчкиот јазик, и изборни предмети коишто овозможуваат стекнување компетенции од специфични области како античка историја, грчка палеографија, византиска филозофија, дигитална класика, рецепција на антиката, секојдневниот живот во антиката и во Византија, античка метрика и музика, според интересот на студентот. Изборните предмети припаѓаат на три групи: предмети што ги предаваат професори на Институтот за класични студии, предмети од други сродни институти на Филозофскиот факултет (Историја, Филозофија) или други факултети, односно научни установи и базични предмети од други институти од Филозофскиот факултет.

Треба да се напомене дека Институт планира во изведувањето на наставата по предметите со коишто се стекнуваат компетенции за Новогрчки јазик да вклучува континуирано и лектори и професори природни говорители од Република Грција.

По дипломирањето студентот го стекнува звањето **ДИПЛОМИРАН КЛАСИЧЕН ФИЛОЛОГ – ГРЦИСТ**, а добива и Diploma Supplement, во која се прецизира стручноста на профилот, предметите и неговите оценки.

4. Усогласеност на студиската програма со потребите на општеството за дадениот профил на кадри

Дипломираните класичните филолози – грцисти се единствените кадри што имаат знаење и вештина да преведуваат од новогрчки јазик и класични јазици и имајќи ја предвид важноста за културата на секој народ да бидат преведени на сопствениот јазик делата од хеленската и римската книжевност и наука, како и од современата грчка книжевност, тие својот работен ангажман го наоѓаат во областа на преведувањето и во областа на издаваштвото, како и во областа на судското и симултаното преведување од новогрчки јазик и од латински јазик на македонски јазик и обратно.

Во склад со европските и светските образовни традиции во Република Северна Македонија предметот Класичен јазик (Латински или Старогрчки јазик) се изучува во средното образование, а во основното образование се изучуваат изборни предмети од областа на Античкото културно наследство во Република Северна Македонија и Класичната култура во европската цивилизација. Новогрчкиот јазик се изучува во приватни училишта за јазици, а постои можност како изборен предмет да се следи и во средните училишта. Дипломираните класични филолози – грцисти ќе бидат во целост квалификувани за изведување настава по овие предмети според нормативите на Бирото за развој на образованието (<https://www.bro.gov.mk/наставни-програми/>). Имајќи го предвид бројот на основни и средни училишта, како и приватни училишта за јазици постои реална потреба за постојано создавање на нов кадар со цел наставниот процес да се изведува непрекинато и во согласност со пропишаните стандарди за квалитет.

Република Северна Македонија е земја со богато културно-историско наследство од античкиот и византискиот период и институциите што се занимаваат со грижа за културното наследство (музеи, архиви, библиотеки, институции за заштита на културното наследство) имаат потреба од дипломирани класични филолози – грцисти. На овие институции потребни им се и кадри со познавање на грчкиот јазик не само од периодот на антиката и византискиот период, туку и од периодот на нововековието, заради компетентна интерпретација на различните видови извори и граѓа.

Дипломираните класични филолози – грцисти се неопходни и во сите научни институции коишто се занимаваат со наука за јазикот и наука за книжевноста, историски науки, археологија. Во Република Северна Македонија постојат повеќе вакви научни институции: Институт за историја, Институт за старословенска култура, Институт за македонски јазик „Крсте Мисирков“, Институт за македонска литература. Институтот за класични студии при Филозофскиот факултет има плодна соработка со сите нив.

Поради брзо растечката соработка со Република Грција на културен и економски план секојдневно расне и потребата од квалификувани преведувачи од и на новогрчки јазик, коишто ќе можат да одговорат на барањата на бизнис секторот во различни сегменти.

Поради способноста за критичко размислување и анализа со којашто се стекнуваат во текот на студиите класичните филолози – грцисти можат да бидат успешни и во областите медиуми и маркетинг, информатичка технологија, јавна администрација, но и во разни други области.

Имајќи го предвид сето ова, студиската програма ГРЧКИ ЈАЗИК И КЛАСИЧНА ФИЛОЛОГИЈА е дизајнирана преку задолжителните предмети да ги оспособи студентите за разбирање, толкување и преведување на текстови, документи и извори на старогрчки, латински, новозаветен и византиски грчки и новогрчки јазик, како и за интерпретација на

нивната содржина и толкување на сите аспекти поврзани со нивното настанување, трансмисија и рецепција, да ги оспособи за изведување на настава по Старогрчки, Латински јазик и Новогрчки јазик, како и предмети од областа на Античкото културно наследство и Класичната култура во европската цивилизација. Преку изборните предмети на студентите им се овозможува во зависност од своите афинитети да стекнат дополнителни знаења коишто имаат применливост при вршењето на стручна работа во музеј, архив, библиотека и научна институција од областа на античката историја, средновековна историја, византологија, рецепција на класичната култура во македонската средина, книжевност, јазик. Квалификациите што ги стекнуваат студентите по дипломирањето, а се дефинирани со општите и специфичните дескриптори на квалификации, им овозможуваат да ги исполнуваат задачите на следниве занимања според НКЗ:

2330 Наставен кадар за средношколско образование

2330.11 Професор по културолошки предмети

2341 Наставни кадри во основно образование

2341.02 Предметен наставник, 2341.03 Наставник

2353 Наставен кадар за јазично образование

2353.01 Лектор по странски јазици, 2353.10 Професор по латински јазик, 2353.12 Професор по старогрчки јазик, 2353.14 Наставник по странски јазик

2621 Архивари, музејски стручњаци и конзерватори

2621.01 Архивар, 2621.02 Архивар за обработка и средување на граѓата, 2621.07 Кустос,

2621.08 Кустос документарист, 2621.12 Советник за култура, 2621.13 Музејски едукатор

2622 Библиотекари и сродни стручни лица

2622.01 Библиотекар, 2622.04 Библиотекар – каталогизатор, 2622.05 Библиотекар – класификатор, 2622.09 Библиограф, 2622.11 Документарист – преведувач

2643 Преведувачи, толкувачи и други лингвисти

2643.1 Лектор, 2643.2 Преведувач, 2643.3 Лексикограф, 2643.05 Филолог, 2643.06 Филолог-истражувач, 2643.10 Лингвист, 2643.11 Толкувач, 2643.12 Судски толкувач, 2643.13 Судски преведувач, 2643.14 Симултан преведувач

5. Ниво во Националната рамка на високообразовните квалификации, студиска програма Грчки јазик и класична филологија, Филозофски факултет, Универзитет Св. Кирил и Методиј, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Ниво во Националната рамка на високообразовните квалификации		Високо образование	Ниво во Европската рамка на високообразовни квалификации
VI	A	I циклус на студии, Академски студии, 240 ЕКТС	6

6. Цели на студиска програма и резултати од учење кои означуваат успешно завршување на првиот циклус на студии (180/240 ЕКТС) и се доделуваат на лице кое ги исполнува следните дескриптори на квалификациите:

6.a. Општи дескриптори на квалификации за прв циклус на четиригодишни студии со 240 ЕКТС, за студиската програма поднесена за (ре)акредитација, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Тип на дескриптор	Опис
Знаење и разбирање	<p>Покажува знаење и разбирање од научните полиња јазик и книжевност, односно областите Новогрчка филологија, Класична филологија, Византиска филологија што се надградува врз претходно стекнатото средно образование, вклучувајќи и познавање во доменот на теоретски, практични, концептуални, компаративни и критички перспективи според соодветна методологија.</p> <p>Покажува знаење од областите Класична филологија, Старогрчки јазик, Новогрчки јазик, Латински јазик, Старогрчка книжевност, Латинска книжевност, Грчка култура и Римска култура, Палеографија, Византологија, Античка историја, Античка и византиска филозофија, Дигитална класика, ги познава теориите и методологиите од овие области и ги разбира тековните прашања во врска со научните истражувања и новите извори на знаење.</p>
Примена на знаењето и разбирањето	<p>Може да го примени знаењето и разбирањето од областите што се предмет на студии во студиската програма по Грчки јазик и класична филологија на начин што покажува професионален пристап во работата или професијата.</p> <p>Покажува компетенции за идентификација, критичка анализа и решавање проблеми од областите Новогрчки јазик, Класични јазици, Античка книжевност, Грчка и Римска култура.</p> <p>Има способност за пронаоѓање и поткрепување аргументи во рамките на полето на студирање и за примена на мултидисциплинарен и интердисциплинарен пристап.</p> <p>Има способност за примена на стекнатите знаења при преведување, филолошка и културолошка анализа на изворни материјали од античкиот и византискиот период напишани на старогрчки, новогрчки или латински јазик и при реконструкција на историските периоди од соодветните научни области.</p>
Способност за проценка	<p>Има способност за прибирање, анализирање, оценување и презентирање информации, идеи, концепти од областите Класична филологија, Новогрчки јазик, Старогрчки јазик, Латински јазик, Старогрчка книжевност, Латинска книжевност, Грчка книжевност во нововековието, Грчка култура и Римска култура, Епиграфија, Палеографија, Византологија, Методика во наставата по класични јазици и новогрчки јазик..</p> <p>Може да направи соодветна проценка, земајќи ги предвид личните, општествените, научните и етичките аспекти во областите што се опфатени со студиската програма Грчки јазик и класична филологија. Умее да оценува теоретски и практични прашања, да дава објаснување за причините и да избере соодветно решение.</p>
Комуникациски вештини	<p>Има способност да комуницира и дискутира, и со стручната, и со нестручната јавност, за информации, идеи, проблеми и решенија од областа на студирање кога критериумите за одлучување и опсегот на задачата се јасно дефинирани. Презема поделена одговорност за колективни резултати. Има способност за независно учество, со професионален пристап, во специфични, научни и интердисциплинарни дискусии од областа на грчкиот јазик и класичната филологија.</p>
Вештини на учење	<p>Презема иницијатива да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење со висок степен на независност. Знае како да го надградува стекнатото знаење и ги познава печатените и дигиталните ресурси од областа на Грчкиот јазик и класичната филологија. .</p>

6.б. Специфични дескриптори на квалификации за прв циклус на четиригодишни студии студии со 240 ЕКТС, за студиската програма поднесена за (ре)акредитација, согласно со Уредбата за националната рамка на високообразовните квалификации

Тип на дескриптор	Опис
Знаење и разбирање	<ul style="list-style-type: none"> – Поседува знаења од областа на Класичната филологија, Старогрчкиот јазик, Латинскиот јазик, Новогрчкиот јазик, Античката книжевност, Грчката книжевност во нововековието, Византологијата, Методиката во наставата по класични јазици и новогрчки јазик; – Поседува знаења од областа на Античката историографија на елементарно ниво; – Ги познава и разбира елементите и обележјата на античката, византиската и современата грчка култура (јазични, книжевни, општествено-историски димензии). – Умее да препознае и да разликува разни специфичности на класичните јазици (дијалектни форми, архаични форми, заемки), на новозаветниот и византискиот грчки јазик и на новогрчкиот јазик; – Ги разбира лексичките, семантичките, фонетските, морфолошките, синтаксичките, правописните, социолингвистичките аспекти на еволуцијата на грчкиот јазик; Ги познава и разбира разликите помеѓу старогрчкиот, латинскиот, новогрчкиот и македонскиот јазик на различни нивоа (фонолошко, морфолошко, синтаксичко, семантичко); – Го разбира местото на грчкиот и латинскиот јазик во рамките на индоевропското јазично семејство и ги познава карактеристиките на индивидуалниот развој на грчкиот и латинскиот јазик; – Ги разбира основните текови, карактеристики и претставници на старогрчката, современата грчка, латинската и византиската книжевност; – Поседува знаења од областа на историјата и теоријата на старогрчката, современата грчка латинската, византиската книжевност; – Ги разбира особеностите на книжевните родови и жанрови; – Ја познава и разбира методологијата на научното истражување во областа на античката и византиската култура; – Поседува знаења за креативно дизајнирање и редизајнирање на воспитно образовната средина во наставата по класични јазици, новогрчки јазик и класична култура; – Располага со знаења за индивидуален пристап во реализирање на активностите со учениците; – Ја познава методологијата на воспитно образовната работа во основните и средните училишта.
Примена на знаењето и разбирањето	<ul style="list-style-type: none"> – Располага со вештина за изнаоѓање еквиваленти за специфични јазични реализации во новогрчкиот, старогрчкиот и латинскиот јазик; – Може да чита, анализира и толкува оригинални текстови на новогрчки, старогрчки и латински јазик; – Стекнатите знаења може да ги примени при препев и превод на оригинални книжевни дела од новогрчки, старогрчки и латински на македонски јазик; – Умее да ги примени стекнатите знаења во наставниот процес и развој на наставните содржини за предметите Новогрчки јазик, Старогрчки јазик, Латински јазик и предметите од доменот на Античкото културно наследство и Класичната култура и европската цивилизација;

Способност за проценка	<ul style="list-style-type: none"> – Располага со способност за прибирање информации, споредбена филолошка анализа и презентација на резултатите од анализата на различни пишани антички извори и извори од византискиот период и извори на новогрчки јазик; – Има способност да проценува различни верзии и варијанти на оригиналниот текст на грчки или латински јазик и да направи избор за потребите на преведувањето; – Располага со вештини за критичко перцепирање на особеностите на книжевните родови и жанрови; – Располага со вештини за критичко перцепирање на античката и византиската книжевност низ методите на историско хронолошкиот период; – Знае да ги стави знаењата од областа на студирање во функција на компаративна анализа на современите културолошки и општествени текови и случувања; – Умее да селектира и применува различни методи, техники и инструменти во стручната работа; – Умее да ја програмира и планира сопствената работа.
Комуникациски вештини	<ul style="list-style-type: none"> – Може да ги презентира стекнатите знаења и своите согледувања пред стручната и нестручната јавност користејќи различни методи, вклучително и информатичка технологија; – Може да учествува во јавни дискусии и да дебатира за различни прашања од областа на Класичната филологија, Новогрчкиот јазик, Старогрчката и Латинската книжевност, Античката култура, Византологијата. – Може да ги презентира стекнатите знаења од областа на Новогрчкиот јазик, Класичната филологија, Старогрчката и Латинската книжевност, Античката култура, Византологијата во наставниот процес; – Има способност да учествува во тимска работа.
Вештини на учење	<ul style="list-style-type: none"> – Презема иницијатива и може да ги идентификува потребите за стекнување понатамошно знаење и учење од областите на Класичната филологија, Старогрчката и Латинската книжевност, Новогрчкиот, Старогрчкиот и Латинскиот јазик, Античката култура, Византологијата со висок степен на независност. – Знае како да го надградува стекнатото знаење и разбирање од полето на студирање и како да го пренесе и примени тоа знаење. – Ги познава и е во тек со најновите печатени и дигитални ресурси од областа на новогрчката и класичната филологија.

7. Утврден сооднос помеѓу задолжителните и изборните предмети, со листа на задолжителни предмети, листа на изборни предмети и дефиниран начин на избор на предметите.

СТРУКТУРА НА СТУДИСКА ПРОГРАМА

Табела 7.1. Распоред на предмети по семестри и години на студии за академски студии (АС) и стручни студии (СС), и

Реден број	Код на предметот	Назив на предмет	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС	Предметен наставник
				П	В		
ПРВА ГОДИНА							
1	ГЈ1/101-3/26	Увод во класична филологија	I	2	2	6	Проф. д-р Весна Томовска
2	ГЈ1/102-3/26	Старогрчки јазик (почетен курс)	I	2	2	6	Проф. д-р Валериј Софрониевска
3	ГЈ1/103-3/26	Латински јазик (почетен курс)	I	2	2	6	Проф. д-р Светлана Кочовска Стевовиќ
4	ГЈ1/104-3/26	Античка митологија	I	3	1	6	Проф. д-р Ратко Дуев
5		Изборен предмет од листата на изборни предмети	I			6	
6	ГЈ1/205-3/26	Старогрчки јазик (продолжителен курс)	II	2	2	6	Проф. д-р Валериј Софрониевски
7	ГЈ1/206-3/26	Латински јазик (продолжителен курс)	II	2	2	6	Проф. д-р Весна Димовска
8	ГЈ1/207-3/26	Античка епика	II	3	1	6	Проф. д-р Ратко Дуев
9	ГЈ1/208-3/26	Новогрчки јазик 1	II	2	2	6	Проф. д-р Валериј Софрониевски
10		Изборен наставен предмет од листата на изборни предмети од Филозофскиот факултет (во прилог)	II			6	
Вкупно часови (предавања/вежби) и ЕКТС за година						60	

Реден број	Код на предметот	Назив на предмет	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС	Предметен наставник
				П	В		
ВТОРА ГОДИНА							
1	ГЈ2/309-3/26	Старогрчки јазик (напреден курс)	III	2	2	6	Проф. д-р Валериј Софрониевски
2	ГЈ2/310-3/26	Латински јазик (напреден курс)	III	2	2	6	Проф. д-р Весна Димовска
3	ГЈ2/311-3/26	Античка лирика	III	3	1	6	Проф. д-р Весна Томовска
4	ГЈ2/312-3/26	Новогрчки јазик 2	III	2	2	6	Проф. д-р Валериј Софрониевски
5		Изборен предмет од табелата на изборни предмети	III			6	
6	ГЈ2/413-3/26	Читање старогрчки текстови	IV	2	2	6	Проф. д-р Валериј Софрониевски
7	ГЈ2/414-3/26	Читање латински текстови	IV	2	2	6	Проф. д-р Светлана Кочовска Стевовиќ
8	ГЈ2/415-3/26	Античка драма	IV	3	1	6	Проф. д-р Весна Томовска
9	ГЈ2/416-3/26	Новогрчки јазик 3	IV	2	2	6	Проф. д-р Даниела Тошева Николовска
10		Изборен предмет од табелата на изборни предмети	IV			6	
Вкупно часови (предавања/вежби) и ЕКТС за година						60	

Реде н бр ој	Код на предметот	Назив на предмет	Семестар	Неделен фонд на часови		Е К Т С	Предметен наставник
				П	В		
ТРЕТА ГОДИНА							
1	ГЈЗ/517-3/26	Новозаветен и византиски грчки	V	2	2	6	Проф. д-р Марија Чичева Алексиќ
2	ГЈЗ/518-3/26	Античко говорништво	V	3	1	6	Проф. д-р Весна Томовска
3	ГЈЗ/519-3/26	Увод во грчка и латинска историска граматика	V	2	2	6	Проф. д-р Елена Цукеска
4	ГЈЗ/520-3/26	Новогрчки јазик 4	V	2	2	6	Проф. д-р Валериј Софрониевски
5		Изборен предмет од табелата на изборни предмети	V			6	
6	ГЈЗ/621-3/26	Основи на грчка историска граматика	VI	2	2	6	Проф. д-р Елена Цукеска
7	ГЈЗ/622-3/26	Византиска книжевност	VI	3	1	6	Проф. д-р Даниела Тошева Николовска
8	ГЈЗ/623-3/26	Античка философска книжевност	VI	3	1	6	Проф. д-р Даниела Тошева Николовска
9	ГЈЗ/624-3/26	Новогрчки јазик 5	VI	2	2	6	Проф. д-р Валериј Софрониевски
10		Изборен предмет од табелата на изборни предмети	VI			6	
Вкупно часови (предавања/вежби) и ЕКТС за година						60	

Реде н бр ој	Код на предметот	Назив на предмет	Семестар	Неделен фонд на часови		Е К Т С	Предметен наставник
				П	В		
ЧЕТВРТА ГОДИНА							
1	ГЈ4/725-3/26	Јазична анализа на старогрчки текстови	VII	2	2	6	Проф. д-р Елена Цукеска
2	ГЈ4/726-3/26	Јазична анализа на латински текстови	VII	2	2	6	Проф. д-р Светлана Кочовска Стевовиќ
3	ГЈ4/727-3/26	Античка историографија	VII	3	1	6	Проф. д-р Ратко Дуев/ Проф. д-р Стефан Пановски
4	ГЈ4/728-3/26	Новогрчки јазик 6	VII	2	2	6	Проф. д-р Даниела Тошева Николовска
5		Изборен предмет од табелата на изборни предмети	VII			6	
6	ГЈ4/829-3/26	Методика во наставата по класични јазици и новогрчкиот јазик	VIII	2	2	6	Проф. д-р Весна Димовска
7	ГЈ4/830-3/26	Грчката книжевност во нововековието	VIII	2	2	6	Проф. д-р Искра Тасевска Хаџи Бошкова
8	ГЈ4/831-3/26	Спорт и здравје	VIII	0	2	2	Проф. д-р Ристо Стаменов
9	ГЈ4/832-3/26	Завршен испит по новогрчки	VIII	2	2	6	Проф. д-р Елена Цукеска
10	ГЈ4/833-3/26	Дипломска работа	VIII			10	
Вкупно часови (предавања/вежби) и ЕКТС за година						60	

Табела 7.2. Изборни предмети на студиската програма (во Листата се вклучуваат изборните предмети од студиска програма и наставни предмети кои се изведуваат на друга единица на универзитетот, согласно член 139 став 9 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ 82/18))

Реден број	Код	Назив на предметот	Семестар	Неделен фонд на часови		ЕКТС	Единица	Предметен наставник
				П	В			
1.	БПФ/26	Филозофија	I	2	2	6	Филозофски факултет	Проф. д-р Јасмина Наумоска/ Проф. д-р Марија Тодоровска
2.	БППЕ/26	Педагогија	I	2	2	6	Филозофски факултет	Проф. д-р Елизабета Томовска Илиевска
3.	БППС/26	Психологија	I	2	2	6	Филозофски факултет	Проф. д-р Ана Фрицханд
4.	БПСО/26	Социологија	I	2	2	6	Филозофски факултет	Проф. д-р Ило Трајковски
5.	БПАЈ/26	Академски јазик	I	2	2	6	Филозофски факултет	Проф. д-р Светлана Кочовска Стевовиќ
6.	ФЗФ	Листа на слободни изборни предмети (Листа ФЗФ 2020)	II			6	Филозофски факултет	/
7.	ГЈ2/301-И/26	Античка и европска култура	III	3	1	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Даниела Тошева Николовска
8.	ГЈ2/302-И/26	Грцизми и латинизми во македонскиот јазик	III	2	2	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Весна Димовска
9.	ГЈ2/303-И/26	Историја на стара Грција	III	3	1	6	Институт за историја	Проф. д-р Војислав Сараќински
10.	ГЈ2/404-И/26	Историја на стариот Рим	IV	3	1	6	Институт за историја	Проф. д-р Стефан Паноски
11.	ГЈ2/405-И/26	Антички религии/ Ancient Religions	IV	3	1	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Ратко Дуев
12.	ГЈ2/406-И/26	Секојдневниот живот во Хелада и Рим	IV	3	1	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Весна Димовска
13.	ГЈ2/407-И/26	Историја на родот и полот во антиката	IV	3	1	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Даниела Тошева Николовска
14.	ГЈ3/508-И/26	Историја на Византија	V	3	2	6	Институт за историја	Проф. д-р Александар Атанасовски
15.	ГЈ3/509-И/26	Византинци приватен живот	V	2	2	6	Институт за историја	Проф. д-р Александар Атанасовски
16.	ГЈ3/510-И/26	Увод во дигитална класика	V	2	2	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Елена Џукеска

17.	ГЈЗ/511-И/26	Увод во грчка палеографија	V	2	2	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Марија Чичева Алексиќ
18.	ГЈЗ/612-И/26	Византиска филозофија	VI	2	2	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Јасмина Поповска
19.	ГЈЗ/613-И/26	Античка метрика и музика	VI	3	1	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Ратко Дуев
20.	ГЈЗ/614-И/26	Рецепција на антиката	VI	2	2	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Светлана Кочовска Стевовиќ
21.	ГЈЗ/615-И/26	Средновековен латински јазик	VI	2	2	6	Институт за класични студии	Проф. д-р Светлана Кочовска Стевовиќ
22.	ФЗФ	Листа на слободни изборни предмети (Листа ФЗФ 2020)	VII			6	Филозофски факултет	/
Вкупно:								

Табела 7.3. Прозорци на мобилност – наставни предмети кои можат да се реализираат и на англиски јазик согласно член 139 став 10 од Законот за високото образование („Службен весник на Република Македонија“ бр. 82/18)

	Назив на предмет	Наставник	Година/Семестар	ЕКТС
1.	Старогрчки јазик (почетен курс) Ancient Greek Beginner	Валериј Софрониевски	I/I	6
2.	Старогрчки јазик (продолжителен курс) Ancient Greek Intermediate	Валериј Софрониевски	I/II	6
3.	Старогрчки јазик (напреден курс) Ancient Greek Advanced	Валериј Софрониевски	II/III	6
4.	Читање старогрчки текстови Reading Greek Texts	Валериј Софрониевски	II/IV	6
5.	Јазична анализа на старогрчки текстови Language Analysis of Greek Texts	Елена Џукеска	IV/VII	6
6.	Античка митологија Classical Mythology	Ратко Дуев	I/I	6
7.	Антички религии Ancient Religions	Ратко Дуев	II/IV	6
8.	Историја на родот и полот во антиката History of Sex and Gender in Antiquity	Даниела Тошева Николовска	IV/VIII	6
9.	Увод во грчка и латинска историска граматика Introduction to Greek and Latin Historical Grammar	Елена Џукеска	III/V	6
10.	Основи на грчка историска граматика Elements of Greek Historical Grammar	Елена Џукеска	III/VI	6
11.	Новогрчки јазик 1 Modern Greek 1	Валериј Софрониевски	I/II	6
12.	Новогрчки јазик 2 Modern Greek 2	Валериј Софрониевски	II/III	6
13.	Новогрчки јазик 3 Modern Greek 3	Даниела Тошева Николовска	II/IV	6
14.	Новогрчки јазик 4 Modern Greek 4	Валериј Софрониевски	III/V	6
15.	Новогрчки јазик 5 Modern Greek 5	Валериј Софрониевски	III/VI	6
16.	Новогрчки јазик 6 Modern Greek 6	Даниела Тошева Николовска	IV/VII	6

Табела 7.4. Преглед на застапеност на задолжителните предмети и изборните предмети на студиската програма.

Семестар	Број на задолжителни предмети	Број на изборни предмети	Вкупно предмети
I	8	2	10
II	8	2	10
III	8	2	10
IV	9	1	10
Вкупно	33	7	40
% застапеност	82,5%	17,5%	100%

Табела 7.5. Преглед на процентуалната застапеност на задолжителните предмети и изборните предмети.

Ред бр	Траење на студиите (години)/ вкупен број на ЕКТС на студиската програма	Вкупна оптовареност изразена преку ЕКТС		Оптоварност за изборни предмети изразена преку ЕКТС	
		А Вкупен број на ЕКТС на студиската програма	А1 Процентуална застапеност на ЕКТС од наставните предмети на студиската програма	Б Вкупен број на ЕКТС од изборни наставни предмети	Б1 Процентуална застапеност на ЕКТС од изборните наставни предмети во однос на вкупниот број на ЕКТС на студиската програма
1.	4 години 240 ЕКТС	240	100%	42	17,5 %

7.6. Правила и начин на избор на изборни предмети со можност за избор на предмети од други акредитирани студиски програми

Начин на избор на изборни предмети од студиска програма
Се бира еден предмет од понудените предмети од листата преставена во Табела 7.2
Начин на избор на изборни предмети од универзитетска листа
Во студиската програма нема изборни предмети од други факултети (универзитетска листа)

7.7. Рокови за завршување на предвидените активности од студиската програма

Студентите на прв циклус студии имаат право да ги завршат започнатите студии според условите и студиската програма на која се запишале, најдолго во времето што е двапати подолго од пропишаното траење на студиите, односно најмногу 8 (осум) години за четиригодишните студии, од почетокот на учебната година кога е извршен уписот на Факултетот.

8. Список на наставен кадар со податоци наведени во членот 7 (Прилог бр.4) од Правилникот за содржината за студиските програми (“Службен весник на Република Македонија”, бр.79/2023) и член 61 став 3 од Закон за високо образование (“Службен весник на Република Македонија”, бр.82/2018)

Табела 8.1 Список на лица избрани во наставно-научни, научни и наставни звања во редовен работен однос со полно работно време **на единицата**, што ќе учествуваат во реализација на студиската програма

	Име и презиме на наставникот	да се наведе		Назив на предметот (од Табела 7.1 и 7.2)	Вкупен број на предмети	
		звањето во кое е избран и во која научна област	Областа во која што е докториран		зимски	летен
1	проф. д-р Валериј Софрониевски	редовен професор овозгрчки јазик (6.02.01.25) Старогрчки јазик (6.02.01.24) Класична филологија (6.02.00.01) Друго – Палеографија (6.01.02.33)	Класична филологија (6.02.00.01), Старогрчка книжевност (6.02.02.24), Друго – Грчка и римска култура (6.02.03.30)	Старогрчки јазик (почетен курс) Старогрчки јазик (продолжителен курс) Старогрчки јазик (напреден курс) Читање старогрчки текстови Новогрчки јазик 1 Новогрчки јазик 2 Новогрчки јазик 4 Новогрчки јазик 5	4	4
2	проф. д-р Весна Димовска	редовен професор латински јазик, дидактика, палеографија, епиграфија	Класична филологија, Латински јазик	Латински јазик (продолжителен курс) Латински јазик (напреден курс) Грцизми и латинизми во македонскиот јазик Секојдневниот живот во Хелада и Рим Методика во наставата на класичните јазици и новогрчкиот јазик	2	3
3	проф. д-р Весна Томовска	редовен професор (6.02.02.24) Старогрчка книжевност, (6.02.02.26) Латинска книжевност	(6.02.02.24) Старогрчка книжевност, (6.02.00.01) Класична филологија	Античка драма Античка лирика Античко говорништво Увод во класична филологија	3	1
4	проф. д-р Елена Цукеска	редовен професор Класична филологија (6.02.00.01), Компаративна лингвистика (6.02.01.30), Друго	Класична филологија (6.02.00.01), Компаративна лингвистика (6.02.01.30), Дијалектологија (64027), Друго	Увод во грчка и латинска историска граматика Основи на грчка историска граматика Увод во дигитална класика Јазична анализа на старогрчки текстови Завршен испит по новогрчки јазик	3	2

		(6.02.01.33, Историја на јазикот) Епиграфија (6.01.0.07)	(6.02.01.33, Историја на јазикот) Епиграфија (6.01.02.07)			
5	проф. д-р Ратко Дуев	редовен професор (6.02.02.24) Старогрчка книжевност, (6.02.02.26) Латинска книжевност 6.03.04.02. Друго (Антички религии)	(6.02.02.24) Старогрчка книжевност, (6.02.00.01) Класична филологија (6.03.04.02. Друго: Антички религии)	Античка митологија Антички религии Античка епика Античка метрика и музика Античка историографија	1	4
6	проф. д-р Светлана Кочовска Стевовиќ	редовен професор Класична филологија (6.02.00.01); Друго (6.02.01.33: ГраMATика, семантика, семиотика, синтакса) Компаративна лингвистика (6.02.01.30)	Класична филологија, латински јазик	Латински јазик (почетен курс) Читање латински текстови Рецепција на антиката Средновековен латински јазик Академски јазик Јазична анализа на латински текстови	3	3
7	проф. д-р Даниела Тошева Николовска	вонреден професор Класична филологија (шифра 64007), Друго (64029), Историја на старогрчката книжевност (61222), Историја на римската книжевност (61223)	Класична филологија (шифра 64007), Друго (64029), Историја на старогрчката книжевност (61222), Историја на римската книжевност (61223)	Византиска книжевност Античка философска книжевност Античка и европска култура Историја на родот и полот во антиката Новогрчки јазик 3 Новогрчки јазик 6	4	2
8	проф. д-р Јасмина Поповска	редовен професор Историја на филозофијата, Филозофија (општ курс)	Историја на филозофија	Византиска филозофија Филозофија		2
9	проф. д-р Александар Атанасовски	редовен професор Византологија и Историја на Македонија (среден век)	Византологија и Историја на Македонија (среден век)	Историја на Византија Византинци приватен живот	2	
10	проф. д-р Стефан Пановски	Редовен професор Историја на Македонија (6.01.01.01);	Историја на Македонија (6.01.01.01); Историја на стариот век	Историја на стариот Рим Античка историографија	1	1

		Историја на стариот век (6.01.01.03)	(6.01.01.03)			
11.	проф. д-р Воислав Сараќински	Редовен професор Историја на Македонија (60114); Античка Историја (60102); Општа историја на стариот век (60109)	Историја на стариот век; Историја на античка Македонија	Историја на стара Грција	1	
13	Проф. д-р Елизабета Томевска Илиевска	Редовен професор Педагогија, Методика, Методологија, Статистика.	Методика / Образование на наставници	Педагогија	1	
271 6	Проф. д-р Марија Годоровска	Вонреден професор, Филозофија на религијата (и Друго)	Теории за светото	Филозофија	1	
17	Проф. д-р Ана Фрицханд	Редовен професор Развојна психологија Психологија на образование и воспитување Друго (Психологија на мирот и конфликтите)	Развојна психологија	Психологија	1	
18	Проф. д-р Ило Трајковски	Редовен професор Општа социологија Социологија на политиката	Општа социологија Социологија на политиката	Социологија	1	
Вкупно					27	21

Табела 8.2 Список на лица избрани во наставно-научни, научни и наставни звања во редовен работен однос со полно работно време од други единици на високообразовната установа ангажирани на единицата каде што се реализира студиската програма

Ред бр	Име и презиме на наставникот	да се наведе			Назив на предметот (од Табела 7.1 и 7.2)	Вкупен број на предмети што ги предава на единица и студ. програма	
		звањето во кое е избран и во која научна област	Областа во која што е докторирани	единица каде работи во редовен работен однос		зимски	летен
1	проф. д-р Искра Тасевска Хаџи-Бошкова	Редовен професор, македонска книжевност XIV век и македонска книжевност XX век; македонска книжевност	светска книжевност македонска книжевност 19 и 20 век	Филолошки факултет „Блаже Конески“	Грчката книжевност во нововековието		1
2	Доцент д-р Ристо Стаменов	Доцент	Социологија на спортот	Факултет за физичко образование, спорт и здравје	Спорт и здравје		1
Вкупно						0	2

Табела 8.3 Список на лица избрани во наставно-научни, научни и наставни звања во работен однос во друга високообразовната установа или друга институција (приватна или јавна необразовна) ангажирани на единицата каде што се реализира студиската програма

Рб	Име и презиме на наставникот	да се наведе			Назив на предметот (од Табела 7.1 и 7.2)	Вкупен број на предмети		Работен однос
		звањето во кое е избран и во која научна област	Областа во која што е докторирани	институција та каде има засновано работен однос		зимски	летен	
1	проф. д-р Марија Чичева Алексиќ	Научен советник Класична филологија (6.02.00.01) Друго (6.02.01.33, Историја на јазикот)	Историска семантика на класични јазици, Класична филологија	Институт за старословенска култура-Прилеп, УКЛО	Новозаветен и византиски грчки Увод во грчка палеографија	1	1	
Вкупно						1	1	

ПРИЛОГ БР. 3

1. Предметни програми со информации согласно со членот 4 од Правилникот за содржина на студиските програми (“Службен весник на Република Македонија”, бр.79/2023)

Ред.број: 1

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Увод во класична филологија			
2.	Код	ГЈ1-101-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година /семестар	Година	1	Семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Весна Томовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Запознавање со системот на дисциплини и методи кои ја сочинуваат класичната филологија.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	Филолошката традиција на проучување и на издавање на антички текстови. Александрија и Пергам. Преглед на дисциплините и развој на класичната филологија.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	предавања и вежби			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава часови	45	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа: часови	15	
		16.3.	Пракса: часови	25	

17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20	
		17.3.	Домашно учење – задачи	55	
18.	Услови за потпис	Освоени 15 поени од активности ми редовност			
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бода		
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и англиски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Pfeiffer, R.	History of Classical Scholarship, from the biginings to the end of the hellenistic age.	Oxford
		2.	Pfeiffer, R.	History of Classical Scholarship, from 1300 to 1850	Oxford
3.	Heath, M.	Interpreting Classical Texts	Duckworth		
22.2.	Дополнителна литература				

Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Powel, B.B.	Writing and the Origins of Greek Literature	Cambridge	2002
2.	Gudeman, A.	Outlines of the History of Classical Philology	Boston	1902
3.				

Ред.број: 2

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Старогрчки јазик (почетен курс)			
2.	Код	ГЈ1/102-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус			
6.	Академска година/семестар	година	прва	семестар	зимски
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Валериј Софрониевски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се воведат во старогрчкиот јазик студентите кои немаат претходни познавања од овој јазик, за да се обезбедат основни знаења од граматиката, од читањето и од пишувањето на старогрчки јазик.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	<p>Овој курс претставува увод во јазикот и културата на старите Грци. Со напредувањето низ учебните степени, студентите постепено ја учат лексиката, морфологијата и синтаксата на јазикот. Лекциите се приспособени од различни изворни старогрчки дела, а донесуваат широк преглед на животот во Атина од почетокот на Пелопонеските војни во 431 пр. Хр., па сè до крајот на петтиот век пр. Хр. и подоцна. Одбраните текстови ги објаснуваат и елаборираат основните одлики на класичната атинска култура.</p> <p>Раздел 1 – Граматичка содржина: Азбука и изговор; Одредени членови (ὁ, ἡ, τό); Инфектум – активен залог (λύει, φέρει); Глаголи λύω, βλέπω, διόκω, φέρω; Именки во номинатив и акузатив, еднина; Состав на основна реченица: субјект + глагол + објект; Придавки: ἀγαθός, κακός</p> <p>Лексика: Живот на село; Работни денови, животни, господари и слуги</p> <p>Резултати од учење: Студентот може да чита старогрчки текстови со основни глаголски и именски форми. Ги препознава и користи членови и именки во еднина. Образува и разбира глаголи во сегашно време, трето лице. Разбира основна наратија од секојдневниот живот во Атина.</p> <p>Раздел 2 – Граматичка содржина: Инфектум – проширување: βoά, καταβαίνει; Акузатив на движење: εἰς + акузатив; Предлози: ἐκ, εἰς; Вовед во σύνδεσμοι: καί, δέ, ἀλλά; Разлика меѓу ἀνθρώπους – τοὺς ἀνθρώπους; Употреба на οὐ за негација</p> <p>Лексика: Напади, спасувања, сцени со опасност; Движење кон и од место</p> <p>Резултати од учење: Применува акузатив на движење и соодветни предлози. Разбира реченици со логичка врска (како: и, но, а). Употребува и интерпретира прости наративи со драматичен развој. Утврдува основни правила на синтакса и положба на зборови.</p> <p>Раздел 3 – Граматичка содржина: Глаголот εἶμι – сегашно време; Инфинитив: εἶναι; Глаголи на перцепција и мислење; Употреба на генитив: припадност и определување; Вовед во филозофска лексика: σοφός, λόγος</p> <p>Лексика: Градот (ἡ πόλις), агората; Филозофски теми, разговори</p>			

		<p>Резултати од учење: Применува и разбира глаголот εἶμι и инфинитивните конструкции. Користи генитив за поседување и однос меѓу поими. Чита дијалози со философски и општествен контекст. Разликува стил на изразување во описни и апстрактни текстови.</p> <p>Раздел 4 – Граматичка содржина: Императив: φίλει, βάδιζε, λέγε ; Вовед во лични заменки: ἐγώ, σύ ; Датив: комуникација и корист (e.g. λέγει μοι); Вовед во придавски изрази и нумерација; Акузатив на време и простор</p> <p>Лексика: Живот во градот, пазарот (ἡ ἀγορά); Продавници, политички и правни односи; Команди, интеракција</p> <p>Резултати од учење: Образува императивни форми и ги користи во заповеди. Користи заменки во контекст на дијалог. Препознава датив како примач на дејство. Преведува текстови што опишуваат живот во агората и јавни интеракции.</p>			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Новогрчки јазик 1 и 2, Античка епика, Античка митологија, Античка лирика			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<ul style="list-style-type: none"> - семинари и работилници - вежби - мултимедија, интернет, ВИ - менторска работа - консултации 			
15.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часови			
16.	Форми на наставните активности	16.1	Предавања – теоретска настава	30 часови	
		16.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови	
		16.3	Пракса	--	
17.	Други форми на активности	17.1	Проектни задачи	20 часови	
		17.2	Самостојни задачи	40 часови	
		17.3	Домашно учење	60 часови	
18.	Услов за потпис	Присуство на часовите и исполнување на дадените обврски.			
19.	Начин на оценување				
	19.1	Тестови: бодови		Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови	
	19.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30 бодови	
	19.3	Завршен испит: бодови		70 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	<ul style="list-style-type: none"> - евалуација - самоевалуација 			
22.	Литература				
	22.1	Задолжителна литература			
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач

		1.	Joint Association of Classical Theachers	<i>Читање грчки - граматика, речник, вежби</i>	Скопје: ТРИ	2009
		2.	Joint Association of Classical Theachers	<i>Читање грчки - текст</i>	Скопје: ТРИ	2009
		3.				
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Валериј Софрониевски	<i>Морфологија на старогрчкиот јазик</i>	Скопје: ФзФ	2013
		2.	Robin Osborne, editor, JACT	<i>The World of Athens: An Introduction to Classical Athenian Culture, 2nd ed.</i>	Cambridge University Press	2008
		3.	E. van Emde Boas, A. Rijksbaron, L. Huitink, M. de Bakker	<i>The Cambridge Grammar of Classical Greek</i>	Cambridge University Press	2019

Ред.број: 3

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Латински јазик (почетен курс)			
2.	Код	ГЈ1/103-И/3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	Прва	семестар:	зимски
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Светлана Кочовска-Стевовиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да усвојат основни знаења од латинската морфологија и синтакса, да усвојат основен лексички фонд и да стекнат пошироки знаења за повеќе аспекти на античката култура и цивилизација, како и елементарни компетенции за самостојна анализа и превод. Да ги увидат заедничкото потекло и сродностите на јазиците од индоевропската група, вклучително и македонскиот јазик.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>I. Латинско писмо, гласови, изговор, акцент; основи на морфологијата на името (I-V деklinација, лични заменки, лично-повратна замена, посвојни заменки, прашални заменки, редни броеви, компарација на придавки и прилози);</p> <p>II. Основи на морфологијата на глаголот (I-IV конјугација, помошен глагол, индикатив на времиња од презентска основа во актив и пасив, императив I; индикатив на времиња од перфектна основа во актив, партицип на презент активен);</p> <p>III. основи на латинската синтакса (субјект, предикат, атрибут, апозиција, основни падежни функции, независна реченица). Студентите ќе можат да читаат според класичниот и според традиционалниот изговор, да препознаваат и да деклинираат именки од петте деklinации и да ја препознаваат нивната синтаксичка функција во реченица, ќе можат да ги деклинираат заменките и да прават разлика меѓу нив и ќе ги препознаваат компаративните и супрелативните форми на придавките и прилозите (I);</p> <p>Студентите ќе ги распознаваат и ќе ги конјугираат глаголите од четирите конјугации во индикатив на презент, имперфект и футур I (актив и пасив) и во индикатив на перфект, плускваперфект и футур II актив, ќе го конјугираат глаголот <i>esse</i> во индикатив на презент, имперфект, футур I, перфект, плускваперфект и футур II; ќе научат да образуваат и да препознаваат заповеди (императив I) и да го препознаваат партиципот на презентот (II); студентите ќе можат да анализираат и да преведуваат едноставни латински</p>			

		реченици, да ги препознаваат субјектот, индиректниот и директниот објект, предикатот и другите основни реченични членови.				
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со предметите: Латински јазик (продолжителен курс), Латински јазик (напреден курс), Читање латински текстови, Јазична анализа на латински текстови и Средновековен латински јазик				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	- граматичка анализа на реченици и извадоци од изворни текстови - превод на реченици и на извадоци од изворни текстови - изработка на самостојни задачи (морфолошки табели, преводи на текстови) - презентации (усни и писмени)				
15.	Вкупен расположив фонд на време	180				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30		
		16.3.	Пракса: часови	30		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40		
		17.3.	Домашно учење - задачи	60		
18	Услови за потпис	Присуство на настава				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18 максимум 35 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		15 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		15 бодови		
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Димовска-Јањатова В. – Кочовска С.	Elementa Latinitatis <i>Grammatica</i>	Филозофски факултет	2012
2.	Димовска-Јањатова В. – Кочовска С.	Elementa Latinitatis <i>Lectiones et pensa</i>	Филозофски факултет	2011		

		3.	Софрониевски В.	Латинско- македонски речник	Бигос	2001
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Gortan V. – Gorski O. – Pauš P.	Latinska gramatika	Školska knjiga	1998
		2.	Ørberg H. H.	Lingva Latina per se illvstrata, pars I: Familia Romana	Domus Latina	2000
		3.	Jones P.V. – Sidwell K. C.	Reading Latin	Cambridge University Press	2003

Ред.број: 4

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Античка митологија			
2.	Код	ГЈ1/104-И/3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година /семестар	Година	1	Семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Ратко Дуев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да ги усвојат, синтетизираат и артикулираат знаењата од примарната литература и научните извори од различни дисциплини; да развијат независна и критичка мисла преку компаративна анализа на различни митологии; стекнување на знаење за: потеклото, видот и особеностите на митовите, нивното толкување, за верувањата и обредите на Хелените и Римјаните, како вечни теми кои преку епот, философијата, поезијата и материјалната култура се вградени во основата на европската цивилизација и култура..			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	Интерпретација и дефиниција на античката митологија; Историска подлога на хеленската митологија; Митови за Создавањето; Востановување на моќта на ИЕ бог Севс: создавање на смртниците; 12-те Олимпијци: Севс, Хера и нивните деца; Природата на хеленските богови; Деметра и елевсинските мистерии; Орфизам; Задгробен живот: кралството на Хад; Тебански киклос; Микенски киклос; Враќања; Персеј и митовите за Аргос; Херакле; Тесеј и митовите за Атика; Аргонаути; Митови за месни херои и хероини; Природата на римската митологија.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	предавања и вежби			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			

16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава часови	45	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа: часови	15	
		16.3.	Пракса: часови	25	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20	
		17.3.	Домашно учење – задачи	55	
18.	Услови за потпис	Освоени 15 поени од активности ми редовност			
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бода		
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 о 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и англиски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Дуев, Р.,	<i>Античка митологија</i>	(скрипта)
		2.	Cassirer, E.,	<i>Language and Myth</i>	Dover
3.	Hooke, S. H.,	<i>Middle Eastern Mythology</i>	Penguin		
22.2.	Дополнителна литература				

Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Дуев, Р.,	<i>Севс и Дионис: рагање на античките верувања и култови</i>	Силсонс	2010
2.	Frazer, J. P.,	<i>Golden Bough</i>	Dover (rep. 1922)	2002
3.				

Ред.број: 5

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Филозофија			
2.	Код	БПФИ/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	прв
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Јасмина Поповска Проф. д-р Марија Тодоровска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се добијат продлабочени сознанија за основните филозофски проблеми и за најзначајните филозофски идеи во западноевропската филозофија, да се развијат способности за споредување на историски различни филозофски концепти, да се развие способност да се интерпретираат, анализираат и оценуваат автентичните филозофски текстови и притоа соодветно да се користи секундарната литература, да се зајакне сопствената филозофска мисла преку комуникација со идеите на филозофите, во форма на писмено изложување и/или вербална аргументација.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1. Што е филозофијата?</p> <ul style="list-style-type: none"> Дефиниција и опсег на филозофијата (дефиниции на филозофијата од класични до современи мислителци; филозофијата како различна од науката, религијата и уметноста) Гранки на филозофијата <p>Очекувани резултати од учењето: Се очекува учениците да ги разгледаат дефинициите на филозофијата, да се запознаат со апофатичкиот метод; да го опишат опсегот и досегот на филозофијата, да стекнат основно знаење за главните теми и прашања на различните филозофски дисциплини.</p> <p>2. Онтологија</p>			

		<ul style="list-style-type: none"> • Битие и реалност (разбирање на поимот „битие“ во филозофијата; разликување меѓу појава и реалност) • Онтолошки категории (битие и проблемот на неговото дефинирање; битие и барем две можни класификации на суштества; супстанција, објект) • Монизам, дуализам, плурализам (главни претставници и концепти; аргументација за карактеристиките на секој од правците) • Идеализам и материјализам (видови и главни претставници; споредба на различните позиции) <p>Очекувани резултати од учењето: Се очекува студентите да умеат да ја дефинираат онтологијата и да ги објаснат нејзините основни прашања; да стекнат знаење за главните онтолошки категории; да умеат да ги споредуваат и анализираат различните онтолошки позиции, како и да користат соодветна онтолошка терминологија при дискусија на филозофски теми.</p> <p>3. Теорија на познанието</p> <ul style="list-style-type: none"> • Природа и извори на познанието (разбирање на поимите верување, вистина и оправдување) • Рационализам, емпиризам, критицизам (нивните главни ставови за изворите на познанието, главни разлики) • Можноста за спознание на светот: ставовите на догматизмот, агностицизмот, скептицизмот (со главни претставници и аргументи) <p>Очекувани резултати од учењето: Се очекува студентите да умеат да го дефинираат познанието и да ги идентификуваат неговите извори и граници, да ги разберат различните позиции и нивната поврзаност; критички да анализираат епистемолошки аргументи; да размислуваат за доверливоста на личното и колективното знаење.</p> <p>4. Етика</p> <ul style="list-style-type: none"> • Вовед во етиката (разбирање на клучните етички поими: добро, исправно, должност, доблест) • Главни етички теории (утилитаризам, деонтологија, етика на доблеста) • Применета етика (етички прашања во биоетиката, етиката и геополитиката) <p>Очекувани резултати од учењето: Се очекува студентите да ги идентификуваат и објаснат главните етички теории; да ги применат моралните теории на современи етички дилеми; да бранат етички ставови преку структуриран аргумент.</p> <p>5. Естетика</p>
--	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> • Што е убавината? (Класични гледишта за убавината; модерна и постмодерна естетика) • Уметност – истражување на теории за уметноста (мимесис, експресионизам, формализам итн.); субјективни наспроти објективни вреднувања на уметноста; институционална теорија на уметноста за современата и поп-културната уметност • Други естетички категории: возвишеното, грдото <p>Очекувани резултати од учењето: Се очекува студентите да ја дефинираат естетиката и клучните поими од филозофијата на уметноста; да учествуваат во филозофски дебати за убавината и вкусот; да ги разберат различните теории на уметноста во нивниот културен контекст; да го вклучат знаењето за естетичките категории во пошироко разбирање на човечкото искуство; да развиваат критичко вреднување на уметноста од различни филозофски перспективи.</p> <p>6. Филозофска антропологија</p> <ul style="list-style-type: none"> • Што е човековата природа? (различни ставови за природата; есенцијалистички наспроти неесенцијалистички пристапи кон човекот) • Дефиниција на човекот (хомоспецификации и проблемот на редукционизмот) • Местото на човекот во светот • Слобода, идентитет и свест (личен идентитет; промените во личниот и културниот идентитет во современите општествени и политички контексти; проблемот и товарот на самосвеста) • Човечката состојба и егзистенцијализмот (слобода на избор и лична волја; импликации на слободата) • Главни егзистенцијалистички прашања (преку неколку главни претставници) <p>Очекувани резултати од учењето: Се очекува студентите да ги дефинираат и дискутираат клучните филозофски прашања за човековата природа и идентитетот; да ги анализираат различните дефиниции на човекот и нивните предности и слабости; да споредат различни толкувања на човечката егзистенција; да ја поврзат филозофската антропологија со современи прашања за идентитетот и слобода.</p> <p>7. Филозофија на политиката</p> <ul style="list-style-type: none"> • Почетоците на политичката филозофија • Морал, легалност и политички ангажман. Авторитетот на законот; граѓанска непослушност • Главни ставови за општествениот договор и човековите права; издржаноста на универзалните човекови права во услови на сè поголема нееднаквост и социо-економска стратификација
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> Моќ, авторитет и држава (теории на моќ и демократија наспроти авторитаризам) <p>Очекувани резултати од учењето: Се очекува студентите да ги разберат филозофските основи на политичките системи; да ја разберат улогата на граѓанинот во политичката средина (демократија наспроти автократија); да ги оценуваат политичките идеологии критички; да формулираат филозофски аргументи за правдата, моќта и владеењето</p> <p>8. Избрана тема според интересот на групата</p> <ul style="list-style-type: none"> Предложени теми: филозофија на технологијата, еколошка филозофија, филозофија на психологијата, источни филозофски традиции <p>Очекувани резултати од учењето: Се очекува студентите да спроведат самостојно филозофско истражување; да се вклучат длабински во одредена специфична филозофска тема; да изложат оригинални филозофски аргументи преку есеи или презентации.</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	нема		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Методи на учење преку индивидуална и групна работа. Во процесот ќе се користат монолошки, дијалогски, текстуален метод, метод на демонстрација, херменевтички метод и метод на решавање проблеми/истражувачки метод.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	180		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30
		17.3.	Домашно учење - задачи	60
18	Услови за потпис	Редовно следење на наставата		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови (2 колоквиуми)	макс. 70 поени	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 поени	
	19.3.	Завршен испит: бодови	70	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)	
		51 до 60 бода	6 (шест) (E)	
		61 до 70 бода	7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација		

Литература						
22.	Задолжителна литература					
	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	22.1.	1.	Кени, Е.	<i>Нова историја на западната филозофија, Т. I-IV</i>	Скопје: Арс студио	2015-2017
		2.	Fink, E.	<i>Uvod u filozofiju</i>	Zagreb: Matica hrvatska	1998
		3.	Декарт, Р.	<i>Метафизички медитации</i>	Скопје: Зумпрес	1998
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Jaspers, K.	<i>Filozofija egzistencije/Uvod u filozofiju</i>	Београд: Prosveta	1973
		2.	Бекон, Ф.	<i>Нов органон</i>	Скопје: Аз-Буки	2006
		3.	Свендсен. Л. Фр. Х.	<i>Што е филозофија?</i>	Скопје: Виг Зеница	2013

Ред.број: 6

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Педагогија			
2.	Код	БППЕ/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет, Институт за Класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	Прва година / прв семестар	2.	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	Проф. д-р Елизабета Томевска-Илиевска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	<p>Цели на предметната програма (компетенции):</p> <p>Студентите – идните наставници да се стекнат со научни и продлабочени сознанија за развојот, местото и улогата на педагогијата во системот на општествените науки; да стекнат основни знаења од областа на дидактиката; да се запознаат со темелните научни определби на педагошката наука, задачите на педагошката наука; системот на педагошки дисциплини; да се запознаат со концептуалната база на основни педагошки поими и категории,; да ја усвојат и применуваат педагошката терминологија; да развијат вештини и способности за примена на современи интерактивни пристапи во наставата и учењето со различни возрасни групи; да се поттикнуваат на критичко размислување за проблемите од оваа област, како и оспособување за апликација на стекнатите знаења и развивање на наставни вештини.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма:</p> <p>Педагогијата како наука; класификација на науките и местото на педагогијата во системот на науките; основни педагошки категории; општествено-историска генеза на педагогијата; педагогијата и другите науки; системот на педагошките дисциплини; фактори за развој на личноста; воспитно-образовен систем во Македонија; односот меѓу воспитанието, социјализацијата и персонализацијата; фактори во развојот на личноста; суштина и основни карактеристики на воспитанието; воспитаник-воспитувач; цел на воспитанието; педагошка комуникација; воспитаник и воспитувач; методи на воспитна работа; теоретски основи на наставата; дидактиката како општа теорија на наставата; микрометодско моделирање на наставата; субјектите во наставата; планирање и подготовка; следење, вреднување, оценување и самоевалуација; компетенции за развој на интеракцијата во наставата; интерактивни вештини на наставникот; дидактичко дизајнирање на интерактивните модели за развивање на педагошките компетенции на наставниците.</p>				

12.	Методи на учење: работилници, работа во мали групи, индивидуална работа, презентации, симулации, набљудување, практична работа, домашни задачи				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	2+2			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава		30
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа		30
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи		30
		16.2.	Самостојни задачи		30
		16.3.	Домашно учење – задачи		60
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		Тест 1: минимум 18, максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18, максимум 35 бодови	
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		10 + 10 бодови	
	17.3.	Активност и учество		10 бодови	
18.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовно присуство на часовите предвидени за предавања и вежби. Методички дневник за изработени интерактивни модели. Усни презентации и симулации.		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Континуирано следење на напредокот на студентите; електонско портфолио; евалуација од страна на студентите.		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач

		1.	Баракоска, А.	Општа педагогија	Скопје: Филозофски факултет	2020
		2.	Томевска-Илиевска, Е.	Интерактивни модели за развивање на педагошките компетенции	Скопје: Филозофски факултет	2021
		3.	Костова, М., Баракоска, А., Маказлиева, Е.,	Педагогија	Скопје: Просветно дело АД	2011
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Муџи, Д., Рејнолдс, Д.	Ефективна настава, докази и практика	Скопје: Арс Ламина	2017
2.	Брукфид, С., Прески, С.	Дискусијата како метод во наставата	Скопје: Арс Ламина	2013		

Ред.број: 7

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Психологија			
2.	Код	БППС/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класични студии			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	прва	семестар	прв
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. Ана Фрицханд			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да стекнат знаења од областа на психологијата кои ќе им помогнат поуспешно да ги разберат содржините од другите предмети кои обработуваат психолошки аспекти предвидени со студиската програма.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Вовед во психологијата: Предмет, развој и методи на психологијата. Органски основи на психичкиот живот.</p> <p>Психички процеси: Сознајни процеси: Осети и перцепции, Учење, Помнење и забораване, Мислење и говор. Афективни процеси. Мотивациски и волеви процеси.</p> <p>Развој во текот на целиот животен циклус: Што претставува развојот; Теории за развојот; Развојни домени и стадиуми.</p> <p>Личност: Структура (способности, темперамент, карактер, интереси), Динамика и Развој на личноста (улога на биолошките и социјалните фактори за развој на личноста). Типови и типологии на личност. Теории за личноста.</p> <p>Социјална психологија: Што е социјална психологија; Просоцијално и агресивно однесување; Ставови; Предрасуди и стереотипи</p>			
13.	Заемна поврзаност на предметите				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Директно поучување, работа во групи, презентации, работилници и дискусии			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови (2+2)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови	

		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30		
		16.3.	Пракса: часови	/		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	60		
18	Услови за потпис	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		35 (T1) 35 (T2)		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		15 бода		
		Редовност и активност		15 бода		
19.3.	Завршен испит: бодови		70 бода			
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и смоевалуација				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Spielman, R.M.; Jenkins, W.J.; Lovett, M.D.	<i>Psychology 2e</i> (одбрани поглавја)	Rice University, Texas, US (OpenStax)	2020
		2.				
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Рот, Н.	<i>Опита психологија</i>	Завод за уџбенике и наставна средства, Београд	2009
		2.				

Ред.број: 8

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Социологија			
2.	Код	БПСО/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институтот за класични студии, Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	Година I		семестар	I
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити				
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. Ило Трајковски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување знаења за социологијата како наука и нејзината релевантност за другите општествени и хуманистичките науки; развивање компетенции за критичко размислување и проценување на општествената условеност на историските и јазичните извори и наративи.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	1. Социологија – поим и предмет и нејзина релевантност за општествените и хуманистичките науки; 2. Економски институции на современите општества; 3. Вредностите, културата и религијата; 4. Семејството; 5. Социјализација; 6. Социјална стратификација, нееднаквости, сиромаштија и социјална исклученост; 7. Односите на моќ: политика, држава и нација; 8. Општествени промени денес: де/глобализација 9. Европската интеграција на македонското општество; 10. Човекот и граѓанинот во современото општество			
13.	Заемна поврзаност на предметите	/			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавањата ќе се реализираат во класична фронтална форма на настава. Од студентите се очекува пред секое предавање да ја прочитаат препорачаната литература и да изготват до една страничка осврт на темата со евентуални прашања за дообјаснување. Вежбите се реализираат со интерактивна настава.			

15.	Вкупен расположив фонд на време	180				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови			
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	90		
18.	Услови за потпис	нема				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	70			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30			
	19.3.	Завршен испит: бодови	100			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Преку континуирано следење на присуството, проверки на обработките и есеите, два колоквиуми.				
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Ташева, М.	<i>Социологија</i>	Филозофски факултет	2003
		2.	Ѓуровска М.	Социологија	Филозофски Факултет	2006
		3.				
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Трајковски И.	<i>Политичка социологија</i>	Филозофски факултет	2019
		2.	Гиденс А.	Забеган свет	Филозофски факултет	2003
3.		Шнапер Д.	Што е граѓанственоста?	Филозофски факултет	2022	

Ред.број: 9

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Академски јазик			
2.	Код	БПАЈ/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	прва	семестар:	прв
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Светлана Кочовска-Стевовиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да се оспособат за разбирање и за правилна употреба на латинизмите, грцизмите и интернационализмите кои се применуваат во научните текстови и во усната комуникација во академската средина.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	I. Вовед во академскиот јазик; II. Академска лексика; III. Кратенки и латински изрази што се користат во академските текстови (<i>op. cit., ibid., v., ca., cf., fl., sui generis, sic, passim</i> итн.). Студентите го разбираат поимот АЈ и ги препознаваат неговите основни карактеристики на ниво на морфологија, синтакса и лексика (I); Студентите ги усвојуваат и се учат правилно да ги употребуваат латинизмите, грцизмите и интернационализмите што се применуваат во АЈ и умеат да ги препознаат префиксите и суфиксите (<i>a-, авто-, би-, дис-, -лог, макро-, микро-, моно-, мулти-, поли-, псевдо-, -фил, -фоб-</i> , итн.) со кои се образува академската лексика (II); студентите ги усвојуваат и се учат правилно да ги употребуваат кратенките и латинските изрази што се користат во академските текстови (III).			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Латински јазик (почетен курс), Старогрчки јазик (почетен курс), Латински јазик (продолжителен курс), Старогрчки јазик (продолжителен курс), Латински јазик (напреден курс), Старогрчки јазик (напреден курс)			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	- групни и индивидуални вежби за препознавање и примена на академската лексика - изработка на самостојни задачи, - презентации (усни и писмени)			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови	

		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
		16.3.	Пракса: часови	30	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40	
		17.3.	Домашно учење - задачи	60	
18	Услови за потпис	Присуство на настава			
19	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18 максимум 35 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		15 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови		15 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Басотова Љ.	<i>Латинизмите во македонскиот јазик</i>	Докторска дисертација
		2.	Аргировски М.	<i>Грцизмите во македонскиот јазик</i>	ИМЈ „Крсте Мисирков“
			H. G. Danner & R. Noel	<i>An Introduction to an Academic Vocabulary: Word Clusters from Latin, Greek, and German</i>	University Press of America
		3.	Избор текстови што се определува на почетокот на семестарот		
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.			
2.					
	3.				

Ред.број: 10

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Старогрчки јазик (продолжителен курс)			
2.	Код	ГЈ1/205-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус			
6.	Академска година/семестар	година	прва	семестар	летен
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Валериј Софрониевски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се добијат пошироки познавања од морфологијата, синтаксата и лексиката на грчкиот јазик и да се стекне опитност во разбирањето и анализата на грчките текстови од разни видови, напишани со различни стилови и ставени во различен културно-историски контекст.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	<p>Преку прилагодени и автентични текстови избрани од познати прозни и поетски дела од старата грчка книжевност, студентите ја усвојуваат грчката дескриптивна граматика на повисоко ниво. Редовните толкувања и анализи на текстовите ја истакнуваат важноста на културно-историскиот контекст за правилно исчитување на текстовите. Курсот претставува заокружување на изучувањето на јазикот и културата на старите Грци и исполнување на квантумот знаења претпоставен за солидно познавање на нормативите на старогрчкиот јазик и нивна примена при филолшка анализа на класичните грчки текстови.</p> <p>Раздел 5 – Граматичка содржина: Продолжување на императив (во множина); Нови глаголи со нередовни основи (λαμβάνει, μένει); Придавки – положба: ὁ ἀγαθὸς ἀνθρώπος / ὁ ἀνθρώπος ὁ ἀγαθός; Започнување на третата деклинација: ὁ παῖς, ὁ ἀνὴρ</p> <p>Лексика: Конфликти, недоразбирања, казни; Говор меѓу господар и слуга; Животни и домашна сцена</p> <p>Резултати од учење: Употребува императив и заеднички глаголи во повеќе лица. Разликува положба и значење на</p>			

		<p>придавки во реченица. Препознава и менува именки од третата деklinација. Следи дијалогски текст со драматични пресврти.</p> <p>Раздел 6 – Граматичка содржина: Вовед во аорист: форма и функција на еднократно дејство; Имперфект – повторено дејство во минатото; Разлика меѓу ἔλυσε – ἔλυσεν ; Глаголи: ἀκούω, καθεύδω, βλέπω (аорист и имперфект); Предлози со падежи: μετά + ген./ак.</p> <p>Лексика: Смрт на куче и реакции; Емоции: тага, вина, обвинение; Упатување на судска правда.</p> <p>Резултати од учење: Формира и разликува аорист и имперфект во обични глаголи. Ги применува овие форми за наратив и објаснување. Изразува сложени емотивни состојби преку граматички форми. Преведува наративи поврзани со губиток и одговорност.</p> <p>Раздел 7 – Граматичка содржина: Вовед во реченична зависност: ὅτι λέγει ; Условни конструкции со εἰ + индикатив; Употреба на ἐστὶν ὅτε, οὐ μόνον... ἀλλὰ καί ; Продлабочување на генитив: причина, определување; Комбинација на реторички средства.</p> <p>Лексика: Дијалози од Атинската агора; Мислење, убедување, аргументи; Филозофија на Сократ, јазик на мисла</p> <p>Резултати од учење: Препознава и анализира зависни реченици. Употребува конструкции за мислење и објаснување. Разбира структури на аргументација во текст. Интерпретира текстови со филозофски и реторички карактер.</p> <p>Раздел 8 – Граматичка содржина: Продолжение на аорист актив и вовед во аорист медиј; Форми како: ἐγένετο, ἐπράξατο ; Инфинитив со модалност: βούλομαι + инф.; Употреба на παρά + ак. / ген.; Структура на сложени глаголски синтагми</p> <p>Лексика: Собири, протести, социјални немири; Акции и реакции во заедницата; Дејствија со правна или политичка димензија.</p> <p>Резултати од учење: Формира и користи медијални глаголи во аорист. Разбира и преведува сложени глаголски конструкции. Изразува волја, движење и заедничка акција. Анализира јавни сцени од политичкиот живот во Атина.</p> <p>Раздел 9 – Граматичка содржина: Вовед во пасивен аорист: ἐλύθη, ἐβλάφθη ; Повторување на пасивен сегашен и негова разлика; Разлика актив / пасив / медиј; Конструкции со ἀναγκάϊόν ἐστι + инф.; Далечинска негација: οὐδέ... οὐδεῖς</p> <p>Лексика: Опасности, судири, природни и човечки закани; Страв, спас, одлука; Морална дилема</p> <p>Резултати од учење: Образува и препознава пасивни форми во повеќе времиња. Употребува инфинитивни конструкции со модален карактер. Изразува сложени дејства и одговорности. Преведува текстови со нагласен етички или емотивен елемент.</p> <p>Раздел 10 – Граматичка содржина: Повторување и комбинирање на сите глаголски системи; Вовед во оптаивен начин и потенцијалност; Условни конструкции со εἰ +</p>
--	--	--

		оптатив; Употреба на γάρ, μέντοι, οὐν, τοίνυν ; Запознавање со поговорки и морални конструкции Лексика: Теми: умереност (σωφροσύνη), правда (δίκη); Правни аргументи, дискусии и судења; Мудрост и судир на вредности Резултати од учење: Употребува оптатив во хипотетички и модални ситуации. Разбира синтаксички врски со логични конектори. Интерпретира текстови со морална тежина и апстрактни концепти. Распознава стилски белези на говор и мислење во класична Атина.		
13.	Заемна поврзаност на предметите	Новогрчки јазик 2 и 3, Античка лирика, Секојдневниот живот во Хелада и Рим, Увод во грчка и латинска историска граматика		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<ul style="list-style-type: none"> - семинари и работилници - вежби - мултимедија, интернет, ВИ - менторска работа - консултации 		
15.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1	Предавања – теоретска настава	30 часови
		16.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
		16.3	Пракса	--
17.	Други форми на активности	17.1	Проектни задачи	20 часови
		17.2	Самостојни задачи	40 часови
		17.3	Домашно учење	60 часови
18.	Услов за потпис	Присуство на часовите и исполнување на дадените обврски.		
19.	Начин на оценување			
	19.1	Тестови: бодови	Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови	
	19.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бодови	
	19.3	Завршен испит: бодови	70 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	- евалуација		

		- самоевалуација			
22.	Литература				
22.1	Задолжителна литература				
	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Joint Association of Classical Theachers	<i>Читање грчки - граматика, речник, вежби</i>	Скопје: ТРИ	2009
	2.	Joint Association of Classical Theachers	<i>Читање грчки - текст</i>	Скопје: ТРИ	2009
	3.	Валериј Софрониевски	<i>Морфологија на старогрчкиот јазик</i>	Скопје: ФзФ	2013
22.2	Дополнителна литература				
	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Валериј Софрониевски	<i>Старогрчко-македонски речник (развоен)</i>	Скопје: ФзФ	2017
	2.	Robin Osborne, editor, JACT	<i>The World of Athens: An Introduction to Classical Athenian Culture, 2nd ed.</i>	Cambridge University Press	2008
	3.	E. van Emde Boas, A. Rijksbaron, L. Huitink, M. de Bakker	<i>The Cambridge Grammar of Classical Greek</i>	Cambridge University Press	2019
	4.	Hornblower, S.-Spawforth, A.	<i>Oxford Classical Dictionary, revised 4th ed.</i>	Oxford University Press	2012

Ред.број: 11

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Латински јазик (продолжителен курс)			
2.	Код	ГЈ/206-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	Година	прва	семестар	летен
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС- кредити	6 (шест)			
8.	Наставник	Проф. д-р Весна Димовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Студентот да има ислушано Латински јазик (почетен курс)			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да стекнат темелни знаења од морфологијата и синтаксата на латинскиот јазик, да го збогатат лексичкиот фонд и да се оспособат за самостоен превод и анализа на прилагодени и на одбрани изворни латински текстови. Темелно да ги совладаат наведените јазични структури и да стекнат сигурност и автоматизам во примената на усвоените знаења. Да го зголемат капацитетот и квалитетот на преведување од латински на македонски јазик и да се создадат основи за посложена анализа на синтаксичките и стилските структури во повисоките семестри од студиите.				
11.	Содржина на предметната програма: Морфологија на името (грчка деклинација, главни, делни и прилошки броеви, показни, односни и неопределени заменки); морфологија на глаголот (конјунктив на времињата од презентска основа, индикатив и конјунктив на времиња од перфектна и партиципска основа, императив II, депонентни и семидепонентни глаголи, глаголи со посебна конјугација, непотполни глаголи, безлични глаголи, герунд, герундив, супин); синтакса на глаголот (акузатив со инфинитив, номинатив со инфинитив, апсолутен аблатив); синтакса на падежот (акузатив и генитив); синтакса на сложена реченица (прашални, барателни и целни реченици). Детално се анализира функцијата на реченичните конструкции и се развива способност за примена на овие конструкции при превод од латински на македонски јазик. Дескриптивната граматика се аплицира на одбрани прилагодени или изворни латински текстови.				
12.	Методи на учење: превод и анализа на адаптирани и изворни текстови и реченици, групни и индивидуални граматички вежби, изработка на самостојни задачи (морфолошки табели, есеи, неделни преводи, глосари, подготовка на зададен текст), презентации (усни и писмени)				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	60 (2+2) + 120			

15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиторниумски), семинари, тимска работа	30 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	40 часови	
		16.3.	Домашно учење – задачи	60 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бодови		
	17.3.	Активност и учество	15 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност на настава и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	- евалуација - самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Димовска-Јањатова В. – Кочовска-Стевовиќ С.	<i>Vestibulum Latinitatis Grammatica</i>	Филозофски факултет
		2.	Димовска-Јањатова В. – Кочовска-Стевовиќ С.	<i>Vestibulum Latinitatis Lectiones et pensa</i>	Филозофски факултет
3.	Софрониевски В.	Латинско-македонски речник	Бигос		
22.2.	Дополнителна литература				

		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Gortan V. – Gorski O. – Pauš P.	Latinska gramatika	Školska knjiga	2003
		2.	Jones P.V. – Sidwell K. C.	Reading Latin	Cambridge University Press	2003

Ред.број: 12

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Античка епика			
2.	Код	ГЈ1/207-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година /семестар	Година	1	Семестар	II
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Ратко Дуев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да ги усвојат, синтетизираат и артикулираат знаењата од примарната литература и научните извори од различни дисциплини; да развијат независна и критичка мисла; стекнување на знаење за: генеричката специфика на поетичкиот облик епика и за неговите развојни промени низ дијахроно и компаративно проследување на некои истакнати претставници на хеленската и римската епска поезија.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	Почетоци на епот на Блискиот Исток. Александрискиот епилион. Хомерска поезија, Хесиод. Римска епска поезија. Вергилиј, Овидиј.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	предавања и вежби			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови (3+1)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава часови	45	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа: часови	15	
		16.3.	Пракса: часови	25	

17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20		
		17.3.	Домашно учење – задачи	55		
18.	Услови за потпис	Освоени 15 поени од активности ми редовност				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бода			
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бода			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и англиски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Митевски, В.,	<i>Античка епика. Хелада и Рим</i>	Скопје	2001
		2.	Haubold, J.,	<i>Epic Poetry</i>	Oxford University Press	2012
		3.	Foley, J. M. ed.,	<i>Companion to Ancient Epic</i>	Blackwell	2005
		22.2.	Дополнителна литература			
	број		Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.		Митевски, В.,	<i>Епски теми</i>	Скопје	2008
	2.		Митевски, В.,	<i>Хомер и Прличев</i>	Скопје	1995
3.	Лектири по избор					

Ред.број: 13

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Новогрчки јазик 1			
2.	Код	ГЈ1/208-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	прва	семестар	летен
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Валериј Софрониевски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски/грчки			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - Развивање на основни јазични вештини (слушање, зборување, читање и пишување) на грчки јазик на ниво на владеење А1. - Користење на вообичаени изрази и основни фрази за задоволување на секојдневни комуникациски потреби, вклучително и споделување лични и меѓучовечки информации. - Јакнење на самодовербата во составување едноставни реченици и проширување на речникот за водење основни разговори и извршување секојдневни задачи. - Стекнување културна свесност за грчките традиции и практики, со што се унапредува способноста за ефективна употреба на јазикот во реални ситуации. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> - Основна комуникација: Поздрави, претставување и поставување/одговарање на едноставни прашања поврзани со лични податоци. - Речник и граматика: Броеви, време, чести именки, придавки, глаголи во сегашно време и едноставни реченични структури. - Слушање и зборување: Разбирање кратки разговори и вежбање секојдневни ситуации (на пр., пазарување, барање насоки). - Читање и пишување: Препознавање едноставни текстови и пишување основни реченици или пополнување формулари. - Културна свесност: Вовед во грчките обичаи и секојдневниот живот. 			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Старогрчки јазик (почетен курс)			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	- Анализа на извори: Вовед во едноставни, автентични материјали, како што се кратки дијалози, знаци и основни текстови, со цел градење на темелни вештини за читање и слушање.			

		<p>- Интерактивни работилници: Практични сесии фокусирани на основна комуникација, вклучувајќи играње улоги во секојдневни ситуации и вежбање на клучни фрази.</p> <p>- Презентации (усни и писмени): Изведба на многу кратки презентации за лични или познати теми, со фокус на основен речник, јасен изговор и едноставни реченични структури. Учество во овие презентации е задолжително за стекнување право на полагање на завршниот испит.</p>				
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови часови		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа:	30 часови часови		
		16.3.	Пракса:	--		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи:	20 часови часови		
		17.2.	Самостојни задачи:	40 часови часови		
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часови часови		
18	Услови за потпис	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бодови			
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бодови			
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	<p>- евалуација</p> <p>- самоевалуација</p>				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Γεωργαντζή Ε, Ραυτοπούλου Ε.	<i>Ελληνικά για σας Α0</i>	NEOHEL	2020
		2.	Γεωργαντζή Ε, Ραυτοπούλου Ε & Παϊδούση Λ.	<i>Ελληνικά για σας Α1 Βιβλίο Μαθητή</i>	NEOHEL	2020
3.	Γεωργαντζή Ε, Ραυτοπούλου Ε & Παϊδούση Λ.	<i>Ελληνικά για σας Α1 Τετράδιο Ασκήσεων</i>	NEOHEL	2020		
22.2.	Дополнителна литература					

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Καρακύργιου, Μ. & Β. Παναγιωτίδου	<i>ΚΛΙΚ στα ελληνικά Επίπεδο Α1</i>	Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας	2016
		2.	Σιμόπουλος, Γ.	<i>Ελληνικά Α'</i>	Πατάκης	2013
		3.	Γκαρέλη, Ε.	<i>Ταξίδι στην Ελλάδα 1</i>	Γρηγόρη	2024
		4.	Μαγγανά, Α.	<i>Αυτό ακριβώς !</i>	Γρηγόρη	2021
		5.	Подготвено од наставникот	<i>Вежби за слушање и зборување (Аудио)</i>	Интерно	тековно
		6.	Подготвено од наставникот	<i>Αυθεντιчни текστοви за почетници</i>	Интерно	тековно

Ред.број: 14

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Старогрчки јазик (напреден курс)			
2.	Код	ГЈ2/309-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус			
6.	Академска година/семестар	година	втора	семестар	зимски
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Валериј Софрониевски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Старогрчки јазик (почетен курс)			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се финализираат знаењата од морфологијата и синтаксата на старогрчкиот јазик, да се усвои релативно богат лексички фонд, да се развијат техники за филолошка анализа и да се стекнат способности за разбирање и творечко преведување на оригинален грчки текст.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	<p>Толкување, увежбување и утврдување на грчката дескриптивна морфологија и синтакса со апликативна анализа на автентични старогрчки текстови и нивно стилизирано преведување и препејување.</p> <p>Раздел 11 – Граматичка содржина: Повторување на аористот; Αὐτός, ὁ αὐτός – разликување на значења; Вовед во причински конструкции: διὰ τοῦτο, ὅτι; Употреба на μέν... δέ за паралелна структура; Преглед на заменки и нивна положба</p> <p>Лексика: Несреќа, судбина, страв и бегство; Лични загуби и морални избори; Движење и последици</p> <p>Резултати од учење: Разбира и применува сложени аористни структури. Препознава и користи заменки и прецизна референција. Утврдува причинско-последични односи во текст. Интерпретира морални реакции на несреќа.</p> <p>Раздел 12 – Граматичка содржина: Вовед во опативен начин: волја, желба, можност; Условни конструкции со εἰ + опатив; Продолжување на инфинитивни конструкции; Конструкции со δοκεῖ μοι, φαίνεται; Употреба на ἕαν + конјунктив</p> <p>Лексика: Докази, сведоштва, перцепција; Судски аргументи и испитување на вистината; Јавен и приватен суд</p>			

		<p>Резултати од учење: Користи оптатив и конјунктив во зависни реченици. Изразува можност и мислење на сложен начин. Преведува аргументирани текстови од правна или етичка природа. Разликува формални регистри во говор и наратија.</p> <p>Раздел 13 – Граматичка содржина: Повторување на пасивен аорист и имперфект; Вовед во перфект (активен и медијален); Употреба на γε, δή, ἤδη за нијансирање; Структури за историски наротив: ἐπει, ἔπειτα, τότε ; Преглед на временски конструкции</p> <p>Лексика: Спарта и нејзиниот систем; Воени и државни институции; Историски контекст: против Атина</p> <p>Резултати од учење: Разликува и користи перфект во опис на трајни состојби. Следи сложен историски наротив со временска логика. Интерпретира културни разлики меѓу полиси. Употребува минати времиња со историско разбирање.</p> <p>Раздел 14 – Граматичка содржина: Продолжување на перфектот; Употреба на лаθην перфект (e.g. λέλεγμαι); Условни конструкции со εἰ + перфект; Наречни изрази: ὅμως, ὡς τάχιστα ; Повеќекратни реченици во епски стил</p> <p>Лексика: Митот за Персеј; Херојски мотиви: чудовишта, судбина, награда; Зборови од епска традиција</p> <p>Резултати од учење: Применува перфектни форми во опис на завршени состојби. Следи комплексна митолошка структура. Разбира стилот и јазикот на епската традиција. Ги анализира моралните и симболичките слоеви на митот.</p> <p>Раздел 15 – Граматичка содржина: Повторување на оптатив и инфинитив во зависни конструкции; Употреба на ἵνα + конјунктив/оптатив; Вовед во апсолутен генитив; Придавски конструкции: τοῖς σοφοῖς ἀνθρώποις</p> <p>Лексика: Настанок на атинската демократија; Политички термини и институции; Разлики меѓу демократија и аристократија</p> <p>Резултати од учење: Користи зависни конструкции со цел и причина. Применува генитивен апсолут во текст. Чита и анализира политички текстови од класичниот период. Успешно разликува граматички структури според функција.</p> <p>Раздел 16 – Граматичка содржина: Повторување и комбинирање на сите времиња; Заповедни конструкции со μή и οὐ ; Комбинирање на оптатив, инфинитив и апсолутен генитив; Кратки прецизни конструкции: ὁ τε... καί, οὐ μόνον... ἀλλὰ καί</p> <p>Лексика: „Варвари“ во грчката мисла; Персијци, Египќани, Тракијци; Културни предрасуди и граници</p> <p>Резултати од учење: Разбира и интерпретира концепти на културно „друго“. Применува сложени конструкции со оптатив и инфинитив. Анализира ставови и изрази на идентитет и туѓост. Преведува со културна осетливост.</p> <p>Раздел 17 – Граматичка содржина: Разгледување на стилот на Платон; Превод на филозофски пасуси со реторички елементи; Употреба на εἰκών, ἀνάγκη, δικαιοσύνη ;</p>
--	--	--

		<p>Апстрактни суштински именки и нивна синтакса; Периодски структури (долги реченици со вградени мисли)</p> <p>Лексика: Последните часови на Сократ; Мислење за душата, доблеста и смртта; Право и индивидуален морал</p> <p>Резултати од учење: Преведува текстови од Платон и други филозофи. Анализира стилски разлики меѓу филозофски и историски текстови. Изразува мислења за морални прашања на старогрчки. Утврдува филозофски термини и нивни нијанси.</p> <p>Раздел 18 – Граматичка содржина: Повторување на сите глаголски системи; Историски наратив и политички речник; Сложени синтаксички конструкции; Преод кон читање неадаптирани текстови</p> <p>Лексика: Историја на тиранијата во Грција; Теми: слобода, угнетување, народен отпор; Анализа на државна власт и легитимитет</p> <p>Резултати од учење: Преведува политички и историски текстови на оригинален јазик. Применува комплетна граматика во анализа и состав. Разбира антички концепти на власт и слобода. Го поврзува старогрчкиот текст со современи идеи.</p>		
13.	Заемна поврзаност на предметите	Новогрчки јазик 3, Античка драма, Основи на грчка историска граматика		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<ul style="list-style-type: none"> - семинари и работилници - вежби - мултимедија, интернет, ВИ - менторска работа - консултации 		
15.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1	Предавања – теоретска настава	30 часови
		16.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
		16.3	Пракса	--
17.	Други форми на активности	17.1	Проектни задачи	20 часови
		17.2	Самостојни задачи	40 часови
		17.3	Домашно учење	60 часови
18.	Услов за потпис	Присуство на часовите и исполнување на дадените обврски.		
19.	Начин на оценување			
	19.1	Тестови: бодови	Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови	

	19.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30 бодови	
	19.3	Завршен испит: бодови			70 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода			5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода			6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода			7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода			8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода			9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода			10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		- евалуација - самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Joint Association of Classical Teachers	<i>Читање грчки - граматика, речник, вежби</i>	Скопје: ТРИ	2009
		2.	Joint Association of Classical Teachers	<i>Читање грчки - текст</i>	Скопје: ТРИ	2009
		3.	Валериј Софрониевски	<i>Морфологија на старогрчкиот јазик</i>	Скопје: ФзФ	2013
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	E. van Emde Boas, A. Rijksbaron, L. Huitink, M. de Bakker	<i>The Cambridge Grammar of Classical Greek</i>	Cambridge University Press	2019
		2.	Robin Osborne, editor, JACT	<i>The World of Athens: An Introduction to Classical Athenian Culture, 2nd ed.</i>	Cambridge University Press	2008
		3.	Валериј Софрониевски	<i>Старогрчко- македонски речник (развоен)</i>	Скопје: ФзФ	2017
		4.	Hornblower, S.- Spawforth, A.	<i>Oxford Classical Dictionary, revised third edition</i>	Oxford University Press	2003

Ред.број: 15

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Латински јазик (напреден курс)			
2.	Код	ГЈ2/310-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	Година	втора	семестар	зимски
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 (шест)			
8.	Наставник	Проф. д-р Весна Димовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Студентот да има положено Латински јазик (почетен курс) и ислушано Латински јазик (продолжителен курс)			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да ги утврдат своите знаења од дескриптивната граматика на латинскиот јазик (морфологија и синтакса), да го прошират лексичкиот фонд и да се оспособат за самостоен превод и анализа на изворни текстови од латински на македонски јазик. Да стекнат компетенции за самостојна анализа и интерпретација на синтаксичките структури.				
11.	Содржина на предметната програма: Зборообразување (коренски, изведени и сложени зборови); синтакса на падежот (датив и аблатив); синтакса на сложена реченица (временски, причински, последични, условни, допусни, споредбени и односни реченици); превод и детална јазична анализа на одбрани изворни текстови од латински на македонски јазик. Студентите користат референтни дела (граматика и речници).				
12.	Методи на учење: превод и анализа на адаптирани и изворни текстови и реченици, групни и индивидуални граматички вежби, изработка на самостојни задачи (морфолошки табели, есеи, неделни преводи, глосари, подготовка на зададен текст), презентации (усни и писмени)				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	60 (2+2) + 120			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	30 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	40 часови	

		16.3.	Домашно учење – задачи	60 часови		
17.	Начин на оценување					
	17.1.	Тестови	Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови			
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		15 бодови		
	17.3.	Активност и учество		15 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовност на настава и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		- евалуација - самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Димовска-Јањатова В. – Кочовска-Стевовиќ С.	Пакет материјали за предметот Латински јазик – напреден курс (предавања, вежби, одбрани текстови и прашања)		2016
		2.	Софрониевски В.	Латинско-македонски речник	Бигос	2001
	3.	Gortan V. – Gorski O. – Pauš P.	Latinska gramatika	Školska knjiga	2003	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Стевановиќ Б. – Зографска Е.	Избор на латински текстови	Универзитет „Кирил и Методиј“	1982

				(Хрестоматија - Коментар - Речник)		
		2.	Ernout A. - Thomas F.	Syntaxe Latine	Éditions Klincksieck	1964
		3.	Woodcock E. C.	A new Latin Syntax	Bolchazy- Carducci Publishers	1959

Ред.број: 16

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Античка лирика			
2.	Код	ГЈ2/311-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година /семестар	Година	2	Семестар	III
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Весна Томовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување на знаења за генеричката специфика на поетичкиот облик лирика и за неговите развојни промени низ дијахроно и компаративно проследување на некои истакнати претставници на хеленската и римската лирика.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	Генерички особености на античката лирика. Видови хеленска лирика и нивни претставници: хеленската лирика од класичниот период: елегија (Калин, Тиртеј, Мимнерм, Теогнид, Солон, Фокилид), јамбографија (Архилох, Симонид од Аморгос, Хипонакт), соло мелика (Алкеј, Сапфа, Анакреонт), хорска мелика (Талетос, Алкман, Арион, Стесихор, Ибик, Симонид од Кеос, Бакхилид, Пиндар); хеленистичка лирика (Теокрит, Калимах); римска лирика (Катул, Тибул, Пропертиј, Овидиј, Хоратиј, Вергилиј)			
13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	предавања и вежби			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови (3+1)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава часови	45	

		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа: часови	15	
		16.3.	Пракса: часови	25	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20	
		17.3.	Домашно учење – задачи	55	
18.	Услови за потпис	Освоени 15 поени од активности ми редовност			
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бода		
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и англиски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		Година			
1.	Lesky, A.	Geschichte der griechischen Literatur	Munchen	1959	
2.	Knox, B.M.W. and Eaesterling, P.E. (ed.)	The Cambridge History of Classical Literature, Part 1, Early Greek Poetry	Cambridge	1989	

		3.	Budermann, Felix	The Cambridge Companion to Greek Lyric.	Cambridge	2009
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Ќулафкова, К. (прир.)	Поимник на книжевната теорија	МАНУ	2007
		2.	West, M. L.	Studies in Greek Elegy and Iambus	Berlin	1974
		3.				

Ред.број: 17

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Новогрчки јазик 2			
2.	Код	ГЈ2/312-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	втора	семестар	зимски
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Валериј Софрониевски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски/грчки			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Јакнење на јазичните вештини (слушање, зборување, читање и пишување) на грчки јазик на ниво на владеење А2, надградувајќи го основното знаење.</p> <ul style="list-style-type: none"> Ефективна комуникација во секојдневни ситуации, користејќи посложени изрази и фрази за опишување искуства, изразување мислења и дискутирање за познати теми. Развивање способност за разбирање и создавање поврзани реченици, со успешно водење кратки разговори и пишување текстови за рутинирани теми. Продлабочување на културното разбирање за грчките обичаи и општествени норми, со што се поттикнува поголема флуентност и самодоверба во практичната употреба на јазикот. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Проширена комуникација: Вклучување во разговори за дневни рутини, хобија, преференции и минати искуства.</p> <ul style="list-style-type: none"> Речник и граматика: Проширен речник за чести теми, глаголи во минато време, споредбени форми и посложени реченични структури. Слушање и зборување: Разбирање подолги дијалози и вежбање интеракции во различни ситуации. Читање и пишување: Разбирање на кратки текстови и пишување кратки пасуси за познати теми. Културна свесност: Истражување на грчки традиции, популарни фестивали и секојдневни културни практики. 			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Новогрчки јазик 1, Новогрчки јазик 3			

14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		Анализа на извори: Истражување на едноставни, автентични материјали, како што се кратки статии, дијалози и брошури, со цел подобрување на разбирањето и градење самоверба во читање и слушање. • Интерактивни работилници: Практични активности фокусирани на секојдневна употреба на јазикот, вклучувајќи играње улоги во вообичаени ситуации и водење основни разговори. • Презентации (усни и писмени): Подготовка и изведба на кратки, едноставни презентации за познати теми, со акцент на основен речник, јасен изговор и правилна реченична структура. Учесството во овие презентации е задолжително за стекнување право на полагање на завршниот испит.			
15.	Вкупен расположив фонд на време		180 часови			
16.	Форми на наставните активности		16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часови	
			16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часови	
			16.3.	Пракса: часови	--	
17.	Други форми на активности		17.1.	Проектни задачи: часови	20 часови	
			17.2.	Самостојни задачи: часови	40 часови	
			17.3.	Домашно учење - задачи	60 часови	
18.	Услови за потпис		Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30 бодови		
19.3.	Завршен испит: бодови		70 бодови			
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		- евалуација - самоевалуација			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	22.1.	Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Γεωργαντζή Ε, Ραυτοπούλου Ε & Παϊδούση Λ.	<i>Ελληνικά για σας Α2 Βιβλίο του μαθητή + ασκήσεις</i>	NEOHEL	2020
	22.2.	Дополнителна литература				
Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година	

		1.	Καρακύργιου, Μ. & Β. Παναγιωτίδου	<i>ΚΛΙΚ στα ελληνικά Επίπεδο Α2</i>	Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας	2016
		2.	Σιμόπουλος, Γ.	<i>Ελληνικά Α'</i>	Πατάκης	2013
		3.	Γκαρέλη, Ε.	<i>Ταξίδι στην Ελλάδα Ι</i>	Γρηγόρη	2024
		4.	Μαγγανά, Α.	<i>Αυτό ακριβώς !</i>	Γρηγόρη	2021
		5.	Подготвено од наставникот	<i>Вежби за слушање и зборување (Аудио)</i>	Интерно	тековно
		6.	Подготвено од наставникот	<i>Αυθεντιчни текстови за почетници</i>	Интерно	тековно

Ред.број: 18

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Античка и европска култура			
2.	Код	ГЈ2/301-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	II	семестар	зимски
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Даниела Тошева-Николовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Целите, компетенциите и резултатите од учењето на предмет како Античка и европска култура обично се насочени кон тоа да им помогнат на студентите да го разберат културното, филозофското и историското потекло на Европа, особено она што води потекло од класичната антика и ја обликува современата европска идентитетска рамка.</p> <p>Целта е:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Да ги запознае студентите со културното наследство на Европа, започнувајќи од античка Грција и Рим. 2. Да се истражат клучните филозофски, книжевни, уметнички и политички идеи што го обликувале европскиот идентитет. 3. Да се анализира континуитетот и трансформацијата на класичните идеали низ различни историски периоди (среден век, ренесанса, просветителство итн.). 4. Да се поттикне критичко размислување за културните вредности, идеологии и нивната современа релевантност. 5. Да се промовира разбирање на европската разновидност, притоа идентификувајќи обединувачки културни елементи. <p>На крајот од курсот, студентите треба да развијат:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Аналитички и интерпретативни вештини <ul style="list-style-type: none"> ○ Способност за интерпретација на класични и филозофски текстови. 			

		<ul style="list-style-type: none"> ○ Поврзување на историските идеи со современата европска мисла. 2. Културна писменост <ul style="list-style-type: none"> ○ Запознаеност со клучни културни концепти и традиции во Европа. ○ Разбирање на влијанието на класичните идеи врз книжевноста, политиката и општеството. 3. Критичко размислување <ul style="list-style-type: none"> ○ Способност за евалуација на различни културни наративи и нивните идеолошки импликации. 4. Историска свест <ul style="list-style-type: none"> ○ Препознавање на развојот на културните вредности низ времето. ○ Ставање на идеите во соодветен историски и интелектуален контекст. 5. Комуникациски вештини <ul style="list-style-type: none"> ○ Јасно изразување на сложени културни и филозофски идеи, и во писмена и во усна форма.
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>I. ПИСМЕНОСТ</p> <p>1. недела: Увод Теми: Клучни поими – Антика, Култура, Европа; значењето на писменоста; теории за потеклото на писмото</p> <p>2. недела: Броевите им претходат на буквите Теми: Појава, развој и адаптација на азбучните писма</p> <p>3. недела: Материјали за пишување и библиотеки Теми: Материјали за пишување во Антиката; развој на античките библиотеки</p> <hr/> <p>II. ОБРАЗОВАНИЕ</p> <p>4. недела: Образованието во античка Грција Теми: Хомер како воспитувач, образованието во Атина и Спарта, Платоновата Академија, Ликејот на Аристотел</p> <p>5. недела: Хеленистичка наука и римско образование Теми: Научни достигнувања од хеленистичкиот период; римски образовни модели</p> <p>6. недела: Средновековно образование Теми: Образование во западниот среден век и во Византија</p> <p>7. недела: ПРВ КОЛОКВИУМ</p> <hr/> <p>III. КЛАСИЧНИ ЈАЗИЦИ</p> <p>8. недела: Индоевропски корени и класични наставни програми Теми: Потекло на индоевропското јазично семејство; грчкиот</p>

		јазик во овој систем; латинскиот курикулум во класичното образование		
		<p>IV. РИМСКО ПРАВО И ЕВРОПСКИ ПРАВНИ ТРАДИЦИИ</p> <p>9. недела: Раждањето на римското право Теми: Потекло и развој на римското право; Дванаесетте таблица; Јустинијановиот Corpus Iuris Civilis</p>		
		<p>V. ЛИТЕРАТУРА</p> <p>10. недела: Хомер и идејата за европска книжевност Теми: Хомер како темел на европската книжевна традиција</p> <p>11. недела: Драма и театар Теми: Античка грчка трагедија и комедија; структура и функција на античката драма</p>		
		<p>VI. АРХИТЕКТУРА И УМЕТНОСТ</p> <p>12. недела: Грчка уметност и архитектура Теми: Архајски и класичен стил; грчки архитектонски редови (дорски, јонски, коринтски); хеленистичка скулптура</p> <p>13. недела: Римска архитектура и локални примери Теми: Римскиот домус, мозаици, урбано планирање; преглед на локални римски локалитети (Стоби, Скупи, Хераклеја)</p> <p>14. недела: ВТОР КОЛОКВИУМ</p>		
13	Заемна поврзаност на предметите	нема		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предметот Античка и европска култура интегрира интердисциплинарни пристапи и комбинира предавања, интерактивни семинари, текстуална анализа и учење базирано на проекти. Методите на предавање се осмислени за да поттикнат широка културна информираност и критичко размислување, истовремено нудејќи им на студентите практични алатки за ангажирање со класичните извори и нивното наследство во современа Европа.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	45
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	10
		16.3.	Пракса: часови	5
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40

		17.3.	Домашно учење - задачи	60		
18	Услови за потпис	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови				
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				
	19.3.	Завршен испит: бодови				
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата					
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Илиевски, П. Хр	Појава и развој на писмото	МАНУ	2006
		2.	Група автори	<i>Docendo discimus</i>	Антика, Скопје	2008
		3.	Slezak, Tomas A.	Šta Evropa duguje Grcima	Beograd: Traduki	2012
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Тошева, Д.	<i>Хеленски мимови</i>	Магор	2016
		2.	Σμόπουλος, Γ.	<i>Законот на дванаесет таблици</i>	МСУ	2018
	3.	Томовска, В., Д. Тошева	Античка драма	Три, Скопје	2018	

Ред.број: 19

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Грцизми и латинизми во македонскиот јазик			
2.	Код	ГЈ2/302-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	Година	трета	семестар	зимски
7.	ЕКТС- кредити	6 (шест)			
8.	Наставник	Проф. д-р Весна Димовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите се оспособуваат на елементарно ниво да ги препознаваат грцизмите и латинизмите во македонскиот јазик, да го определат нивниот изворник и правилно да ги користат во секојдневниот говор, но и во јазикот на науката. Да ги осознаат врските меѓу старогрчкиот, латинскиот и македонскиот јазик и да ги продлабочат своите сознанија за местото на македонскиот јазик меѓу другите индоевропски јазици.				
11.	Содржина на предметната програма: Патишта на продирање на грцизмите и латинизмите во македонскиот јазик. Начини на адаптација и адопција; опсег на распространетост и фреквентност во употребата на грцизмите и латинизмите во македонскиот јазик. Примена во секојдневниот говор и во различни области на културата и науката. Можности за класификација на оваа категорија зборови и изнаоѓање соодветни преводни решенија и паралели во македонскиот јазик.				
12.	Методи на учење: - практични вежби - работилници - презентации (усни и писмени)				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	60 (2+2) + 120			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	30 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	40 часови	

		16.3.	Домашно учење – задачи	60 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бодови		
	17.3.	Активност и учество	15 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовност на настава и реализација на тековните задолженија		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Аргировски М.	<i>Грцизмите во македонскиот јазик</i>	ИМЈ „Крсте Мисирков“ Скопје
		2.	Басотова Љ.	<i>Латинизмите во македонскиот јазик</i>	Докторска дисертација одбранета на ИКС, Филозофски факултет, необјавена
		3.	Басотова Љ.	„Рецепција и адаптација на лексика од латинско потекло во македонскиот јазик“, во: Жива антика бр.44, стр. 139-150	Филозофски факултет - Скопје
		1998	1993	1994	
22.2.	Дополнителна литература				
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	
				Година	

		1.	Аргировски М, Андријевска А., Ѓуркова А.	<i>Речник на грчко-црковнословенски лексички паралели</i>	ИМЈ „Крсте Мисирков“ Скопје	2003
		2.	Димовска-Јањатова В.	„Латинизмите во јазикот на медиумите во Македонија“, во: <i>Антиката и европската наука и култура</i> . Ред. В. Софрониевски и др.стр. 131-136	Филозофски факултет - Скопје	2009
		3.				

Ред.број: 20

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	ИСТОРИЈА НА СТАРА ГРЦИЈА (фонд на часови: 3+1)			
2.	Код	ГЈ2/303-И/26			
3.	Студиска програма	Историја			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за историја			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	Втора година / трет семестар		Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Војислав Саракинки			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	<p>Целта на овој предмет е студентите подетално да се запознаат со историјата на стара Грција, како и со основните особености на т.н. класична цивилизација, чии вредности се вградени во темелите на современиот западен свет. Преку согледување на основните законитости и процеси кои за прв пат се јавиле во античко време, студентите подобро ќе ги разберат процесите кои траат и денес, а понекогаш се нивно продолжение; освен тоа, тие ќе добијат увид во светогледот и во културните достигнуања на античкиот свет, чии определници се темел на денешното граѓанско образование.</p> <p>Предметот го опфаќа периодот од протоисторијата и првата индоевропска миграција на јужниот Балкан, до битката кај Хајронеја. По обработувањето на проблематиката на Критско-микенската цивилизација, се минува на обработување на историјата на Хелените, главно во копнена Хелада и во Егејскиот басен, а само по потреба и пошироко во Средоземјето. Хеленската историја се следи сè до потпаѓањето на копнена Хелада под македонска власт, со што завршува самостојната политичка историја на хеленските полиси.</p>				
11.	<p>Содржина на предметната програма: Критско-микенска цивилизација. Хомер и „мрачното време“. Процесот на колонизација. хеленската колонизација во јужна Италија и Сицилија. Раѓање на полисот. Атина и Спарта. Законите на Дракон, реформите на Солон, тиранијата на Песистрат и реформите на Клејстен. Грчко-персиските војни. Атинската пентаконтаетија и поморскиот сојуз. Пелопонеската војна. Хегемонија на Спарта и хегемонија на Теба. Меѓусебни односи на полисите, криза на полисот. Потпаѓање под македонска власт и губење на политичката самостојност.</p>				
12.	Методи на учење: компаративен, критичко-аналитички				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	45+15+25+25+70			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	45 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	15 часа	

16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	25 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	25 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	70 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	Минимум 36, максимум 70 бодови		
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бодови		
	17.3.	Активност и учество	15 бодови		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		од 51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
		од 61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	нема			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	континуиран			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		Година			
		1.		Историја на стара Грција, интерна скрипта	
	2.	Ц. Бјури, Р. Мигс	Историја Грчке 1 & 2	Београд: Завод за уџбенике	2001
	3.	П. Лисичар	Историја на античките Грци	Скопје: УКИМ	1961
	22.2.	Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач
		Година			
1.		М. Ростовцев	Историја старог света	Београд: Фамилет	2004
2.		П. Хр. Илиевски	Животот на Микенците во нивните писмени сведоштва	Скопје: МАНУ	2002
3.					

Ред.број: 21

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Читање старогрчки текстови			
2.	Код	ГЈ2/413-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус			
6.	Академска година/семестар	година	втора	семестар	летен
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Валериј Софрониевски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Старогрчки јазик (продолжителен курс)			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Овој предмет има за цел да ги оспособи студентите за самостојно и внимателно читање, преведување и разбирање на оригинални старогрчки текстови од различни жанрови и автори. Студентите ќе развијат: способност за читање на оригинален старогрчки текст со разбирање на граматичките, синтаксичките и стилските особености; умеење за изведување точен и јазично чувствителен превод; навика за контекстуално читање - со внимание на историјата, жанрот, културниот контекст и книжевниот стил; прецизност во употреба на граматичка и филолошка терминологија; основна подготвеност за аналитичко толкување и филолошка интерпретација на текстот.</p> <p>По успешно завршување на предметот, студентот ќе може: да чита и преведува оригинален старогрчки текст со јазична точност и стилска осетливост; да препознава и објаснува морфолошки и синтаксички структури во контекст; да ги идентификува основните стилски карактеристики на текстот (на пр. поетски, прозен, реторички); да користи речници, граматика и други филолошки алатки при читање; да ги поврзе текстуалните елементи со историски, културен и книжевен контекст; да го спореди текстот со паралелни изданија, преводи или критички белешки; да состави писмен превод со кратка јазична или толкувачка анализа.</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	<p>1: Вовед во читањето оригинален текст</p> <p>Содржина: Пристап кон текст: контекст, структура, жанр. Употреба на речници, граматика и изданија со критички апарат.</p>			

		<p>Резултати од учењето: Студентот Самостојно користи јазични ресурси при превод. Се ориентира во изданија со критички белешки.</p> <p>2: Проза – историографија (пр.: Тукидид или Херодот)</p> <p>Содржина: Наративна структура и избор на вокабулар. Временски систем во историографија. Лексички и стилски особености на историографски текст.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот разбира сложена прозна структура. Препознава синтаксички конструкции како апсолутен генитив и инфинитивни конструкции. Толкува историографски текст со внимание на стилот и тоналитетот.</p> <p>3: Проза – философски дијалог (пр.: Платон)</p> <p>Содржина: Реченични структури во дијалог. Оптатив и употреба на филозофска терминологија. Дијалектика и етичка аргументација.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот следи логички тек во дијалог. Разбира филозофска лексика во јазичен и идеен контекст. Прави разлика меѓу наративни и филозофски говорни регистри.</p> <p>4: Поезија – епска поезија (пр.: Хомер, Одисеја)</p> <p>Содржина: Епски дијалект: особености во морфологија и лексика. Формулаични изрази и повторувања. Основи на метрика (хексаметар).</p> <p>Резултати од учењето: Студентот препознава епски јазик и прилагодува превод. Толкува функција на повторување и формула. Чита хексаметар со разбирање на ритмот.</p> <p>5: Поезија – трагедија (пр.: Софокле, Едип)</p> <p>Содржина: Лексика и синтакса на поетски јазик. Фигуративен израз: метафори, иронија, алузија. Стил на хорови и дијалози.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот анализира трагички тон и стилски ефект. Преведува трагедиографски текст со внимание на фигуративниот слој. Разликува делови на трагедија според функција.</p> <p>6: Правен и реторички јазик (пр.: Лисија или Демостен)</p> <p>Содржина: Структура на говор. Аргументација и правна терминологија. Употреба на пасивни конструкции и оптатив.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот ги препознава елементите на правен говор. Преведува текст со логичко следење на аргументот. Толкува формални регистри и нивниот ефект.</p> <p>7: Самостојна анализа и презентација</p> <p>Содржина: Избор на краток текст. Подготовка на превод со граматичка и стилска анализа. Усна презентација и дискусија.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот самостојно работи на текст. Образложува преводни и толкувачки</p>
--	--	---

		решенија. Применува стекнати знаења во отворена анализа.		
13.	Заемна поврзаност на предметите	Античко говорништво, Античка драма, Античка историографија		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<ul style="list-style-type: none"> - семинари и работилници - вежби - мултимедија, интернет, ВИ - менторска работа - консултации - превод и анализа на оригинални старогрчки текстови - подготовка на индивидуални задачи (неделни преводи, речници, преводи на претходно утврдени текстови) 		
15.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1	Предавања – теоретска настава	30 часови
		16.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
		16.3	Пракса	--
17.	Други форми на активности	17.1	Проектни задачи	20 часови
		17.2	Самостојни задачи	40 часови
		17.3	Домашно учење	60 часови
18.	Услов за потпис	Присуство на часовите и исполнување на дадените обврски.		
19.	Начин на оценување			
	19.1	Тестови: бодови	Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови	
	19.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бодови	
	19.3	Завршен испит: бодови	70 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	<ul style="list-style-type: none"> - евалуација - самоевалуација 		
22.	Литература			
	22.1	Задолжителна литература		

Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	E. van Emde Boas, A. Rijksbaron, L. Huitink, M. de Bakker	<i>The Cambridge Grammar of Classical Greek</i>	Cambridge University Press	2019
2.	Smyth, Herbert, W.	<i>Greek Grammar</i>	Cambridge, Harvard University Press	1956
3.	Избор на текстови што се определува на почетокот од семестарот.			
22.2	Дополнителна литература			
Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Специјализирани електронски страници, речници, хрестоматии, коментари, паралелни преводи.			

Ред.број: 22

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Читање латински текстови			
2.	Код	ГЈ2/415-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	втора	семестар:	четврти
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Светлана Кочовска-Стевовиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положени испити по предметите: Латински јазик (почетен курс) и Латински јазик (продолжителен курс)			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите преку читање и анализа на оригинални текстови да ги утврдат и да ги дополнат знаењата од морфологијата и синтаксата на реченицата, да го збогатат лексичкиот фонд и да се оспособат за користење критички изданија и да ги споредуваат.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Студентите во рамките на овој предмет читаат и анализираат автентични текстови од латински автори, се запознаваат со методологијата на користење критички изданија и речници, се упатуваат во начините на споредба на различните изданија на латинските текстови, прават споредби на постојните преводи на македонски јазик со преводи на други јазици. Изборот на текстови се состои од: Caesar, <i>Commentarii de bello Gallico</i> (I. 1-52); C. Nepos, <i>Liber de excellentibus ducibus exterarum gentium</i> (<i>Miltiades, Themistocles, Alcibidades</i>) и Hyginus, <i>Fabulae</i> (<i>Pandora, Prometheus, Deucalion et Pyrrha, Proserpina, Marsyas, Aesculapius</i>)			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со предметите: Латински јазик (продолжителен курс), Латински јазик (напреден курс), Читање латински текстови, Јазична анализа на латински текстови и Средновековен латински јазик.			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	- анализа на изворни текстови - превод на изворни текстови - изработка на самостојни задачи (неделни преводи, морфо-синтаксички анализи, глосари)			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
		16.3.	Пракса: часови	30	

17.	Други форми на активности		17.1.	Проектни задачи: часови	20	
			17.2.	Самостојни задачи: часови	40	
			17.3.	Домашно учење - задачи	60	
18	Услови за потпис		Присуство на настава			
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18 максимум 35 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			15 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			15 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Избор на автори	Избор на дела од едицијата Oxford Classical Texts	Oxford University Press, Oxford	
		2.	Избор на автори	Избор на дела од едицијата Oxford Classical Texts	Oxford University Press, Oxford	
	3.	д-р Б. Стевановиќ - Е. Зографска	Избор на латински текстови (Хрестоматија – Коментар – Речник)	Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје	1982	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	В. Софрониевски	Латинско-македонски речник	Бигос	2001
		2.	P. G. W. Glare	The Oxford Classical Dictionary	Oxford University Press	1982
3.	M. Divković	Latinsko-hrvatski rječnik	Naprijed	1900		

Ред.број: 23

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Античка драма			
2.	Код	ГЈ2/415-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година /семестар	Година	2	Семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Весна Томовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Стекнување на знаења за генеричката специфика на поетичкиот облик драма и за неговите развојни промени низ дијакроно и компаративно проследување на некои значајни претставници на хеленската и римската драма.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	Античкиот театар и култот на богот Дионис. Генеричките особености на хеленската трагедија. Хеленските трагедиографи: Ајсхил, Софокле, Еврипид. Хеленската комедија: стара атичка комедија (Аристофан) и новата атичка комедија (Менандар). Римска драма. Римска трагедија (Пакувиј, Акиј), ателана (Помпониј, Невиј), тогата (Титиниј, Афраниј) и палијата (Плаут, Терентиј).			
13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	предавања и вежби			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови (3+1)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава часови	45	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа: часови	15	
		16.3.	Пракса: часови	25	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20	

		17.3.	Домашно учење – задачи	55		
18.	Услови за потпис	Освоени 15 поени од активности ми редовност				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бода			
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бода			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски и англиски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	
		1.	Весна Томовска, Даниела Тошева	Античка драма	Три	
		2.	Gregory, J. (ed.)	A companion to Greek tragedy	Blackwell	
		3.	Segal, E.	Oxford Readings in Menander, Plautus and Terence	Oxford	
		22.2.	Дополнителна литература			
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	
	1.	Ќулавкова, К. (прир.)	Поимник на книжевната теорија	МАНУ		
	2.	Sommerstein, A. H.	Greek Drama and Dramatists	London		
	3.	Storey, Ian C., Arlene Allan.	A guide to Greek Drama	Blackwell		

Ред.број: 24

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Новогрчки јазик 3			
2.	Код	ГЈ2/416-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	втора	семестар	летен
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Даниела Тошева-Николовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски/грчки			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Студентот да има положено Новогрчки јазик 1			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> • Напредно владеење на грчкиот јазик (слушање, зборување, читање и пишување) на ниво Б1, овозможувајќи ефективна комуникација во поширок спектар на ситуации. • Вклучување во подетални разговори, изразување мислења и давање објаснувања за познати теми, како и снаоѓање во помалку предвидливи секојдневни ситуации. • Развивање на способност за разбирање и создавање кохерентни текстови, вклучувајќи раскажувања и описи, со проширување на речникот и зголемување на граматичката точност. • Продлабочување на културната свесност за грчките традиции и општествени норми, со што се унапредува способноста за самоуверена и соодветна комуникација во различни социјални и професионални контексти. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Средно ниво на комуникација: Учество во разговори за лични интереси, искуства, планови и мислења за познати теми. • Речник и граматика: Проширување на речникот со пошироки теми и совладување на граматички структури како што се конјунктив, условни реченици и сложени реченични конструкции. • Слушање и зборување: Разбирање подолги и подетални дијалози и вклучување во дискусии или сценарија за решавање проблеми. • Читање и пишување: Разбирање на текстови со средна должина и пишување структурирани текстови, како што се писма, есеи и раскажувања. • Културна свесност: Подлабоко истражување на грчките 			

		традиции, културни настани и општествени норми, вклучително и запознавање со грчка литература и медиуми.				
13	Заемна поврзаност на предметите	Новогрчки јазик 2, Новогрчки јазик 4				
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<ul style="list-style-type: none"> Анализа на извори: Истражување на автентични материјали, како што се кратки раскази, статии и секојдневни текстови, со цел подобрување на разбирањето и развивање на критичко размислување соодветно на средното ниво. Интерактивни работилници: Практични сесии фокусирани на активна употреба на јазикот, вклучувајќи групни дискусии, играње улоги од реални ситуации и заеднички задачи. Презентации (усни и писмени): Подготовка и изведба на структурирани презентации за познати или практични теми, со акцент на јасна комуникација, правилна граматика и логичен тек. Учесството во овие презентации е задолжително за стекнување право на полагање на завршниот испит. 				
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часови		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часови		
		16.3.	Пракса: часови	--		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20 часови		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40 часови		
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часови		
18	Услови за потпис	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		70 бодови		
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		- евалуација - самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Καράκρυγιου, Μ.	<i>ΚΛΙΚ στα ελληνικά Επίπεδο Β1</i>	Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας	2019
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Γκαρέλη, Ε.	<i>Ταξίδι στην Ελλάδα 2</i>	Γρηγόρη	2022

		2.	Σιμόπουλος, Γ.	<i>Ελληνικά Β'</i>	Πατάκης	2012
		3.	Γεωργαντζή Ε,	<i>Ελληνικά για σας Β1</i>	ΝΕΟΗΕΛ	2020
		4.	Καψάλης, Γ.	<i>Ακούω Ελληνικά, Μαθαίνω Ελληνικά</i>	Gutenberg	2021
		5.	Подготвено од наставникот	<i>Вежби за слушање и зборување (Аудио)</i>	Интерно	тековно
		6.	Подготвено од наставникот	<i>Αυθεντικοί κειμενοί за почетници</i>	Интерно	тековно

Ред.број: 25

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Историја на стариот Рим			
2.	Код	ГЈ2/404-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	Втора година / четврти семестар		Број на ЕКТС- кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Стефан Пановски			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Предметот е посветен на историјата на стариот Рим, особено во периодот на републиката и принкипатот. Откако ќе се разгледа протоисторијата на апенинскиот полуостров и цивилизацијата на Етрурците, се минува на историјата на римската држава, чиј развојен пат се следи од времето кога претставува мало кралство во Латиј, преку Латинските, Самнитските и Пунските војни, излегувањето на Рим на политичката сцена на Средоземјето, ширењето кон исток и кон запад и неговиот развој до најголема воено-политичка сила во античко време. Првиот дел од семестарот завршува со кризата на републиката, убиството на Јулиј Кајсар, и причините за распаѓањето на државниот систем. Во вториот дел се обработува времето на царството со посебна нагласка на владеењето на Октавијан, подоцна наречен Август, кој прв го обмислил системот што вообичаено го нарекуваме принкипат. Понатаму следи преглед на римските династии сè до Северите, при што особено внимание се посветува на развојот на државниот систем и општествено економските промени во I и II век н.е. На крајот се анализира кризата на III век, како и владеењето на Диоклецијан и Константин, чиј одговор на големата криза ќе бидат длабоки и коренити реформи што ќе доведат до суштествени и трајни промени во римската држава. На крајот, по кус преглед на владеењето на наследниците на Константин, се разгледува прашањето за причините за крајот на Империјата, особено во западниот дел.				
11.	Содржина на предметната програма: • Етничкиот мозаик на Апенинскиот полуостров: Етрурци, извори и куса историја; • Најстарата историја на Рим: кралското уредување и преминот во Република; • Процес на создавање на единствена држава на Апенинскиот Полуостров. Латински, самнитски и пунски војни; • Ширење на Римската Република кон Исток (Балканскиот полуостров, Мала Азија и Египет) и Запад (Келти и Германи); • Реформите на браќата Грах; • Гај Мариј, Сула и неговата диктатура; • Помпеј, Кајсар и Крас; • Од смртта на Јулиј Кајсар до битката кај Актиј; • Внатрешната политика на Август: државни договори и реформи во администрацијата; Надворешната политика на Август; • Династичката политика на Август и владеењето на Тиберис; Јулиевци-Клавдиевци; • Нерон и годината на четирите цареви; Флавијевци; • Антонини: надворешна и внатрешна политика; • Борби за престолот и времето на Северите; Воена анархија; • Владеењето на Диоклецијан и создавањето на тетрархијата; Од Константин I до Теодосиј I.				
12.	Методи на учење: компаративен, критичко-аналитички				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа			
14.	Распределба на расположивото време	180 часови (3+1)			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	45 часа	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	15 часа	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	25 часа	
		16.2.	Самостојни задачи	25 часа	
		16.3.	Домашно учење – задачи	70 часа	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	Минимум 36, максимум 70 бодови		

	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бодови			
	17.3.	Активност и учество	15 бодови			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	нема				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	континуиран				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Н. Машкин	Историја на стариот Рим	Скопје: Зумпрес	1995
		2.	M. Crawford	The Roman Republic, 2nd ed.	London: Fontana Press	1992
	3.	C. Wells	The Roman Empire, 2nd ed.	London: Fontana Press	1992	
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	M. Cary & H. H. Scullard.	A History of Rome, 3rd ed.	London: Palgrave.	1975
		2.	N. S. Rosenstein & R. Morstein-Marx (eds.)	A companion to the Roman Republic	Malden: Blackwell	2006
3.	P. Garnsey & R. Saller (eds.)	The Roman Empire Economy, Society and Culture, 2nd ed.	London: Bloomsbury	2014		

Ред.број: 26

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Антички религии			
2.	Код	ГЈ2/405-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година /семестар	Година	2	Семестар	IV
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Ратко Дуев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да ги усвојат, синтетизираат и артикулираат знаењата од примарната литература и научните извори од различни дисциплини; да развијат независна и критичка мисла; стекнување на знаење за: потеклото и развојот на религиите на древните народи во Источниот Медитеран, меѓукултурното обликување на верувањата и обредите и нивниот развој до појавата на монотеистичките религии во Медитеранот.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	Античка медитеранска религија: дефиниција и толкување; Монотеизам и политеизам; Обред; Мит; Космологија: време и историја; Грев, покајание и спасение; Право и етика; Мистерији; Литературата и религијата; Магија; Историја на религиите: Египет, Месопотамија, Сирија и Канаан, Израел, Анатолија, Иран, Минојска и микенска цивилизација, Хелада, Етрурија, Рим; Рано христијанство.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	предавања и вежби			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови (3+1)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава часови	45	

		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	15		
		16.3.	Пракса: часови	25		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20		
		17.3.	Домашно учење – задачи	55		
18.	Услови за потпис	Освоени 15 поени од активности ми редовност				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бода			
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бода			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски и англиски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Johnston, S. I., (ed.)	<i>Ancient Religions</i>	Harvard University Press	2007
		2.	Holland, G. S.,	<i>Gods in the Desert: Religions of the Ancient Near East</i>	Rowman & Littlefield Publishers	2010
	3.	Дуев, Р.,	<i>Севс и Дионис: раѓање на</i>	Силсонс	2010	

				<i>античките верувања и култови</i>		
22.2.	Дополнителна литература					
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
	1.	Коростовцев, М. А.,	<i>Религија древнегo Египта</i>	Москва	1976	
	2.	Nakhai, B. A.,	<i>Archaeology and the Religions of Canaan and Israel</i>	The American Schools of Oriental Research	2001	
3.	Thomson de Grummond, N., Simon, E., (ed.)	<i>The Religion of the Etruscans</i>	University of Texas Press	2006		

Ред.број: 27

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Секојдневниот живот во Хелада и Рим			
2.	Код	ГЈ2/406-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	Година	втора	семестар	летен
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС- кредити	6 (шест)			
8.	Наставник	Проф. д-р Весна Димовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да стекнат способност да ја согледаат социјалната историја на старите Хелени и Римјани, корелициите на севкупната античка култура со културата на живеењето, како и компетенции за толкување на суштината и значењето на специфичните институции, обичаи и организациски структури.				
11.	Содржина на предметната програма: Раѓање и умирање; семејство; образование; живеалишта; начин на исхрана; облека; јавни простори; јавен живот (општествени должности на градското население, живот на село, забава и слободно време); верувања, обреди и култови; фестивали.				
12.	Методи на учење: презентации (усни и писмени), анализа на извори, изработка на самостојни задачи .				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	60 (3+1) + 120			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	45 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	15 часови	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20 часови	
		16.2.	Самостојни задачи	40 часови	
		16.3.	Домашно учење – задачи	60 часови	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови	Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови		

	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бодови			
	17.3.	Активност и учество	15 бодови			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 x до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 x до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност на настава и реализација на тековните задолженија				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Фласелјер Р.	<i>Грција во времето на Перикле</i>	АЕА издавачи	2002
		2.	Carcopino J.	<i>Daily life in Ancient Rome: The People and the City on the Height of the Empire</i>		2003
		3.	Димовска В.	Пакет материјали (скрипта) за предметот Секојдневниот живот во хелада и Рим		2015
		Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Rodgers N.	<i>The Greek World: Ancient Paople and Places</i>	Annes	2010
		2.	Хејмс С.	<i>Стару Рим</i>	Књига комерц	2006
		3.	Veyne P	<i>L'Empire Romain, Historie de la vie Privee. Tome 1.</i>		1985
	4.	Garland R.	<i>Daily life of the Ancient Greeks</i>	Greenwood Press	2008	

Ред.број: 28

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Историја на родот и полот во антиката			
2.	Код	ГЈ2/407-И26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	Втора година	летен семестар	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Даниела Тошева Николовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Овој курс овозможува студентите да се запознаат со начинот на кој се презентира родот, родовите односи и сексуалноста во антиката (Хелада и Рим). Ќе разгледуваме како се дефинира поимот за машки и женски род. Материјалите преку кои ќе се изучува оваа тематика се различни артефакти и книжевни споменици кои ќе им бидат понудени на студентите во превод.				
11.	Содржина на предметната програма: Третманот на родовата проблематика во антиката ќе се разгледува врз основа на положбата на жената во хеленскиот и римскиот свет во различни области и преку различни категории население: (1) Положбата на жената во книжевноста (од Хомер до римските автори на љубовни елегии), (2) Правната положба на жените: правна и деловна способност на жените; (3) Брачното право; (4) Религијата; (5) Маргинализираните категории во антиката. Во сите овие области е применет дијахрон метод, кој ќе овозможи да се сфати една појава во нејзините историски рамки.				
12.	Методи на учење: - анализа на извори - презентации (усни и писмени) - вежби - анализа на Е-ресурси				
13.	Вкупен расположив фонд на време	Часови 180			
14.	Распределба на расположивото време	60 (3+1) + 120			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	45	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	15	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20	
		16.2.	Самостојни задачи	40	
		16.3.	Домашно учење – задачи	60	
17.	Начин на оценување				

	17.1.	Тестови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода			
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бода			
	17.3.	Активност и учество	15 бода			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и англиски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Тошева, Д.	<i>Положбата на жените во антиката</i>	Институт за култура, МСУ	2020
		2.	Јустинијан	<i>Дигести: Избор од брачното право</i>	Тошева-Николовска	2019
		3.	Сара Б. Померој,	Божици, курви, сопруги и робинки: жените во антиката.	Слово	2005
		Дополнителна литература				
	22.2.	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Еврипид	Медеја	Метафорум	1994
		2.	Пантел, Полин Шмит	<i>Историја на жените: од антички божици до христијански светици</i>	Еврробалкан прес	2011
3.		Лектири по избор				

Ред.број: 29

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Новозаветен и византиски грчки			
2.	Код	ГЈЗ/517-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет/ Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	трета	семестар	5
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Марија Чичева Алексиќ, научен советник			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски/ англиски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Старогрчки јазик (напреден курс)			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Студентите да се стекнат основни знаења за граматичката структура и лексиката на новозаветниот и византискиот грчки.</p> <p>Да се развијат способности за читање, анализа и превод на оригинални текстови од Новиот Завет и византиската книжевност.</p> <p>Да се запознае студентот со развојот на грчкиот јазик од класичниот до средновековниот период.</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>I. Вовед во предметот</p> <ul style="list-style-type: none"> - Разлика меѓу класичен, коине и византиски грчки - Историски развој на јазикот во контекстот на христијанството и Византија <p>Резултати: Разликување на граматички и лексички карактеристики на периодите.</p> <p>II. Фонетика и Морфологија на коине</p> <ul style="list-style-type: none"> - Основна фонетска транзиција - Морфолошки поедноставувања и нови облици <p>Резултати: Препознавање звучни промени и граматички структури.</p> <p>III. Синтакса на коине</p> <ul style="list-style-type: none"> - Именска и глаголска синтакса - Употреба на конјунктив, инфинитив, партицип <p>Резултати: Толкување на конструкции и превод на пасуси.</p> <p>IV. Лексика и семантика во Новиот Завет</p> <ul style="list-style-type: none"> - Термини со богословска тежина - Анализа на клучни зборови <p>Резултати: Лексичко-теолошка анализа на текст.</p> <p>V. Читање и анализа на Новозаветни текстови</p> <ul style="list-style-type: none"> - Избрани поглавја од Евангелијата и Посланијата <p>Резултати: Превод и коментар на текст.</p> <p>VI. Основи на византискиот грчки јазик</p>			

		- Јазични карактеристики - Палеографија (ако е применливо) Резултати: Препознавање на византиски стилови. VII. Читање на византиски текстови - Извадоци од химнографија, хроники, житија Резултати: Превод и филолошки коментар. VIII. Примена и контекст - Врска со теологијата, филозофијата, книжевноста		
13	Заемна поврзаност на предметите	Предметот „Новозаветен и византиски грчки јазик“ е заемно поврзан со следните наставни дисциплини: - Историја на грчкиот јазик: преку следење на развојот од класичниот грчки до византиската форма. - Теолошка херменевтика: бидејќи овозможува читање и толкување на оригинални новозаветни текстови. - Палеографија и текстологија: во делот на анализа на ракописи и интерпретација на критички апарати. - Класичен и посткласичен грчки јазик: поради јазичната надградба и контекстуалното разбирање. - Историја на христијанската литература: каде се изучуваат и толкуваат византиски теолошки текстови.		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	-семинари и работилници -превод и анализа на изворни текстови -подготовка на индивидуални задачи (неделни преводи, ексерпција на лексика, преводи на претходно утврдени текстови) -индивидуални консултации (по потреба)		
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часа		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови часови
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа:	30 часови часови
		16.3.	Пракса:	часови
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи:	20 часови часови
		17.2.	Самостојни задачи:	40 часови часови
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часови часови
18	Услови за потпис	Присуство на часовите и исполнување на дадените задачи		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: мин 18 макс 35 бодови Тест2: мин 18 макс 35 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		51 x до 60 бода		6 (шест) (E)
		61 x до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)

		од 91 до 100 бода	10 (десет) (А)			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	-евалуација -самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. Број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Wenham, J.W	The Elements of New Testament Greek	Cambridge University Press	1965
		2.	Hewwet, J. A.	New Testament Greek :a begining amd intermediate grammar	Peabody, Mass.: Hendrickson Publishers	1995
		3.	Whitacre, R.A.	<i>A Patristoc Greek Reader</i>	Baker Academic	2012
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. Број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Browning, Robert.	- "Medieval and Modern Greek."	Cambridge University Press	1983
		2.	Horrocks, Geoffrey	"Greek: A History of the Language and its Speakers."	Wiley-Blackwell	2014
	3.		Извори: - The Greek New Testament (Nestle-Aland) - Thesaurus Linguae Graecae (TLG) - Patrologia Graeca (Migne)			

Ред.број: 30

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Античко говорништво			
2.	Код	ГЈЗ-518-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година /семестар	Година	3	Семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Весна Томовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентот да добие знаење за генеричката специфика на книжевниот облик и за неговите промени низ дијахроно и момпаративно проследување на некои негови истакнати претставници.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	Видови античко говорништво и нивните структурни особености. Предреторичко говорништво. Хеленски говорници: Антифон, Андокид, Лисија, Исај, Исократ, Демостен, Ликург, Хиперид, Аесхин. Римско говорништво: Кикерон.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	предавања и вежби			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови (3+1)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава часови	45	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа: часови	15	
		16.3.	Пракса: часови	25	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20	

		17.2.	Самостојни задачи: часови	20		
		17.3.	Домашно учење – задачи	55		
18.	Услови за потпис	Освоени 15 поени од активности ми редовност				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бода			
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бода			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски и англиски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Stephen Usher	Greek Oratory	Oxford	1999
		2.	Catharine Steel	Roman Oratory	Cambridge	2006
		3.	Bob Blaisdell (ed.)	Greek and Roman Oratory	Dover	2014
		Дополнителна литература				
	22.2.	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Весна Томовска	Античка реторика	Магор	2013
		2.	Ана Шукарова	Филип Македонски и Атинските ретори	Три	2003

Ред.број: 31

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Увод во грчка и латинска историска граматика			
2.	Код	ГЈЗ/519-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Елена Цукеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите во рамките на овој курс стекнуваат елементарни знаења за методите на историската и компаративната граматика, за индоевропеистиката, за основните обележја на протоиндоевропскиот и за главните фонетски и морфолошки карактеристики со кои е обележан индивидуалниот развој на грчкиот и латинскиот јазик во рамките на индоевропското јазично семејство. Ја разбираат разликата помеѓу дијахрониската и синхрониската граматика, можат да го објаснат потеклото на некои зборови од основниот вокабулар на елементарно ниво, како и да воочат дијалектни и архаични јазични форми во грчкиот и латинскиот јазик. Можат на елементарно ниво да направат проценка и избор во поглед на реконструкцијата на оригиналниот текст и на преводниот еквивалент при превод на мајчиниот јазик. Можат да користат етимолошки речници, печатени изданија и дигитални ресурси од областа на индоевропеистиката и на елементарно ниво да дискутираат и пишуваат за местото на грчкиот и латинскиот јазик во индоевропското јазично семејство.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Методи на историската и компаративната граматика; Дијахронија и синхронија; Кратка историја на индоевропеистиката; Реконструкција на протоиндоевропскиот; Етимолошки речници, печатени и дигитални ресурси за индоевропеистика и за историјата на грчкиот и латинскиот јазик; Местото на грчкиот и латинскиот јазик во рамките на индоевропското семејство јазици; Настанување и развој на грчкиот алфавет и латинската абецеда; Фонетски и морфолошки обележја на протоиндоевропскиот; Главни фонетски и морфолошки карактеристики со коишто грчкиот и латинскиот јазик се издвојуваат од индоевропското јазично семејство; Етимологии на некои зборови од основниот вокабулар; Краток преглед на историјата на грчкиот и латинскиот јазик; Анализа и превод на грчки и латински текстови и натписи (Хомер и натписи од			

		архаичниот латински период) и споредба со соодветни примери во рамките на грчкиот и латинскиот јазик, како и од други јазици.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Латински јазик (почетен, продолжителен и напреден курс); Старогрчки јазик (почетен, продолжителен и напреден курс); Читање латински текстови; Читање старогрчки текстови			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<ul style="list-style-type: none"> - превод и анализа на изворни текстови и натписи индивидуално и во група - читање и анализа на стручни текстови индивидуално и во група - предавања - групни и индивидуални граматички вежби - изработка на самостојни, проектни задачи и есеи - презентации (усни и писмени) - дигитални ресурси 			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
		16.3.	Пракса: часови	10	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40	
		17.3.	Домашно учење - задачи	50	
18.	Услови за потпис	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18 максимум 35 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30		
19.3.	Завршен испит: бодови	минимум 36 максимум 70			
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.	Homeri	Opera. Ed. D. B. Munro et Th. W. Allen. Tom. I-IV	Oxford University Press, Oxford	1920-1922	

		2.	E. H. Warmington (ed. and trans.)	Remains of Old Latin. Vol. IV. Archaic Inscriptions	William Heinemann – Harvard University Press, London – Cambridge, MA	1940
		3.	Е. Џукеска	Практикум по латинска историска фонетика	Филозофски факултет, УКИМ, Скопје	2022
		4.	A. L. Sihler	New Comparative Grammar of Greek and Latin	Oxford University Press, New York - Oxford	1995
		5.	M. Weiss	Outline of the Historical and Comparative Grammar of Latin	Beech Stave Press, Ann Arbor - New York	2009
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	R. S. P. Beekes	Comparative Indo-European Linguistics: An Introduction	John Benjamins Publishing	2011
		2.	M. Meier-Brügger	Indo-European Linguistics, with contributions by M. Fritz, M. Mayrhofer	Walter de Gruyter, Berlin – New York	2003
		3.	В. Станишић	Увод у индоевропску филологију	Чигоја штампа, Београд	2006
		4.	R. S. P. Beekes with the assistance of L. van Beek	<i>Etymological dictionary of Greek (Vols. I–II)</i>	Brill: Leiden-Boston	2010
		5.	M. de Vaan	<i>Etymological Dictionary of Latin and the other Italic Languages.</i>	Brill: Leiden-Boston	2008
		6.	A. Sihler	<i>Language history: An introduction</i>	John Benjamins Publishing Company	2000

Ред.број: 32

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Новогрчки јазик 4			
2.	Код	ГЈЗ/520-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет/ Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	трета	семестар	зимски
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Валериј Софрониевски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски/грчки			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Студентот да има положено Новогрчки јазик 1 и Новогрчки јазик 2			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> • Постигнување повисоко ниво на владеење на грчкиот јазик (слушање, зборување, читање и пишување) на ниво Б2, што овозможува самоуверена и ефективна комуникација во различни контексти. • Учество во сложени дискусии, изразување детални аргументи и нијансирани мислења за разновидни познати и апстрактни теми. • Развивање способност за создавање јасни и добро структурирани текстови, како што се есеи и извештаи, со силно владеење на граматиката и проширен речник. • Истражување на грчката култура преку ангажман со избрани дела од грчката литература, со што се унапредуваат јазичните вештини, културната свесност и критичкото размислување. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> • Напредна комуникација: Вклучување во подолги дискусии на различни теми, изразување мислења, бранење аргументи и ефективно одговарање на контрааргументи. • Речник и граматика: Проширување на речникот со термини од специјализирани и апстрактни теми и совладување на напредна граматика, вклучувајќи пасив, сложени глаголски времиња и идиоматски изрази. • Слушање и зборување: Разбирање на детални и нијансирани говорни содржини, како што се радио емисии, интервјуа и дискусии, со подобрување на флуентноста и изговорот во формални и неформални ситуации. • Читање и пишување: Анализа на подолги и посложени текстови и создавање структурирана, детална писмена содржина, како што се извештаи, аргументирани есеи и резимирања. • Културна и книжевна ангажираност: Истражување на грчката 			

		култура преку автентични текстови, како книжевни дела и новинарски статии, со цел унапредување на критичкото размислување и продлабочување на културната свесност.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Новогрчки јазик 3 и Новогрчки јазик 5			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<ul style="list-style-type: none"> Анализа на извори: Проучување и интерпретација на автентични материјали, како што се новински статии, колумни и книжевни извадоци, со цел подобрување на разбирањето и критичкото размислување на напредно средно ниво. Интерактивни работилници: Насочени активности за практична употреба на јазикот, вклучувајќи групни дискусии, дебати и играње улоги кои симулираат реални и професионални ситуации. Презентации (усни и писмени): Развивање и изведба на јасни, добро организирани презентации на различни познати и апстрактни теми, со акцент на флуентност, точност и логична аргументација. Учество во овие презентации е задолжително за стекнување право на полагање на завршниот испит. 			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часови	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часови	
		16.3.	Пракса: часови	--	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20 часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40 часови	
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часови	
18	Услови за потпис	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
19	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови		70 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	- евалуација - самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		1.	Καρακώρυγος, Μ.	<i>ΚΛΙΚ στα ελληνικά Επίπεδο Β2</i>	Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας
	2.	Κιουλαφίδου, Ε.	<i>Ελληνικά Παραμύθια</i>	Ίστρος	
22.2.	Дополнителна литература				

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Γκαρέλη, Ε.	<i>Ταξίδι στην Ελλάδα 2</i>	Γρηγόρη	2022
		2.	Σιμόπουλος, Γ.	<i>Ελληνικά Β'</i>	Πατάκης	2012
		3.	Αμπάτη, Α.	<i>Ελληνικά Γ'</i>	Πατάκης	2022
		4.	Μαγγανά, Α.	<i>Αυτό ακριβώς !</i>	Γρηγόρη	2021
		5.	Καψάλης, Γ.	<i>Ακούω Ελληνικά, Μαθαίνω Ελληνικά</i>	Gutenberg	2021
		6.	Подготвено од наставникот	<i>Вежби за слушање и зборување (Аудио)</i>	Интерно	тековно
		7.	Подготвено од наставникот	<i>Αυθεντικοί текстови за почетници</i>	Интерно	тековно

Ред.број: 33

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Историја на Византија			
2.	Код	ГЈЗ/508-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Александар Атанасовски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да стекнат знаења за општествено-политичкиот развој на византиската империја и народите што живееле во неа; да ги согледаат движечките сили што довеле до прогрес или регрес; за историографски начин на мислење и развој на интерес за истражување; критичка анализа на изворите.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Развој на византологијата; територија и население; создавање на византиската империја и борбата за опстанок; Големата преселба на народите и Византија; кодификација на правото; Јустинијан и Ираклиј; Византија и соседите од 6 до 12 век(Персија, исламскиот свет, Балканот, Норманите). Македонската и Комнинската династија; политичко и административно уредување; шизмата; Ангелите; крстоносните војни и Византија; Латинска империја; Палеолозите, Византија второстепена политичка сила, залезот на Византија.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	критичко-аналитички; компаративен			
15.	Вкупен расположив фонд на време	150			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	45	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	

		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови			
		17.2.	Самостојни задачи: часови			
		17.3.	Домашно учење - задачи			
			20			
18.	Услови за потпис	Редовно и активно следење на наставата и извршување на поставените задачи				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови				
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				
	19.3.	Завршен испит: бодови				
20.	Критериуми за оценување (бодови/оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Георги Острогорски	Историја на Византија	Мисла-Скопје	1992
		2.	Георги Острогорски	О веровања и схватања Византинаца	Просвета-Београд	1976
		3.				
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Фјодор Успенски	Историја византијског царства. Т.1-3	Цептер-Београд	2000
		2.	Василка Тъпкова-Заимова; Димитър Димитров; Пламен Павлов	Византия и византийският свят	Просвета-София	2011

Ред.број: 34

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Византинци- приватен живот			
2.	Код	ГЈЗ/509-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Александар Атанасовски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да стекнат знаења за приватниот живот на населението што живеело на територијата на Византија, нивните секојдневни обврски и активности.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Трансформација на римската империја во Византиска; градот и селото; политичко уредување и општествени слоеви; правосудство; црковен живот, христолошки расправи и вселенски собори; православие, свештенство; државата и црквата; финансии; селска и градска економија; време, календар, ден, час и мерење на времето; животна доба, крштевање, венчавање и погреб; , задгробен живот. Сиромавиот, селанецот, селски населби, селско производство и техника, сточарство, живеење и покуќнина, облека, селска заедница, власт, неприлики; Воена организација, војникот и неговата дејност, улогата на војникот во државата, војникот и смртта; Професорот, улогата на професорот во општеството, филозофот, реторичарот; жената, три фази во животот на жената, жената надвор од домаќинството, жените од царската фамилија, царици и принцези; вработен човек, епископ; државен чиновник, начин на вработување, положба на чиновникот; Царот, симболи на власта, избор и ингеренции, структура на власта, ограничувања; светецот, кој е светецот? Хагиографија светецот во општеството.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	критичко-аналитички; компаративен			

15.	Вкупен расположив фонд на време	150				
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30		
		16.3.	Пракса: часови			
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30		
		17.3.	Домашно учење - задачи	30		
18	Услови за потпис	Редовно и активно следење на наставата и извршување на поставените задачи				
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови				
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови				
	19.3.	Завршен испит: бодови				
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		51 до 60 бода		6 (шест) (E)		
		61 до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Гуљелмо Кавало	Византинци	СЛЮ-Београд	2006
		2.	Мишел Каплан	Византија	СЛЮ-Београд	2008
		3.	Александар Атанасовски	Византинци- начин на живот	Тримакс Скопје	2017
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Василка Ѓупкова-Заимова; Димитар Димитров; Пламен Павлов	Византија и византискиот свет	Просвета-Софија	2011
		2.	Александар Атанасовски	Матиј Властар Синтагма	Тримакс Скопје	2016
		3.	Јован Белчовски	Совети и раскази од Кекавмен	Македоника Литера Скопје	2015

Ред.број: 35

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Увод во дигитална класика			
2.	Код	ГЈЗ/510-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета	семестар	V
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Елена Цукеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите во рамките на овој курс стекнуваат знаење и разбирање на елементарно ниво за дигиталните методи што се применливи во класичната филологија и класичните студии, можат да направат проценка која метода е соодветна за потребите на истражувањето, преведувањето, анализата, наставата и можат да ја применат на елементарно ниво. Имаат способност да презентираат, пишуваат и дискутираат за различни аспекти на дигиталната класика.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Кратка историја на дигитализацијата на класичната филологија и класичните студии; преглед на дигиталните методи што се применливи за читање, превод и анализа на старогрчки и латински текстови; дигитализација на натписи, папируси и артефакти; изработка на електронски корпуси, мапи и други видови бази на податоци во областа на класичните студии; примена на дигитални методи и ресурси за подготовка на презентации и настава; достапни форуми за размена на знаења и информации од областа на дигиталната класика.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Сите предмети од студиската програма Грчки јазик и класична филологија			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	- предавања - анализа на електронски ресурси - изработка на проекти, самостојни задачи и есеи - презентации (усни и писмени) - групни и индивидуални практични вежби			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180			
		16.1.	Предавања- теоретска настава. часови		30

16	Форми на наставните активности	16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
		16.3.	Пракса: часови	10	
17	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	40	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40	
		17.3.	Домашно учење - задачи	30	
18	Услови за потпис	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
19	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18 максимум 35 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30		
	19.3.	Завршен испит: бодови	минимум 36 максимум 70		
20	Критериуми за оценување (бодови/оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)	
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21	Метод на следење на квалитетот на наставата	евалуација и самоevaluација			
22	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
		Годи на			
1.	Berti M., Bodard, G. et al.	SunoikisisDC An International Consortium of Digital Classics Programs https://github.com/SunoikisisDC	Univeristy of Leipzig, Harvard's Center for Hellenic Studies and the Institute of Classical Studies London	2015	
2.		The Digital Classicist International community of scholars and students http://www.digitalclassicist.org/			

		3.	Berti, M. (ed.)	Digital Classical Philology. Ancient Greek and Latin in Digital Revolution, <i>Age of Access? Grundfragen der Informationsgesellschaft</i> , Vol. 10 https://www.degruyter.com/document/doi/10.1515/9783110599572/html	De Gruyter Saur	2019
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Crane, G. and Terras, M. (eds.)	Changing the Center of Gravity: Transforming Classical Studies Through Cyberinfrastructure http://www.digitalhumanities.org/dhq/vol/3/1/index.html	<i>Digital Humanities Quarterly</i> 3.1	2009
		2.	Muñoz T. and Flanders J. (eds.)	Digital Humanities Data Curation https://archive.mith.umd.edu/dhcuration-guide/guide.dhcuration.org/index.html%3Fp=126.html		

Ред.број: 36

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Увод во грчка палеографија			
2.	Код	ГЈЗ/511-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет/ Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година четврта		семестар	летен
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф д-р. Марија Чичева Алексиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски/англиски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	познавање на старогрчки јазик			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Целта на предметот е да ги запознае студентите со основите на грчката палеографија, нејзиниот историски развој, типови на грчки ракописи, основни писма и техника на читање и транскрипција на ракописен текст. Студентите ќе стекнат практични вештини за анализа и интерпретација на грчки ракописи од антиката до доцната Византија. Знаењата и вештините стекнати во овој предмет се применливи при читање, анализа и интерпретација на ракописи во пошироки историски, јазични и филолошки студии.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>Содржина по недели:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вовед во палеографијата. Дефиниција и значење. 2. Историја на грчкото писмо: од антика до Византија. 3. Материјали и алатки: пергамент, мастило, стили, кодекси. 4. Видови писма: уставно писмо. 5. Видови писма: полу-уставно писмо. 6. Видови писма: минускула. 7. Писарски практики: абривијации, лигатури, номина сакра. 8. Средновековни скрипториуми и нивната улога. 9. Практична анализа на факсимили. 10. Каталогизи на ракописи и дигитални архиви. 11. Патристички и новозаветни текстови во ракопис. 12. Ракописна критика и текстолошка анализа. 13. Транскрипција и превод на примерок. 14. Самостојна анализа на краток ракописен текст. 15. Повторување и консултации. <p>Резултати: По успешно завршување на предметот, студентот ќе биде способен да:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Го препознае развојот на грчките писма низ вековите. - Разликува уставно, полу-уставно и курсивно писмо. - Чита и транскрибира основен грчки ракописен текст. 			

		- Врши основна анализа на ракописна традиција. - Користи палеографски извори и приручници.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Овој предмет е заемно поврзан со предметите: - Новозаветен и византиски грчки јазик - Историја на Византија - Основи на грчка историска граматика			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	- Комбинирани предавања и вежби со анализа на факсимили. - Работа во групи и индивидуални презентации. - Читање и транскрипција на ракописи. - Користење на дигитални извори и бази на податоци.			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часови	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часови	
		16.3.	Пракса: часови		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20 часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40 часови	
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часови	
18	Услови за потпис	Задолжително присуство на часовите и исполнување на дадените задачи.			
19	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		Тест 1: мин 18 макс 35 бодови Тест 2: мин 18 макс 35 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови		70 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	-евалуација -самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. Број	Автор	Наслов	Издавач Година

		1.	Thompson, E. M.	<i>An Introduction to Greek and Latin Paleography</i>	Clarendon Press (Oxford)	1912
		2.	Cavallo, G.	<i>Greek Palaeography: From Antiquity to the Renaissance.</i>	Cambridge University Press	2013
		3.	Metzger, B. M..	<i>Manuscripts of the Greek Bible: An Introduction to Palaeography</i>	Oxford University Press.	1981
	22.2.	Дополнителна литература				
		Ред. Број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Frederic, G.K.	<i>The Paleography of Greek Papyri</i>	Oxford Clarendon Press	1899
		2.	Turner, E.G & Parsons, P.	<i>Greek Manuscripts of the Ancient World (2nd ed)</i>	Institute of Classical Studies, London	1987
		3.	L. Nicodemi	<i>Introduzione alla paleografia greca</i>	Liviana (Padova)	1973

Ред.број: 37

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Основи на грчка историска граматика			
2.	Код	ГЈЗ/622-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	Година	Трета	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Елена Цукеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите во рамките на овој курс стекнуваат основни знаења за грчката историска граматика и за развојот на гласовната система и различните именски и глаголски категории на грчкиот јазик. Способни се да применат историска и компаративна метода на елементарно ниво за да ги објаснат дијалектните и архаичните јазични форми, отстапките од правилата на грчката граматика, метричките неправилности, како и потеклото на зборовите од основниот вокабулар. Исто така стекнуваат поголема способност да направат самостојна проценка и избор во поглед на реконструкцијата на оригиналниот текст и на преводниот еквивалент при превод на мајчиниот јазик и да ги образложат причините за тоа. Можат да дискутираат и пишуваат за различни фонетски и морфолошки аспекти од развојот на грчкиот јазик во рамките на индоевропското семејство јазици на елементарно ниво.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од	Развој на гласовната система на грчкиот јазик во споредба со другите индоевропски јазици; Промени кај вокалите и консонантите и развој на консонантските групи; Падежни наставки; Синкретизам на падежите; Развој на именските основи во споредба со другите индоевропски јазици; Заменска и именска деklinација; Придавки и прилози; Броеви;			

	учење за секое поглавје	Глаголски наставки; Развој на глаголските основи и времиња во споредба со другите индоевропски јазици: Одлики на финитните и инфинитните глаголски форми, начините, залогот; Зборообразување; Етимологии на зборови од основниот вокабулар; Развој на грчките дијалекти; Анализа на грчки текстови и натписи (Хомер, дијалектни натписи од историскиот период, поетски и прозни текстови на различни грчки дијалекти) и споредба со соодветни примери во рамките на грчкиот јазик, како и од други јазици.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Старогрчки јазик (почетен, продолжителен и напреден курс); Читање старогрчки текстови; Јазична анализа на старогрчки текстови; Античка епика			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<ul style="list-style-type: none"> - превод и анализа на изворни текстови и натписи индивидуално и во група - читање и анализа на стручни текстови индивидуално и во група - предавања - групни и индивидуални граматички вежби - изработка на самостојни, проектни задачи и есеи - презентации (усни и писмени) - дигитални ресурси 			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
		16.3.	Пракса: часови	10	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40	
		17.3.	Домашно учење - задачи	50	
18	Услови за потпис	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
19	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18 максимум 35 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30	
	19.3.	Завршен испит: бодови		минимум 36 максимум 70	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)
			од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
			од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач

		1.	Homeri	Opera. Ed. D. B. Munro et Th. W. Allen. Tom. I-IV	Oxford University Press, Oxford	1920-1922
		2.	Hallof K. et al. (eds.)	Inscriptiones Graecae (Digitale edition)	Berlin-Brandenburgische Akademie der Wissenschaften https://www.bbaw.de/en/research/inscriptiones-graecae http://telota.bbaw.de/ig/	1815-
		3.	Е. Џукеска	Формите на генитив сингулар во микенскиот грчки и во ајолските дијалекти	Филозофски факултет, УКИМ, Скопје	2014
		4.	A. L. Sihler	New Comparative Grammar of Greek and Latin	Oxford University Press, New York - Oxford	1995
		5.	Horrocks, G.	Greek: A History of the Language and its Speakes	Wiley – Blackwell, Chichester, West Sussex, UK	2010
		6.	Adrados, F. R.	A History of the Greek Language	Brill, Leiden – Boston	2005
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	R. S. P. Beekes	Comparative Indo-European Linguistics: An Introduction	John Benjamins Publishing	2011
	22.2.	2.	M. Meier-Brügger	Indo-European Linguistics, with contributions by M. Fritz, M. Mayrhofer	Walter de Gruyter, Berlin – New York	2003
	22.2.	3.	Bakker, E. J. (ed.)	A Companion to the Ancient Greek Language	Wiley – Blackwell, Chichester, West Sussex, UK	2010
		4.	Beekes, R. S. P., with the assistance of L. van Beek	<i>Etymological dictionary of Greek</i> (Vols. I–II)	Brill	2010

Ред.број: 38

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Византиска книжевност			
2.	Код	ГЈЗ/622-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	VI	летен семестар	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Даниела Тошева Николовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на знаења за византиската книжевност. Анализа на книжевни текстови во превод и во оригинал, од јазичен, стилски и идеен аспект.				
11.	Содржина на предметната програма: Дијахрониски преглед на византиската книжевност во нејзините главни облици: лирика (црковна и профана), историографија и хагиографија, философија, народна книжевност (епска поезија, романот во неговите главни форми), роман и сатира и др.				
12.	Методи на учење: - анализа на извори - презентации (усни и писмени) - вежби - анализа на Е-ресурси				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	60 (3+1) + 120			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	45	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	15	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20	
		16.2.	Самостојни задачи	40	
		16.3.	Домашно учење – задачи	60	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода	

	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бода			
	17.3.	Активност и учество	15 бода			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и англиски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Митевски, В.	<i>Преглед на византиската книжевност</i>	Филозофски факултет	2018
		2.	Русенквист, Јан Улуф	<i>Византијска књижевност: од 6. века до пада Цариграда 1453.</i>	Карпос	2017
		3.	Митевски, В.	<i>Античката философија и Византија</i>	Матица, Скопје	2011
		Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Митевски, В.	<i>Сенката на Крале Марко: античката, византиската и македонската епска поезија.</i>	МАНУ	2017
		2.	Тошева, Д.	<i>Византиска сатира</i>	Панили	2021
		3.	Митевски, В.	<i>Византиска епска поезија</i>	МАНУ	2018
		4.	Тошева, Д.	<i>Хизмина и Хизминиј, византиски роман</i>	Чудна шума	2024
		5.		Лектира по избор		

Ред.број: 39

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Античка филозофска книжевност			
2.	Код	ГЈЗ/623-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	трета, VI	летен семестар	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Даниела Тошева Николовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Стекнување на знаења за античката филозофија (во Античка Хелада и Рим). Проследување на развојните облици. Анализа на филозофски текстови во превод и во оригинал, од јазичен, стилски и идеен аспект.				
11.	Содржина на предметната програма: Дијахрониски преглед: претсократовци, Сократ, Платон, Аристотел, стоици и епикурејци. Нивна пројава во Рим.				
12.	Методи на учење: - анализа на извори - презентации (усни и писмени) - вежби - анализа на Е-ресурси				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	60 (3+1) + 120			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	45	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	15	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20	
		16.2.	Самостојни задачи	40	
		16.3.	Домашно учење – задачи	60	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови		Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода	

	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)	15 бода			
	17.3.	Активност и учество	15 бода			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и англиски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Митевски, В.	<i>Претсократовци</i>	Матица, Скопје	2016
		2.	Митевски, В.	<i>Сократ</i>	Матица, Скопје	2016
		3.	Митевски, В.	<i>Платон и Аристотел („Античката филозофија и нејзиното влијание“)</i>	Матица, Скопје	2017
		4.	Митевски, В.	<i>Хераклит</i>	Матица, Скопје	1997
		5.	Митевски, В.	<i>Хеленизам и Рим : античка филозофија</i>	Матица, Скопје	2007
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Диоген Лаертиј	<i>Животите и мислењата на славните филозофи</i>	Аз-Буки, Скопје	2004
		2.	Кени, Е	<i>Нова историја на западната филозофија Том I – Античка филозофија</i>	Арс студио, Скопје	2016
		3.	Лектири по избор			

Ред.број: 40

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Новогрчки јазик 5			
2.	Код	ГЈЗ/624-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет/ Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	трета	семестар	летен
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Валериј Софрониевски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски/грчки			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Студентот да има положено Новогрчки јазик 2 и Новогрчки јазик 3			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - Совладување напредни јазични вештини (слушање, зборување, читање и пишување) на грчки јазик на ниво С1, што овозможува течно и прецизно комуницирање во академски и професионални контексти. - Учествување во продлабочени дискусии, изнесување софистицирани аргументи и пренесување сложени идеи со јасност и нијансираност на разновидни теми. - Создавање добро структурирани, кохерентни и стилски соодветни текстови, како што се есеи, извештаи и анализи, покажувајќи напредна граматичка и лексичка прецизност. - Унапредување на критичкото размислување преку работа со автентични новинарски текстови од грчки весници, поттикнувајќи аналитички способности, разбирање на културата и високо ниво на јазична умешност. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> - Вешта комуникација: Вклучување во сложени дискусии, изнесување аргументи и учество во дебати на апстрактни или технички теми. - Лексика и граматика: Проширување на напреден вокабулар и совладување на комплексни граматички структури за прецизно и нијансирано изразување. - Слушање и зборување: Разбирање на софистициран говорен јазик и течно комуницирање во формални и неформални ситуации. - Читање и пишување: Анализа на сложени текстови и изработка на структурирани, детални есеи, извештаи и критики. - Културна и медиумска вклученост: Унапредување на културната компетентност преку анализа на автентични 			

		материјали на грчки јазик, како што се новинарски текстови, информативни емисии и книжевни дела, со фокус на реторички техники и културни нијанси.			
13	Заемна поврзаност на предметите	Новогрчки јазик 4 и Новогрчки јазик 6			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<p>- Анализа на извори: Испитување на автентични материјали, како што се новинарски статии, есеи и книжевни извадоци, со цел развој на аналитички вештини и подлабоко разбирање на напредниот јазик и културните контексти.</p> <p>- Интерактивни работилници: Практични сесии со акцент на усовршување на јазичните вештини преку дебати, дискусии и вежби со симулирање на улоги во реални професионални и академски ситуации.</p> <p>- Презентации (усни и писмени): Подготовка и изведба на добро структурирани презентации на сложени теми, со фокус на јасност, кохерентност и ефективна аргументација. Завршувањето на овие презентации е задолжително за стекнување право на учество на завршниот испит.</p>			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часови	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часови	
		16.3.	Пракса: часови	--	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20 часови	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40 часови	
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часови	
18	Услови за потпис	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
19	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови		Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови		70 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		- евалуација - самоевалуација		
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.	Καράκυργιου, Μ. & Β. Παναγιωτίδου	<i>ΚΛΙΚ στα ελληνικά Επίπεδο Γ1, α' μέρος</i>	Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας	2018	
22.2.	Дополнителна литература				

		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Αμπάτη, Α.	<i>Ελληνικά Γ'</i>	Πατάκης	2022
		2.	Καψάλης, Γ.	<i>Ακούω Ελληνικά, Μαθαίνω Ελληνικά</i>	Gutenberg	2021
		3.	Γκαρέλη, Ε.	<i>Ταξίδι στην Ελλάδα 3</i>	Γρηγόρη	2023
		4.	Βαζάκα, Μ. & Μ. Κокκινίδου	<i>Εμβαθύνοντας στα ελληνικά</i>	Μεταίχμιο	2011
		5.	Подготвено од наставникот	<i>Вежби за слушање и зборување (Αυδιο)</i>	Интерно	тековно
		6.	Подготвено од наставникот	<i>Αυθεντικни текстови за почетници</i>	Интерно	тековно

Ред.број: 41

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Византиска филозофија			
2.	Код	ГЈЗ/612-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв циклус			
6.	Академска година / семестар	Година	трета	семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Јасмина Поповска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Програмата по предметот „Византиска филозофија“ на студентите треба да им овозможи да добијат продлабочени сознанија за основните философски проблеми и за најзначајните философски идеи во Византија; да создадат слика за византиското духовно наследство; да развијат критичка способност за философска анализа на религијата; да развијат способност за согледување на суштинските сличности и разлики помеѓу философските учења во различните историски периоди; да развијат способност да ги интерпретираат, анализираат и оценуваат автентичните византиски философски текстови и притоа соодветно да ја користат секундарната литература.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<p>1. Вовед во основните философски проблеми на византиската филозофија</p> <ul style="list-style-type: none"> - Предмет, систематизација, континуитет и оригиналност на Византиската филозофија - Мистичната теологија како главен аспект на Византиската филозофија - Апофатичко и катафатичко богословие - Тринитарно прашање - Христолошко прашање - Исихазам - Антрополошки проблеми во византиската филозофија - Концептот на слободата во византиската филозофија <p>2. Кападокиските отци</p> <ul style="list-style-type: none"> - Апологетската теологија и полемиката со ересите - Основањето на византиската философска терминологија - Догмата за Светата Троица 			

		<p>- Човекот како Божји образ и подобие</p> <p>3. Псевдо-Дионисиј Ареопагит</p> <ul style="list-style-type: none"> - Неоплатонизмот и византиската филозофија - Византиската методологија - апофатизам и катафатизам <p>4. Св. Јован Лествичник;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Историски корени на аскетизмот - Практиката и теологијата - Монахот и неговата подвижничка филозофија <p>5. Св. Максим Исповедник</p> <ul style="list-style-type: none"> - Љубовта како познавателен принцип - „агапе“ гносеологија - Поимите „природа“ и „волја“ - Антрополошките идеи на Св. Максим Исповедник <p>6. Иконокластичкиот спор, Св. Јован Дамаскин</p> <ul style="list-style-type: none"> - Теорија за иконата, историски и проблемски пристап - Систематизаторската улога на Св. Јован Дамаскин <p>7. Патријарх Фотиј</p> <ul style="list-style-type: none"> - Енциклопедизмот и хуманизмот на патријарх Фотиј <p>8. Св. Симеон Нов Богослов</p> <ul style="list-style-type: none"> - Феноменот на молитвата - Суштината на мистичното искуство <p>9. Филозофијата на исихазмот, Св. Григориј Палама и Григориј Акиндин</p> <ul style="list-style-type: none"> - Теолошко-филозофските основи на исихастичкиот спор - Антрополошки импликации на спорот <p>10. Михаил Псел и Георгиос Гемистос-Плитон</p> <ul style="list-style-type: none"> - Ревитализацијата на античката филозофија во Византија - Ревитализација на платонизмот во Византија 		
13	Заемна поврзаност на предметите			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	Предавања, вежби, домашно учење, индивидуално истражување, пишување на студентски трудови, презентации и дискусии		
15.	Вкупен расположив фонд на време	60 (2+2) + 120		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30
		16.3.	Пракса: часови	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	30
		17.2.	Самостојни задачи: часови	30
		17.3.	Домашно учење - задачи	60
18	Услови за потпис	Редовно следење на наставата		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови (2 колоквиуми)	макс. 70 поени	

	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			30 поени	
	19.3.	Завршен испит: бодови			70	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)			до 50 бода	5 (пет) (F)	
				51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
				61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
				од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
				од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
				од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата			Евалуација и самоевалуација		
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Георгиева, В.	<i>Византиска филозофија</i>	Скопје: Табернакул	2001
		2.	Георгиева, В.	<i>Филозофија на исихазмот</i>	Скопје: Табернакул	1993
		3.	Псевдо Дионисиј Ареопагит	<i>Corpus Aреоpаgiticum</i>	Битола: Восток	2021
	Дополнителна литература					
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	Св. Григориј Палама	<i>Тријади</i>	Скопје: Табернакул	2001
		2.	Св. Максим Исповедник	<i>400 глави за љубовта</i>	Скопје: Икона	2003
3.		Татакис, В.	<i>Историја на византиската филозофија</i>	Скопје: Култура	1998	

Ред.број: 42

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Античка метрика и музика			
2.	Код	ГЈЗ/613-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година /семестар	Година	3	Семестар	VI
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Ратко Дуев			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да ги усвојат, синтетизираат и артикулираат знаењата од примарната литература и научните извори од различни дисциплини; да развијат независна и критичка мисла; стекнување на знаење за: потеклото, видот и особеностите на метрите во хеленската и римската поезија, античката музика, стекнување вештини за правилно читање на оригиналните текстови, разбирање на соодносот меѓу акцентот и ритамот, како делови од богатото индоевропско музичко наследство, кои преточени во танци и песни се сочувани во фолклорот на балканските народи.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	Потекло на античката метрика; Просодија; Стандардни стихички метри; Метрите на лирските поети; Лирските метри на драмата; Метрите на доцната антика; Особености на латинската метрика; Соодносот меѓу акцентот и ритамот; Танци, музика и метар; Остатоци од античката метрика во фолклорот на балканските народи. Историја на музичките инструменти во Егејот.			
13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	предавања и вежби			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови (3+1)			

16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава часови	45		
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа: часови	15		
		16.3.	Пракса: часови	25		
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20		
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20		
		17.3.	Домашно учење – задачи	55		
18.	Услови за потпис	Освоени 15 поени од активности ми редовност				
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода			
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бода			
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бода			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)			
		51 до 60 бода	6 (шест) (E)			
		61 до 70 бода	7 (седум) (D)			
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)			
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)			
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)			
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија				
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и англиски јазик				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Дуев, Р.,	Античка метрика	скрипта	2024
		2.	Дуев, Р.,	Музиката во микенскиот свет и Хомер	Силсонс	2009
3.	Halporn, J. W., Ostwald, M.,	The Meters of Greek and Latin Poetry	University of Oklahoma Press	1994		

		Rosenmeyer, T. G.,			
22.2.	Дополнителна литература				
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	West, M. L.,	Ancient Greek Music	Oxford	1991
	2.	West, M. L.,	Introduction to Greek Meter	Oxford	1999
	3.	Kolar, A.,	De re metrica poetarum Graecorum et Romanorum,	Praga	1947

Ред.број: 43

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Рецепција на антиката			
2.	Код	ГЈЗ/614-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	трета	семестар:	шести
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Светлана Кочовска-Стевовиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Студентите да ги согледаат најзначајните одрази на антиката во културата на подоцнежните епохи и да развијат способност за нивна анализа и критичка интерпретација.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	I. Поимот рецепција – дефиниции и историјат; II. Рецепција на грчката антика во римската култура; III. Рецепција на антиката во средновековието; IV. Рецепција на антиката во ренесансата; V. Неокласицизам; VII. Рецепција на антиката во XX век; VII. Антиката во популарната култура и јавниот простор. Студентите ќе научат што е рецепција и ќе ги согледаат разликите меѓу рецепција, традиција, влијание, адаптација и трансформација (I); Студентите ќе разберат како римската култура ја присвоила, адаптирала и трансформирала грчката културна традиција и ќе можат да идентификуваат примери на римски автори, жанрови и уметнички практики кои претставуваат дијалог со грчките модели (II); Студентите ќе стекнат знаење за преносот и адаптацијата на античкото знаење во средниот век и ќе умеат да идентификуваат елементи од античката мисла во средновековната книжевност, уметност и филозофија (III); Студентите ќе разберат како хуманистите и пристапиле на антиката и ќе препознаваат различни форми на имитација на античките модели (IV); Студентите ќе ги анализираат естетските и идеолошките аспекти на неокласицизмот и ќе умеат да споредуваат различни форми на рецепција на антиката во политички и уметнички контексти (V); Студентите ќе стекнат способност за критичка анализа на современи книжевни, музички и филмски дела (VI); студентите ќе научат да ги препознаваат начините на присуство на антиката во политиката, образованието и популарната култура (VII).			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Античката и европската култура			

14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		- анализа и споредба на антички дела со примери за нивна рецепција - преглед и критичка анализа на книжевни дела, уметнички дела, филмови и сл. во кои има рецепција на антиката - презентации и семинарски трудови на избрани примери на рецепција - групни дискусии			
15.	Вкупен расположив фонд на време		180			
16.	Форми на наставните активности		16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
			16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
			16.3.	Пракса: часови	30	
17.	Други форми на активности		17.1.	Проектни задачи: часови	20	
			17.2.	Самостојни задачи: часови	40	
			17.3.	Домашно учење - задачи	60	
18.	Услови за потпис		Присуство на настава			
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови			Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18 максимум 35 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови			15 бодови	
	19.3.	Завршен испит: бодови			15 бодови	
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Lorna Hardwick and Christopher Stray, eds.	<i>A Companion to Classical Receptions</i>	Blackwell Publishing	2008
		2.	Charles Martindale and Richard F. Thomas, eds.	<i>Classics and the Uses of Receptions</i>	Blackwell Publishing	2006
3.	Martin M. Winkler	<i>Cinema and Classical Texts</i>	Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје	2009		
22.2.	Дополнителна литература					

Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
1.	Solomon Jon	<i>The Ancient World in the Cinema</i>	New Haven, London: Yale University Press	2001
2.	Martin M. Winkler, ed.	<i>Classical Myth and Culture in the Cinema</i>	Oxford University Press	2001
3.	Избор на уметничка литература, филмови, серији, стрипови, претстави, музички дела и сл., кои се определуваат на почетокот од семестарот.			

Ред.број: 44

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Средновековен латински јазик			
2.	Код	ГЈЗ/615-И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година / семестар	година	трета	семестар:	шести
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Светлана Кочовска-Стевовиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Латински јазик (почетен курс), Латински јазик (продолжителен курс), Латински јазик (напреден курс) и Читање латински текстови			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се развијат кај студентите способности за филолошко толкување и компетенции за самостојно преведување на текстови од периодот на доцната антика до крајот на шеснаесеттиот век (300-1600 година), со детална морфолошко-синтаксичка и стилистичка анализа, со што ќе можат да извлечат заклучоци за контекстуалните, содржинските и јазичните особености на дадените текстови.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	I. Вовед во средновековниот латински јазик; II. Граматички и синтаксички особености на средновековниот латински; III. Лексика, стил и жанрови; IV. Читање и анализа на хагиографски текстови; V. Каролиншка ренесанса; VI. Схоластички и филозофски текстови; VII. Средновековен латински во поезијата и музиката. Студентот разбира како и зошто се трансформира латинскиот јазик во Средниот век и ги разликува класичниот од средновековниот латински на лексичко, морфолошко и синтаксичко ниво (I); Студентот умеа да идентификува и анализира граматички структури специфични за средновековниот латински и се стекнува во вештини за превод и интерпретација на средновековни латински текстови (II); Студентот препознава жанровски карактеристики на различни видови текстови (III); Студентот разбира наративни и стилски модели во хагиографијата (IV); Студентот ги разбира напорите за стандардизација на латинскиот во IX век (V); Студентот чита и анализира филозофски текстови (VI); Студентот препознава метрички и стилски обрасци (VII).			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Латински јазик (почетен курс), Латински јазик (продолжителен курс), Латински јазик (напреден курс), Читање латински текстови, Јазична анализа на латински текстови			

14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот		- групни и индивидуални граматички вежби - изработка на самостојни задачи (неделни преводи, глосари, есеи, подготовка на зададен текст, библиографији)			
15.	Вкупен расположив фонд на време		180			
16.	Форми на наставните активности		16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30	
			16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30	
			16.3.	Пракса: часови	30	
17.	Други форми на активности		17.1.	Проектни задачи: часови	20	
			17.2.	Самостојни задачи: часови	40	
			17.3.	Домашно учење - задачи	60	
18.	Услови за потпис		Присуство на настава			
19.	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18 максимум 35 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		15 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		15 бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	Задолжителна литература					
	Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.1.	1.	Keith Sidwell	<i>Reading Medieval Latin</i>	Cambridge University	1995
		2.	F. J. E. Raby	<i>The Oxford Book of Medieval Latin Verse</i>	Oxford University Press	2006
		3.	Избор текстови што се определува на почетокот на семестарот			
	Дополнителна литература					
	Ред. број		Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Niermeyer J. F	<i>Mediae Latinitatis Lexicon Minus</i>	E. J. Brill	1976	

		2.	Mantello F. A. C, Rigg A. G. (eds.)	<i>Medieval Latin: An Introduction and Bibliographical Guide</i>	Catholic University of America Press	1968
		3.				

Ред.број: 45

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Јазична анализа на старогрчки текстови			
2.	Код	ГЈ4/725-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус			
6.	Академска година/семестар	година	четврта	семестар	зимски
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Елена Џукеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Читање старогрчки текстови			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Предметот има за цел да ги развие способностите на студентите за детална лингвистичка анализа на старогрчки текстови од различни жанрови и периоди. Преку систематско проучување на морфолошките, синтаксичките и семантичките особености на изворниот текст, студентите ќе стекнат: Напредна компетенција во граматичките структури на старогрчкиот јазик. Способност за препознавање и интерпретирање на книжевни и стилски елементи во старогрчкиот текст. Вештини за спроведување на филолошки и критички анализи. Осетливост кон јазичните разлики меѓу дијалектите и жанровите (на пример, атички прозен наспроти епски јазик). Вештина за поврзување на лингвистичката анализа со историски, културен и книжевен контекст.</p> <p>По успешно завршување на предметот, студентот ќе може: Да изврши морфолошка и синтаксичка анализа на комплексни старогрчки реченици. Да идентификува дијалектски особености и да ги поврзе со авторот, жанрот и историскиот контекст. Да преведува текстови со високо ниво на јазична и стилска точност, со внимание кон оригиналната структура и нијанса. Да разликува стилски регистри (наративен, реторички, филозофски, правен итн.) во старогрчките текстови. Да применува аналитички пристапи кон текстуални единици: од поединечни зборови до пасуси. Да интегрира јазични, книжевни и културни податоци во интерпретација на текстот. Да состави кратка писмена анализа (или реферат) со термилошка прецизност и филолошка аргументација.</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	<p>1: Методологија на јазична анализа Содржина: Филолошка анализа: поим и цели. Основи на морфолошка, синтаксичка и семантичка анализа. Терминологија и ознаки во научната обработка на текстови. Упатување на лексикони, граматика и корпуси Резултати од учењето: Студентот разбира што значи јазична анализа и како се применува. Употребува стручна лингвистичка терминологија. Ги разликува трите главни нивоа на анализа: форма, функција, значење.</p> <p>2: Морфолошка анализа Содржина: Анализа на именки, придавки, заменки и броеви. Деклинации: форми и функции. Глаголски систем: времена, начини, дијатези. Неправилни глаголи и перипрастични конструкции. Резултати од учењето: Студентот правилно определува граматички категории. Ги идентификува морфолошките структури во текст. Разликува функција од форма (на пр. датив на примач vs. датив на корист).</p> <p>3: Синтаксичка анализа</p>			

		<p>Содржина: Основна и проширена реченична структура. Зависни реченици (цел, причина, последица, услов). Периоди, апсолутни конструкции и инфинитивни фрази. Синтакса на оптатив и конјунктив.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот анализира сложени реченични структури. Препознава видови зависност и логички релации. Изработува синтаксички план на подолг пасус.</p> <p>4: Семантичка и прагматичка анализа</p> <p>Содржина: Лексичка анализа: значење, синонимија, хомонимија. Стилистички нијанси на зборови (поетски/правен/филозофски јазик). Контекстуална полисемија. Јазичен регистар и прагматичка функција</p> <p>Резултати од учењето: Студентот толкува зборови и фрази во контекст. Ги препознава стилските слоеви на текстот. Разликува значења според жанр и употреба.</p> <p>5: Дијалектолошки варијации во старогрчкиот</p> <p>Содржина: Главни старогрчки дијалекти: атички, епски, дорски, јонски. Фонетски и морфолошки особености. Примери од Хомер, Пиндар, Херодот, Тукидид. Дијалект и жанр.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот идентификува дијалектски особености. Разбира лингвистичка разлика меѓу жанрови. Ги поврзува формите со регионален и историски контекст.</p> <p>6: Стилска анализа</p> <p>Содржина: Поетски стил: метрика, формули, реторички фигури. Прозен стил: атинска реторика, историски наратив, филозофски дијалог. Изразни средства: анафора, хијазам, елипса, паралелизам. Структура на аргумент или приказна</p> <p>Резултати од учењето: Студентот препознава и објаснува стилски особености. Анализира реторички техники и нивна функција. Разбира како стилот ја изразува намената на текстот.</p> <p>7: Практична анализа на избрани текстови</p> <p>Содржина: Анализа на краток наративен пасус (на пр. од Херодот или Ксенофонт). Дијалог (на пр. од Платон). Поетски ексцерп (на пр. Хомер или Софокле). Интегрирана анализа: форма + функција + значење + стил.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот самостојно изработува анализа на автентичен текст. Поврзува повеќе аналитички нивоа (морфологија, синтакса, семантика, стил). Аргументира преводни избори и интерпретации.</p> <p>8: Семинарски проект и дискусија</p> <p>Содржина: Избор на текст (индивидуално или по тема). Метод на анализа: опис, толкување, критика. Презентација на резултати. Колективна дискусија и критичка проценка.</p> <p>Резултати од учењето: Студентот развива истражувачки и презентациски вештини. Користи академски извори и терминологија. Ја поврзува лингвистичката анализа со пошироки хуманистички прашања.</p>		
13.	Заемна поврзаност на предметите	Античка историографија, Увод во грчка палеографија		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<ul style="list-style-type: none"> - семинари и работилници - вежби - мултимедија, интернет, ВИ - менторска работа - консултации - превод и анализа на оригинални старогрчки текстови 		
15.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1	Предавања – теоретска настава	30 часови
		16.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
		16.3	Пракса	--
17.	Други форми на активности	17.1	Проектни задачи	20 часови
		17.2	Самостојни задачи	40 часови
		17.3	Домашно учење	60 часови

18.	Услов за потпис	Присуство на часовите и исполнување на дадените обврски.				
19.	Начин на оценување					
	19.1	Тестови: бодови		Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови		
	19.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30 бодови		
	19.3	Завршен испит: бодови		70 бодови		
20.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)		
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)		
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	- евалуација - самоевалуација				
22.	Литература					
	22.1	Задолжителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Избор на автори	Избор на дела од едицијата Oxford Classical Texts	Oxford University Press, Oxford	
		2.	Избор на автори	Избор на дела од едицијата Loeb Classical Library	Harvard University Press, Cambridge, MA - London, England	
		3.	H. G. Liddell, R. Scott, H.S. Jones, R. McKenzie	<i>A Greek-English Lexicon⁹ (with a Revised Supplement)</i>	Clarendon Press, Oxford	1996
	4.	Избор на текстови што се определува на почетокот од семестарот.				
	22.2	Дополнителна литература				
		Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Smyth, Herbert, W.	<i>Greek Grammar</i>	Cambridge, Harvard University Press	1956
	2.	W. Sidney Allen	<i>Syntax of Classical Greek (Vol. 1)</i>	Cambridge University Press	1959	

Ред.број: 46

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Јазична анализа на латински текстови			
2.	Код	ГЈ4/726 – И/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	четврта	семестар:	седми
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Светлана Кочовска-Стевокиќ			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Положени испити по предметите: Латински јазик (почетен курс), Латински јазик (продолжителен курс), Латински јазик (напреден курс) и Читање латински текстови			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	Да се развијат и да се продлабочат кај студентите способности за филолошко толкување и преведување на класични латински текстови со детална морфолошко-синтаксичка и стилистичка анализа.			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	Обработка на автентични прозни и поетски дела од римската литература, со воочување на специфичностите во стилот кај различните автори и фонетската, морфолошката и синтаксичката структура на одделни дела. Во текот на изведувањето на програмата се допираат и други теми, како етимологија, семантика, разни аспекти на историската граматика и др. Изборот на текстови се состои од: Livius, <i>Ab urbe condita</i> (I); Tacitus, <i>Germania</i> , <i>Argicola</i> , Suetonius, <i>De vitiis Caesarum</i> (Divus Iulius, Divius Augustus, Tiberius)			
13.	Заемна поврзаност на предметите	Предметот е поврзан со предметите: Латински јазик (продолжителен курс), Латински јазик (напреден курс) и Читање латински текстови			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	- анализа на изворни текстови - превод на изворни текстови - изработка на самостојни задачи (неделни преводи, морфо-синтаксички анализи, глосари)			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава.	30 часови	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа:	30 часови	
		16.3.	Пракса:	30 часови	

17.	Други форми на активности		17.1.	Проектни задачи: часови	20	
			17.2.	Самостојни задачи: часови	40	
			17.3.	Домашно учење - задачи	60	
18	Услови за потпис		Присуство на настава			
19	Начин на оценување					
	19.1.	Тестови: бодови		Тест 1: минимум 18 максимум 35 бодови Тест 2: минимум 18 максимум 35 бодови		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		15 бодови		
	19.3.	Завршен испит: бодови		15 бодови		
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)	
			51 до 60 бода		6 (шест) (E)	
			61 до 70 бода		7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)	
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Избор на автори	Избор на дела од едицијата Oxford Classical Texts	Oxford University Press, Oxford	
		2.	Избор на автори	Избор на дела од едицијата Oxford Classical Texts	Oxford University Press, Oxford	
		3.	д-р Б. Стевановиќ - Е. Зографска	Избор на латински текстови (Хрестоматија – Коментар – Речник)	Универзитет „Кирил и Методиј“, Скопје	1982
		Дополнителна литература				
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач	Година
	22.2.	1.	В. Софрониевски	Латинско-македонски речник	Бигос	2001
		2.	P. G. W. Glare	The Oxford Classical Dictionary	Oxford University Press	1982
3.		M. Divković	Latinsko-hrvatski rječnik	Naprijed	1900	

Ред.број: 47

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Античка историографија			
2.	Код	KJ4/727-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	Прв			
6.	Академска година /семестар	Година	4	Семестар	VII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	Проф. д-р Ратко Дуев Проф. д-р. Стефан Пановски			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски јазик			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Нема			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Да ги усвојат, синтетизираат и артикулираат знаењата од примарната литература и научните извори од различни дисциплини; да развијат независна и критичка мисла; стекнување на знаење за: појавата, поделбата и особеностите на античките наративни извори, како и со значењето за наративните извори во изучувањето на античката историја. Се разгледуваат изворите и никулците на историската мисла; првите пројави на историографско пишување и нивните особености; развојната линија на хеленската историографија од Херодот до Полибиј и различната лепеза на интереси, теми и пристапи во неа. По разгледувањето на првите историографски пројави на латински јазик, се споредуваат особеностите на хеленската и на римската историографија, како и неколку најзначајни претставници на римското творештво. Најпосле, се разгледуваат и биографската и мемоарската книжевност, како книжевни видови на границите на историографското пишување</p>			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	<ul style="list-style-type: none"> • Поим и особености на историографијата • Од хомерските епопеи до јонските логографи • Херодот и подемот на хеленството • Тукидид и прагматската историографија на полисот • Историографијата во IV век ст.е. • Историографијата во III век ст.е. • Полибиј и Посејдониј • Почетоци на римската историографија • Аналистите и нивните особености • Салустиј • Ливиј • Такит • Маркелин и неговите претходници • Биографска и мемоарска книжевност 			

13.	Заемна поврзаност на предметите	нема			
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	предавања и вежби			
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови (3+1)			
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања - теоретска настава часови	45	
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа: часови	15	
		16.3.	Пракса: часови	25	
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20	
		17.2.	Самостојни задачи: часови	20	
		17.3.	Домашно учење – задачи	55	
18.	Услови за потпис	Освоени 15 поени од активности ми редовност			
19.	Начин на оценување				
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: минимум 18 максимум 35 бода Тест 2: минимум 18 максимум 35 бода		
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бода		
	19.3.	Завршен испит: бодови	70 бода		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)	до 50 бода	5 (пет) (F)		
		51 до 60 бода	6 (шест) (E)		
		61 до 70 бода	7 (седум) (D)		
		од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
		од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
		од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата	Македонски и англиски јазик			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература				
	22.1.	Задолжителна литература			
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година

		1.	М. Ђурић	<i>Историја хеленске књижевности.</i>	Београд: Научна књига.	1971
		2.	М. Будимир, М. Флашар	<i>De auctoribus Romanis.</i>	Београд: Научна књига.	1986
		3.	J. Marincola (ed.)	<i>Blackwell Companion to Greek and Roman Historiography.</i>	Wiley- Blackwell	2007
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	J. Marincola	<i>Greek Historians</i>	Cambridge UP	2001
2.		C. S. Kraus, A. J. Woodman	<i>Latin Historians</i>	Cambridge UP	1997	
	3.					

Ред.број: 48

Прилог бр.3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Новогрчки јазик 6			
2.	Код	ГЈ4/728-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет/ Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година / семестар	година	четврта	семестар	зимски
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Даниела Тошева-Николовска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски/грчки			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Студентот да има положено Новогрчки јазик 3 и Новогрчки јазик 4			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<ul style="list-style-type: none"> - Целосно совладување на грчкиот јазик (слушање, зборување, читање и пишување) на ниво С2, што овозможува речиси изворна течност и прецизност во најразлични контексти. - Вклучување во високо софистицирани дискусии, изнесување добро образложени ставови и ефективно и убедливо изразување на сложени идеи во формални и неформални ситуации. - Создавање напредни, стилски доработени и контекстуално соодветни текстови, како што се академски трудови, професионални извештаи и креативни дела, со беспрекорна граматика и богата лексика. - Унапредување на критичкото размислување и културната осетливост преку анализа на автентични новинарски текстови на грчки јазик и изложеност на говорен јазик од информативни емисии, со фокус на лингвистичките, реторичките и културните нијанси во писмената и усната комуникација. 			
12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје	<ul style="list-style-type: none"> - Совладување на комуникацијата: Учество во нијансирани, високоразвиени дискусии, дебати и преговори на широк спектар теми со речиси изворна течнота. - Напредна лексика и граматика: Користење на богат вокабулар, идиоматски изрази и сложени граматички структури со прецизност и стилска соодветност. - Слушање и зборување: Разбирање на сложен говорен јазик, вклучително академски предавања, панел-дискусии и 			

		медиумски програми, како и лесна комуникација во било кој контекст. - Читање и пишување: Толкување и критичка анализа на софистицирани текстови и изработка на доработени, аргументирани есеи, извештаи и креативни текстови. - Културна и медиумска вклученост: Продлабочена вклученост во грчката култура преку автентични материјали, како што се книжевни текстови, новинарски статии и информативни емисии, со фокус на реторички и културни нијанси.		
13	Заемна поврзаност на предметите	Новогрчки јазик 5 и Завршен испит по новогрчки јазик		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	- Критичка анализа на извори: Испитување на сложени и автентични материјали, како што се академски статии, книжевни дела и напредна медиумска содржина, со цел продлабочување на разбирањето и поттикнување на критичкото размислување. - Напредни работилници: Интерактивни активности со фокус на високо ниво на јазична употреба, како што се дебати, симулации на професионални ситуации и задачи за колаборативно решавање проблеми. - Презентации (усни и писмени): Изведба на софистицирани презентации на академски или професионални теми, со акцент на кохерентност, аргументација и напредни стилски одлики во искажувањето и во пишаниот израз. Презентациите се задолжителни за да може студентите да стекнат право на учество на завршниот испит.		
15.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1.	Предавања- теоретска настава. часови	30 часови
		16.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа: часови	30 часови
		16.3.	Пракса: часови	--
17.	Други форми на активности	17.1.	Проектни задачи: часови	20 часови
		17.2.	Самостојни задачи: часови	40 часови
		17.3.	Домашно учење - задачи	60 часови
18	Услови за потпис	Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија		
19	Начин на оценување			
	19.1.	Тестови: бодови	Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови	
	19.2.	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови	30 бодови	
19.3.	Завршен испит: бодови		70 бодови	
20	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	- евалуација - самоевалуација		

Литература					
22.	22.1.	Задолжителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
	1.	Καρακύργιου, Μ. & Β. Παναγιωτίδου	<i>ΚΛΙΚ στα ελληνικά Επίπεδο Γ1, β' μέρος</i>	Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας	2018
	22.2.	Дополнителна литература			
		Ред. број	Автор	Наслов	Издавач
1.		Αμπάτη, Α.	<i>Ελληνικά Γ'</i>	Πατάκης	2022
2.	Καψάλης, Γ.	<i>Ακούω Ελληνικά, Μαθαίνω Ελληνικά</i>	Gutenberg	2021	
3.	Γκαρέλη, Ε.	<i>Ταξίδι στην Ελλάδα 3</i>	Γρηγόρη	2023	
	4.	Подготвено од наставникот	<i>Вежби за слушање и зборување (Аудио)</i>	Интерно	тековно
	5.	Подготвено од наставникот	<i>Αυθεντικοί κειμενοί за почетници</i>	Интерно	тековно

Ред.број: 49

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Методика на наставата по класични јазици и новогрчки јазик			
2.	Код	ГЈ4/829-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	Година	четврта	семестар	VIII
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС- кредити	6 (шест)			
8.	Наставник	Проф. д-р Весна Димовска			
9.	Предуслови за запишување на предметот	Да биде положен предметот Новогрчки јазик 5			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Студентите да развијат компетенции за организација, планирање и реализација на наставата по класични јазици и новогрчки јазик и сродни предмети, да ја согледаат специфичноста на наставата по овие јазици и да се оспособат за примена на различни облици на настава, современи методи и иновативни пристапи и техники. Да развијат практични вештини за следење и евалуација на постигнувањата на учениците.				
11.	Содржина на предметната програма: Традиција и кус историјат на класичното образование и новогрчкиот јазик; Стручна дидактичка и методичка терминологија; Организација и планирање на наставата; Специфики и предизвици на наставата по класични јазици и новогрчки јазик; Ползување на текстови, илустративни материјали, електронски ресурси и информатичка технологија во наставата; Организација на работилници и групни проекти; Следење и евалуација на постигнувањата на учениците.				
12.	Методи на учење: изработка на самостојни задачи (педагошка подготовка на час, практична подготовка на наставен час, изработка на тестови, изготвување библиографии), презентации (усни и писмени)				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 часови			
14.	Распределба на расположивото време	60 (2+2)+120 часови			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30 часови	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови	

16.	Други форми на активности		16.1.	Проектни задачи	30 часови	
			16.2.	Самостојни задачи	30 часови	
			16.3.	Домашно учење – задачи	60 часови	
17.	Начин на оценување					
17.1.	Тестови		Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови			
17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		15 бодови			
17.3.	Активност и учество		15 бодови			
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовност на настава и реализација на тековните задолженија			
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски			
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација			
22.	Литература					
	22.1.	Задолжителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Прир. Димовска В. и други	<i>Docendo discimus</i>	„Антика“	2008
		2.	Шијачки-Маневиќ, Б.	<i>Методика наставе латинског језика.</i>		1998
		3.	Адамческа, С	<i>Активна настава</i>	Легис, Скопје	1996
			Μπαμπινιώτης, Γ.	<i>Διδασκαλία της νέας ελληνικής ως δεύτερης ή ξένης γλώσσας.</i>	Αθήνα: Κέντρο Ελληνικής Γλώσσας.	2005
	22.2.	Дополнителна литература				
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
		1.	Статии од областа објавени во списанието <i>SYSTASIS</i> (www.systasis.org).			

			Статии од оваа област објавени во списанието <i>Latina et Graeca</i> .		
		2.			
		3.		<i>Со читање и пишување до критичко мислење</i>	Фондација отворено општество Македонија, Скопје, 2004
		4.	Hadjidaki, D.	<i>Teaching Modern Greek as a Foreign Language: An Interdisciplinary Approach</i>	Thessaloniki: Aristotle University Press 2001

Ред.број: 50

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Грчката книжевност во нововековието			
2.	Код	ГЈ4/830-3/26			
3.	Студиска програма	Класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	четврта	VIII семестар	Број на ЕКТС-кредити	6
8.	Наставник	проф. д-р Искра Тасевска Хаџи-Бошкова			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Курсот овозможува студентите да се запознаат со периодизацијата и со главните претставници на новогрчката книжевност. Тие стекнуваат поимања и се оспособуваат за разликување на главните периоди и претставници на новата грчка книжевност во однос на поширокиот балкански и европски контекст, како културолошки така и типолошки. Материјалите преку кои ќе се изучува оваа тематика се различни текстови кои ќе им бидат понудени на студентите во превод.				
11.	Содржина на предметната програма: Периодизација и типологија на новогрчката книжевност (пристапи и толкувања); Книжевност под власта на западните држави (1453 – 1699) и книжевност под власта на Османлиската Империја (1453 – 1820); Книжевноста на независната држава (од 1820 до денес): Јонска школа (Дионисиос Соломос, Андреас Калвос), Прва атенска школа (Панајотис, Александрос Рангавис, Јоанис Пападијамандопулос), Втора атенска школа (Костис Паламас, Констандинос Кавафис, Ангелиос Сикелијанос, Никос Казансакис, Костас Варналис); Поетска генерација околу 1935 год. (Јоргос Сеферис, Јанис Риџос, Никифорос Вретаџос); Книжевна генерација по Втората светска војна (Манолис Анагностакис, Василис Василикос).				
12.	Методи на учење: - анализа на извори - презентации (усни и писмени) - вежби и - анализа на Е-ресурси				
13.	Вкупен расположив фонд на време	180 Часови			
14.	Распределба на расположивото време	60 + 120			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	30	
		15.2.	Вежби (лабораториски, аудиториумски), семинари, тимска работа	30	
16.	Други форми на активности	16.1.	Проектни задачи	20	
		16.2.	Самостојни задачи	40	

		16.3.	Домашно учење – задачи	60	
17.	Начин на оценување				
	17.1.	Тестови			
	17.2.	Индивидуална работа/проект (презентација: писмена и усна)		15 бода	
	17.3.	Активност и учество		15 бода	
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода	5 (пет) (F)	
			51 x до 60 бода	6 (шест) (E)	
			61 x до 70 бода	7 (седум) (D)	
			од 71 до 80 бода	8 (осум) (C)	
			од 81 до 90 бода	9 (девет) (B)	
			од 91 до 100 бода	10 (десет) (A)	
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовност во наставата и реализација на тековните задолженија		
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски јазик		
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Евалуација и самоевалуација		
	Литература				
	Задолжителна литература				
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.1.	1.	Politis, Linos	<i>A History of Modern Greek Literature</i>	Clarendon Press	1973
	2.	Vratović, Vladimir (ur.)	<i>Povijest svjetske književnosti</i>	Mladost	1977
	3.	Beaton, Roderick	<i>An Introduction to Modern Greek Literature</i>	Oxford University Press	1994
	Дополнителна литература				
	Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година
22.2.	1.	Гилевски, Паскал (ур.)	<i>Современи грчки поети</i>	Струшки вечери на поезијата	1981
	2.	Гилевски, Паскал и Асимакопулос, Костас (прир.)	<i>Копнеж по дома: антологија на новогрчкиот расказ</i>	Сигмапрес	2001
	3.	Мајсторова-Стојановска, Емилија	<i>Ловци на пурпур: антологија на новогрчката поезија</i>	Магор	2014

Ред.број: 51

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Спорт и здравје			
2.	Код	ГЈ4/831-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно - институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв			
6.	Академска година /семестар	Четврта година / осми семестар	7.	Број на ЕКТС-кредити	2
8.	Наставник	Вон. проф. д-р Ристо Стаменов			
9.	Предуслови за запишување на предметот	нема			
10.	Цели на предметната програма (компетенции): Целта на предметот Спорт и здравје е студентите да се стекнат со усвојување на нови и усовршување на старите моторни знаења и вештини, подобрување на моторните, морфолошките и функционалните способности се со цел унапредување на здравјето, задоволувањето на потребите за движење, оспособување на студентот за рационално, содржајно и целисходно користење на слободното време како и подобрување на квалитетот на животот во младоста, во зрелата возраст и староста.Стекнување на знаења за структурата, правилата и принципите на тренажниот процес и на специфичностите на тренажната активност.				
11.	Содржина на предметната програма: А. Програм - основен редовен програм - кошарака, одбојка, ракомет, мал фудбал, развој на моторните способности, танцови фитнес програми (аеробик, степ аеробик, пилатес и сл), Б. Програм-изборна настава (самофинсирање)-пливање, скијање, планинарење, логорување, велосипедизам, ролање, фитнес, тенис, лизгање на мраз. В. Програма за студентите со посебни потреби (Физички активности во зависност од дијагнозата на студентот) Г. Програма – спортски натпревари (Факултетски и Универзитетски спортски натпревари) Д. Воннаставни спортски активности				
12.	Методи на учење: Предавање, презентации, дискусија, демонстрации, практични вежби (аналитички, синтетички, комплексен), метод на работа, лабораториска метода и метода на практични активности; индивидуално, фронтално, групно.				
13.	Вкупен расположив фонд на време	60 часови			
14.	Распределба на расположивото време	0+2			
15.	Форми на наставните активности	15.1.	Предавања - теоретска настава	4	
		15.2.	Практични вежби	26	
16.	Други форми на активности	16.1.	Моторни тестови	/	
		16.2.	Самостојни задачи	15	

		16.3.	Домашно учење			15	
17.	Начин на оценување						
	17.1.	Моторни тестови			10		
	17.2.	Семинарска работа/проект			25		
	17.3.	Активности (приказ на иновативни вежби)			15		
	17.4.	Завршен испит			50		
18.	Критериуми за оценување (бодови/ оценка)		до 50 бода		5 (пет) (F)		
			51 x до 60 бода		6 (шест) (E)		
			61 x до 70 бода		7 (седум) (D)		
			од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)		
			од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)		
			од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)		
19.	Услов за потпис и за полагање завршен испит		Редовно посетување на наставата				
20.	Јазик на кој се изведува наставата		Македонски				
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата		Интерна евалуација и анкети				
22.	Литература						
	22.1.	Задолжителна литература					
		Реден број	Автор	Наслов	Издавач	Година	
Попис на литературата во библиотека на Факултет за физичко образование спорт и здравје							

Ред.број: 52

Прилог бр. 3		Предметна програма од прв циклус на студии			
1.	Наслов на наставниот предмет	Завршен испит по новогрчки јазик			
2.	Код	ГЈ4/832-3/26			
3.	Студиска програма	Грчки јазик и класична филологија			
4.	Организатор на студиската програма (единица, односно институт, катедра, оддел)	Филозофски факултет / Институт за класични студии			
5.	Степен (прв, втор, трет циклус)	прв циклус			
6.	Академска година/семестар	година	четврта	семестар	летен
7.	Оптовареност со предметот изразена во ЕКТС кредити	6 ЕКТС			
8.	Наставник (во случај на повеќе наставници назначен одговорен наставник)	проф. д-р Елена Џукеска			
9.	Јазик на кој се изведува наставата	македонски/новогрчки			
10.	Неопходни предуслови за слушање и полагање на предметот	Новогрчки јазик 6			
11.	Цели на предметната програма (компетенции) и резултати од учењето:	<p>Овој предмет има за цел да го процени и потврди нивото на јазична компетентност што студентот го стекнал по завршување на наставниот циклус по новогрчки јазик. Испитот го проверува: стекнатото знаење и разбирање на граматиката, синтаксата и лексиката на современиот грчки јазик; способноста за практична комуникација (говорна и писмена) во различни контексти; разбирањето и толкувањето на пишани и слушани текстови од секојдневниот, културниот и академскиот живот; способноста за превод од и на новогрчки јазик; вештините за самостојно користење на јазикот во пишана и говорна форма.</p> <p>По успешно положување на предметот, студентот ќе може: јазично да комуницира со сигурност и флексибилност во секојдневни и академски ситуации на новогрчки јазик; да чита и разбира текстови од современа грчка литература, новинарски написи и општествено-културни содржини; да составува текстови (писма, есеи, извештаи) со соодветен регистар, граматика и стил; да слуша и разбира природен говор на новогрчки јазик (аудио/видео материјали) и да ги резимира содржините; да преведува од македонски на новогрчки и обратно, со лексичка и синтаксичка точност; да покаже јазична автономија, самостојно користејќи лексички и граматички извори (речници, електронски алатки, корпуси); да ја поврзе јазичната компетенција со културно знаење, демонстрирајќи чувствителност кон новогрчката култура и општество.</p>			

12.	Детална содржина на предметот по поглавја и единици со резултатите од учење за секое поглавје:	<p>1: Разбирање на пишан текст (Κατανόηση γραπτού λόγου) Содржина: Текстови од медиуми, литература, општествени и културни теми. Прашања за генерално и детално разбирање. Препознавање на интенција, тон и аргумент. Контекстуална интерпретација на зборови и изрази. Резултати од учењето: Студентот точно разбира текст со средна до висока сложеност. Издвојува главни и секундарни информации. Ги идентификува комуникативната цел и позицијата на авторот.</p> <p>2: Разбирање на слушан текст (Κατανόηση προφορικού λόγου) Содржина: Аудио/видео материјали: интервјуа, емисии, дијалози. Прашања за разбирање на главна идеја и детали. Бележење информации, следење на логичен тек. Разликување на говорни регистри (формален/неформален). Резултати од учењето: Студентот разбира природен говор со различни акценти. Следи структуриран говор со тематски пресврти. Издвојува клучни точки и изразува разбирање во писмена или усна форма.</p> <p>3: Пишување текст (Παραγωγή γραπτού λόγου) Содржина: Состав на есеј, аргументиран текст, писмо или официјален документ. Правилна структура (вовед, развој, заклучок). Употреба на соодветна лексика, кохезија и јасност. Јазичен регистар и граматичка точност. Резултати од учењето: Студентот пишува јасен, логично структуриран и стилски соодветен текст. Показува граматичка и лексичка прецизност. Ја прилагодува содржината според целта и читателот.</p> <p>4: Усна продукција и интеракција (Παραγωγή προφορικού λόγου) Содржина: Индивидуален говор (опис, аргумент, изразување став). Дијалог и спонтан разговор. Теми од секојдневниот живот, култура, академски и професионален контекст. Импровизирани и подготвени одговори. Резултати од учењето: Студентот јасно и течно се изразува на новогрчки. Развива аргументи и ги брани своите ставови. Се прилагодува кон соговорникот и контекстот на комуникација.</p> <p>5: Преведување (Μετάφραση) Содржина: Превод на неприлагоден текст од новогрчки на македонски. Превод на подготвен текст од македонски на новогрчки. Избор на соодветни еквиваленти и одржување на стилот. Граматичка и семантичка точност. Резултати од учењето: Студентот точно и стилски усогласено преведува текстови во двата правци. Показува разбирање на културни и јазични нијанси. Ги применува граматичките правила при преведување.</p> <p>6: Јазична точност (Γλωσσική ακρίβεια) Содржина: Тестови за граматика: времена, начини, глаголски и именски форми. Лексички задачи: синоними,</p>
-----	--	---

		фразеологија, идиоми. Корекција на грешки. Употреба на честички, модални и врзни конструкции. Резултати од учењето: Студентот покажува високо ниво на граматичка прецизност. Употребува богата и стилски соодветна лексика. Препознава и коригира јазични грешки.		
13.	Заемна поврзаност на предметите	Новогрчки јазик 5, Новогрчки јазик 6		
14.	Детален опис на наставните и работните методи за предметот	<ul style="list-style-type: none"> - семинари и работилници - вежби - мултимедија, интернет, ВИ - менторска работа - консултации - самостојна и проектна работа 		
15.	Вкупен расположлив фонд на време	180 часови		
16.	Форми на наставните активности	16.1	Предавања – теоретска настава	30 часови
		16.2	Вежби (лабораториски, аудиториски), семинари, тимска работа	30 часови
		16.3	Пракса	--
17.	Други форми на активности	17.1	Проектни задачи	20 часови
		17.2	Самостојни задачи	40 часови
		17.3	Домашно учење	60 часови
18.	Услов за потпис	Присуство на часовите и исполнување на дадените обврски.		
19.	Начин на оценување			
	19.1	Тестови: бодови		Тест 1: мин. 18 макс. 35 бодови Тест 2: мин. 18 макс. 35 бодови
	19.2	Семинарска работа/проект, презентација писмена и усна: бодови		30 бодови
	19.3	Завршен испит: бодови		70 бодови
20.	Критериуми за оценување (бодови / оценка)	до 50 бода		5 (пет) (F)
		од 51 до 60 бода		6 (шест) (E)
		од 61 до 70 бода		7 (седум) (D)
		од 71 до 80 бода		8 (осум) (C)
		од 81 до 90 бода		9 (девет) (B)
		од 91 до 100 бода		10 (десет) (A)
21.	Метод на следење на квалитетот на наставата	<ul style="list-style-type: none"> - евалуација - самоевалуација 		
22.	Литература			
	22.1	Задолжителна литература		

	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Δημήτρης Ντάλης και Μαρία Τζομπανάκη	<i>Νέα Ελληνικά για Προχωρημένους</i>	Νέα Έκδοση, Εκδόσεις Δέλτος	2002
	2.	Χρήστος Τζιτζιλής	<i>Γραμματική της Νέας Ελληνικής</i>	Εκδόσεις Πατάκη	2012
	3.	Ελληνικό Ίδρυμα Πολιτισμού	<i>Εξετάσεις Πιστοποίησης Ελληνομάθειας: Δείγματα Θεμάτων Β2– C1</i>	Διαθέσιμο και ψηφιακά	2015
22.2	Дополнителна литература				
	Р. бр.	Автор	Наслов	Издавач	Година
	1.	Γιάννης Παπαδόπουλος	<i>Νεοελληνική Γλώσσα: Έκφραση-Έκθεση για το Λύκειο και όχι μόνο</i>	Εκδόσεις Σαββάλας	2010
	2.	Современи, дигитално достапни ресурси, специјално наменети за студенти по новогрчки јазик на академско ниво: https://greeklanguage.gr ; www.phil.uoa.gr			

ПРИЛОЗИ

Прилог бр. 5

Додаток на диплома

1. Податоци за носителот на дипломата	
1.1 Име	
1.2 Име на родител	
1.3 Презиме	
1.4 Датум на раѓање, место и држава на раѓање	
1.4 Матичен број	
2. Податоци за стекната квалификација	
2.1 Датум на издавање	
2.2 Назив на квалификацијата	Дипломиран класичен филолог – грцист/ Bachelor (Baccalaureus/Baccalaurea) Classical Philologist – Greek philologist
2.3 Име на студиската програма, односно главно студиско подрачје, поле и област на студиите	Грчки јазик и класична филологија Јазици и книжевност 6.02 Хуманистички науки 6 Класична филологија 6.02.00.01 Новогрчка филологија 6.02.00.02
2.4 Име и статус на високообразовната установа која ја издава дипломата	Државен универзитет „Св. Кирил и Методиј“ Филозофски факултет во Скопје Решение за акредитација на Одборот за акредитација Решение за почеток со работа од МОН бр.
2.5 Име и статус на високообразовната установа (доколку е различна) која ја издава дипломата	
2.6 Јазик на наставата	Македонски јазик
3. Податоци за нивото на квалификацијата	
3.1 Вид на класификацијата (академски/стручни)	Академски студии
3.2 Ниво на класификацијата според Македонската и Европската рамка на квалификации	VI а МПК / VI ЕПК
3.3 Траење на студиската програма: години и ЕКТС кредити	4 години, 240 ЕКТС кредити
3.4 Услови за запишување на студиската програма	
4. Податоци за содржините и постигнатите резултати	
4.1 Начин на студирање (редовни, вонредни)	Редовни и вонредни
4.2 Барања и резултати на студиската програма	Студентот поседува знаење и разбирање од полето на историски науки. Во текот на студиите студентот се стекнал со способност за проценка и комуникациски вештини во различни сегменти на историските науки. Се очекува да е оспособен да ги промовира и применува своите теоретски и апликативни сознанија како основа за понатамошно професионално дејствување. Успешно обавена практична настава според член 99 од Законот за високо образование. Подетални информации ќе најдете на следната веб страна: www.fzf.ukim.edu.mk

4.3 Податоци за студиската програма (насока/модул, оценки, ЕКТС кредити) ⁷	
4.4 Систем на оценување (шема на оценки и критериуми за добивање на оценки)	
4.5 Просечна оценка во текот на студиите	
5. Податоци за користење на квалификацијата	
5.1 Пристап до понатамошни студии	Продолжување на студиите на магистерски и докторски студии
5.2 Професионален статус (ако е применливо)	/
6. Дополнителни информации	
6.1 Дополнителни информации за студентот	
6.2 Дополнителни информации за високообразовната установа	
7. Заверка на додатокот на дипломата	
7.1 Датум и место	
7.2 Име и потпис	
7.3 Функција на потписникот	
7.4 Печат	
8. Податоци за системот на високо образование во Република Северна Македонија	
8.1 Видови високообразовни установи, односно установи што вршат високообразовна дејност	
8.2 Вид на студии	
8.3 Акредитација на високообразовната установа, односно установа што врши високообразовна дејност	
8.4 Структура на високообразовните универзитетски студиски програми	
8.5 Структура на високообразовните стручни студии	
8.6 Услови за запишување на студиите	
8.7 Систем на оценување	

⁷ Додаток на 4.3 е Уверени за положени испити